

ಕನ್ನಡ ಮಾನ್ಯ

ಇಂಜಿನಿಯಲಂಗ್ ಪ್ರಥಮ
ಪದವಿ ತರಗತಿ ಕನ್ನಡ ಹಲ್ಮಿಡಿ

ಪುಸ್ತಕಾರಾಂಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಪರಿವಿಡಿ

‘ಅಳಸಲಾಗದ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬಾರದು’ / 3

ಕನ್ನಡವೇ ಸತ್ಯ, ಕನ್ನಡವೇ ನಿತ್ಯ / 8

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ್ರಾಯನ್ನು ವಿಶ್ವಪ್ರಭ್ರಾಯಾಗಿಸುವತ್ತು / 11

೧. ಶ್ರವಣ(ಕವನ) / ೧

ದ ರಾ ಚೇಂದ್ರ

೨. ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯ (ವೃಕ್ಷಿಕ್ತರ್) / ೪
ಎ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾವ್

೩. ದೋಣಿ ಹರಿಗೋಲುಗಳಲ್ಲಿ(ಪ್ರಖಾಸ ಕಥನ) / ೧೨
ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂಡ

೪. ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ರೇಣ್ಣ ಕಾಯಿಲೆ(ಪ್ರಖಂಧ) / ೨೦
ಕುಮಂಜು

೫. ನಮ್ಮ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವುದೆ ?(ವಿನೋದ) / ೨೨
ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್

೬. ಆನೆಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರು(ವಿಜ್ಞಾನ ಲೇಖನ) / ೨೨
ಚಿ ಜೆ ಎಲ್ ಷಾಮ್

೭. ಬೆಡ್ ನಂಬರ್ ಏಳು(ಕತೆ) / ೪೯
ಶಿವೇಣಿ

೮. ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕೋಮಿ(ಕವನ) / ೫೯
ಕು ರಂ ಎಕ್ಕುಂಡಿ

೯. ಗುಬ್ಬಬ್ಬಿಯ ಗೂಡು(ಅಂಕಣ ಬರಹ) / ೬೨
ಹಿ ಲಂಕೇಶ್

೧೦. ಚಿಂಕೆ, ಮೇಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಅರಿಷ್ಣಾಟಲ್(ಪರಿಸರ ಲೇಖನ) / ೬೨
ಹಿ ಹಿ ಪ್ರೋಫೆಸರ್ ತೇಜಸ್ಸಿ

೧೦. ಗಾಂಧಿ(ಕತೆ) / ೨೨

ಬೆಸಗರಹಲ್ಮಿ ರಾಮಣ್ಣ

೧೧. ಬೆಲ್ಲಿಯ ಹಾಡು(ಕವನ) / ೮೬

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

೧೨. ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರ ಕನಸು(ಕವನ) / ೭೮

ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ

೧೩. ನೀರು(ಕತೆ) / ೯೧

ಬಸವರಾಜ ಕುಕ್ಕರಹಲ್ಮಿ

೧೪. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕृತಿಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರ(ಪರಿಚಯ ಲೇಖನ) / ೧೦೦

ರಹಮತ್ತಾ ತರೀಕೆರೆ

೧೫. ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ(ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬರಹ) / ೧೧೨

ಎಂ ಸುಂದರ್ರೌ

೧೬. ಕೊಣವೇಗೋಡ(ಕಾವ್ಯ) / ೧೨೦

ಜನಪದ ಗೀತೆ

೮. ಶಾರವಣಾ

ದ ರಾ ಚೇಂಡ್ರ

ಶಾರವಣಾ ಬಂತು ಕಾಡಿಗೆ | ಬಂತು ನಾಡಿಗೆ

ಬಂತು ಬೀಡಿಗೆ | ಶಾರವಣಾ ಬಂತು |

ಕಡಲಿಗೆ ಬಂತು ಶಾರವಣಾ | ಕುಣೀದ್ವಾಂಗ ರಾವಣಾ

ಕುಣೀದಾವ ಗಾಳಿ | ಭೈರವನ ರೂಪತಾಳಿ |

ಶಾರವಣಾ ಬಂತು ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ | ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಕ್ಕೆ

ಬಾನಮಟ್ಟಕ್ಕೆ

ವರ್ಯಾವ ಮುಗಿಲು | ರವಿ ಕಾಣ ಹಾಡೆಹಗಲು |

ಶಾರವಣಾ ಬಂತು ಹೊಳಿಗಳಿಗೆ | ಅದೇ ತುಭಗಳಿಗೆ

ಹೊಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಳಿಗೆ

ಅಗ್ನೇದ ಲಗ್ನಿ | ಅದರಾಗ ಭೂಮಿ ಮಗ್ನಿ |

ಶಾರವಣಾ ಬಂತು ಉರಿಗೆ | ಕೇರಿಕೇರಿಗೆ

ಹೊಡೆದ ರುಖಿರಿಗೆ

ಚೋಕಾಲಿ ಏರಿ | ಅಡರ್ಯಾವ ಮರಕ ಹಾರಿ |

ಶಾರವಣಾ ಬಂತು ಮನಿಮನಿಗೆ | ಕೂಡಿ ದನಿದನಿಗೆ

ಮನದ ನನಿಕೊನಿಗೆ

ಒಡೆದಾವ ಹಾಡೂ | ರಸ ಉಕ್ಕಾವ ನೋಡು ಶಾರವಣಾ ಬಂತು ||೮||

ಬೆಟ್ಟ ತೊಟ್ಟಾವ ಕುತೆನಿಯ ಅಂಗಿ

ಹಸಿರು ನೋಡ ತಂಗಿ

ಹೊರಟಾವೆಲ್ಲೂ ಜಂಗಿ

ಚಾತ್ರಿಗೇನೋ | ನೆರದೆದ ಇಲ್ಲೆ ತಾನೋ ||

23289

SRI SAIRAM COLLEGE OF ENGINEERING

ಕನ್ನಡ ಮನಸು ೧

ಬನ ಬನ ನೋಡು ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗ
ಮದುವಿ ಮಗನ್ನಾಂಗ
ತಲಿಗೆ ಬಾಸಿಂಗ
ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೂ | ನಿಂತಾವ ಹಷ್ಟಗೊಂಡು ||

ಹಸಿರುಟ್ಟು ಬಸುರಿಯ ಹಾಂಗ
ನೆಲಾ ಹೊಲಾ ಹ್ಯಾಂಗ
ಅರಿಸಿಣ ಒಡೆಧಾಂಗ
ಹೊಮ್ಮೆತಾವ | ಬಂಗಾರ ಚಿಮ್ಮೆತಾವ

ಗುಡ್ಡು ಗುಡ್ಡು ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗ
ಅವಕ ಅಭ್ಯಾಂಗ
ಎರಿತಾವನ್ನೊ ಹಾಂಗ
ಕೊಡ್ಯಾವ ಮೋಡ | ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನೋಡ ನೋಡ ||

ನಾಡೆಲ್ಲ ಏರಿಯ ವಾರಿ
ಹರಿತಾವ ರುರಿ
ಹಾಲಿನ ತೊರಿ
ಈಗ ಯಾಕ | ನೆಲಕೆಲ್ಲ ಕುಡಿಸಲಾಕ
ಶ್ರಾವಣಾ ಬಂತು ||೬||

ಜಗದ್ಗುರು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾಸ
ಕಟ್ಟಿ ನೂರು ವೇಷ
ಕೊಟ್ಟಿ ಸಂತೋಷ
ಕುಣಿತದ | ತಾನನ ದಣಿತದ |

ಶ್ರಾವಣಾ ಬಂತು ಕಾಡಿಗೆ | ಬಂತು ನಾಡಿಗೆ
ಬಂತು ಬೀಡಿಗೆ | ಶ್ರಾವಣಾ ಬಂತು

ಲೇಖಕರು

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಬೇಂದ್ರ, (ರಾಜ್-ರಾಜ) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರವಾಡದವರಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಹಾಗೂ ನಾದಮಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ ಕವಿ. ಅವರು ಬರೆದ ನೂರಾರು ಕವನಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ

ನಾಡಿನ ತುಂಬ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ‘ಗರಿ’, ‘ಸಮೀಗೀತ’, ‘ನಾದಲೀಲೆ’, ‘ಗಂಗಾವತರಣ’ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಸಂಕಲನಗಳು. ‘ಅರಳು ಮರಳು’ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಕೋಲ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿತು. ‘ನಾಕುತಂತಿ’ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಜ್ಞಾನಪಿಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿತು. ಬೇಂದ್ರೇಯವರು ಬರೆದ ಚಿಂತನ ಬರೆಹಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಾತುಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಬೇಂದ್ರೇ, ಶಿವಮೋಗ್ ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇನ್ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಶಯ

ಈ ಕವನವನ್ನು ಬೇಂದ್ರೇಯವರ ‘ಹಾಡುಪಾಡು’ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕವನವು ಶಾರ್ವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಚೆಲುವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಪದಕೋಶ

ರುಖೂರಿಗೆ=ರಭಸಕ್ಕೆ, ಅಡರು=ಹತ್ತು, ಕುತನಿ=ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮುಣುಪಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಜಂಗಿ=ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಬಾಸಿಂಗೆ=ಮದುಮಗನ ಕಿರಿಟ, ಅಭ್ಯಂಗ=ಮಂಗಳಸ್ವಾನ, ಜಗದ್ವರು=ಕೃಷ್ಣ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಭೈರವ=ಶಿವನ ಉಗ್ರರೂಪದ ಅವತಾರ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಶಾರ್ವಣವು ಕಡಲು ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಹೊಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮ ಯಾವುದು?
೨. ಉರು ಮತ್ತು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾರ್ವಣನ ಆಗಮನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಯಾವುವು?
೩. ಶಾರ್ವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟೆ ಬನ ಹಾಗೂ ನೆಲ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ?
೪. ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಮೋಡಗಳು ಕವಿಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಂಡಿವೆ?

ಜೂರಕ ಓದು

೧. ಶಾರ್ವಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬೇಂದ್ರೇಯವರೇ ರಚಿಸಿರುವ ಇತರ ಕವನಗಳು
೨. ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರ ‘ಕಾರ್ಣಾಲದ ವೈಭವ’ ಕವನ
೩. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ವರ್ಷಭೈರವ’ ಕವನ

ಎ. ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ - ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯ

ಎ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾವ್

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಸ್ಪು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅಗ ಅದು ಮಳೆ ಸಾಲದೆ, ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬರಡು ಭೂಮಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ರಸ್ತೆಯ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಗೆ ಕಾಣುವಷ್ಟು ದೂರವೂ ಹಷುರು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ; ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆ; ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ನೀರಿನ ಕಲರವ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುತ್ತುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಸವಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಸುತ್ತಣ ಹಷುರಿನ ಕಡೆಗೆ ಕೈಬೀಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷನಲ್ಲಿ 'All this is Visvesvarayya (ಇವಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ)' ಎಂದ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಚನೆಯೇ ಅತನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಾವು 'ಇದಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಈಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಭೌತದೇಹ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅಭ್ಯಾಸದಯದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಜೀವಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನರಿಂದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇ ಅವರ ಜೀವದಜೀವ. ಆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಅದರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದವರು, ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ. ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ಮಂಡ್ಯದ ರೈತರು, ಮತ್ತು ಅವರ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಈ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ರಾಜತಂತ್ರಜ್ಞರು ಮಾಡಿದ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಉಪಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ನನ್ನ ಆ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕನು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಇತರ ಮಹಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು-ಭದ್ರವತಿಯ ಕಬ್ಬಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾಶಾನೆ, ಮೈಸೂರು ಬ್ಯಾಂಕು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರಿನ ಚೇಂಬರ್ ಆಫ್ ಕಾರ್ಮಸ್‌-ಇಂಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಾಕ್ಚರ್ ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರದ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ. ಗಾಂಧಿಜಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು: ಭಗವಂತ ಮಾನವರಿಗೆ ಕಣಿಸಿ

ಕೊಂಡರೆ, ಮೊದಲು ಅನ್ನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಣಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ನವರು ತಮ್ಮನ್ನು ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂಡ್ಯ ಜಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮನ ಅವಶಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಗಣರಾಜ್ಯ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ದಿವಾನಗಿರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರು; ಆದರೆ ದೇಶಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಗಟ್ಟುಲೇ ಅವರು ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯ ಮತ್ತು ಭದ್ರಾವತಿಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಬಾನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಜೀವನದ ಕೊನೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತೊಡಕಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನು ಬಂದರೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವು ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿತ್ತು, ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ನಂತರ ಬಂದ ದಿವಾನರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಸಲಹೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಜನರಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ಕಡೆ ಅವರ ಕೈವಾಡ ಕಾಣುತ್ತದೆಯೋ! ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಜನ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕೈಬಿಂಬಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ‘ಇದೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಕೆಲಸ’ ಎಂದಲ್ಲ, ‘ಇದೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ’ ಎಂದು.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳಷ್ಟೇ-ಬಹುಶಃ ಅವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ-ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೇಳಿದಿದೆ. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷರಾದ ಎಂಜಿನಿಯರ್, ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜತಂತ್ರಜ್ಞರು, ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದವರು-ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒತ್ತಿಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು, ಗಮನಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಕಥಗಳಲ್ಲವೂ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದುವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಕಥಗಳಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವೆಂಧವೇ. ಅವರನ್ನು ದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಜ್ಞೆ ಕೈಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನು ತಾಯಿಯ ಪಾದಗಳ ಬಳಿ ಇಟ್ಟು ‘ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗಾಗಲಿ ನೊಕರಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬಾರದು; ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ದಿವಾನಗಿರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದರಂತೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅವರ ತಾಯಿಗಲ್ಲ, ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ-ಯಾವುದು ನಿಜವೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ನೊಕರಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದೇನೋ ಸತ್ಯ.

ಕ್ರಮ, ಶಿಸ್ತ, ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಆಲೋಚನೆ, ನಿಷ್ಪಾತ್ತಿ ಇವು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಮಟ್ಟಿಗುಣಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಲೋಪ ಬಂದಿತೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಕ್ಷಾಗಲಿ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೈಹಾಕ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಅವರ ಕ್ಷಾಗಲಿ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೈಹಾಕ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಿಮೆನ್‌ದಲ್ಲಿ ಹಡೆದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಅವರು ಶತ್ರು
 ತಪರೂರಾದ ಮುದ್ದೇನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು. ಅಂದು ಸಂಚೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ
 ಶಾಲೆಯ ಬಳಿ ಹೊಳುತ್ತಿರುವಾಗೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕೇರಕೆಹಾಕುತ್ತು, ನಗುತ್ತು ರೂಪ
 ರಮ್ಮೆತ್ತು ಹೊರಬಂದರು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಕುಣಿದಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ
 ಮುಗುಳುನಿಗೆ ಹಗುತ್ತಿ ಮೇಷ್ಪ್ರರನ್ನು ಕರೆದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ಅವರು
 ಕೈಲಿಟ್ಟು, 'ಮತ್ತು ಗೆ ಏನಾದರೂ ತರಿಸಿಕೊಡಿ, ಬಾಯಿ ಸಿಹಿಯಾಗಲಿ' ಎಂದರು. ಇದನ್ನು
 ಮೋಹನ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಾಧರೂಭೂರು, 'ಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ಪೆಷ್ಪರಾಮೆಂಟು ಹಂಚಿದರೆ ನಾನು
 ಶಾಲ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತ್ರ ಅಪ್ಪಣಿಯಾಗಬೇಕು' ಎಂದರು. ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತು
 ಶಾಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದದ್ದಾಯಿತು; ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಏದು ನಿಮಿಷ ಮಾತನ್ನು
 ಆಡಿದರು. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ವಿಜರೀತ ಅಸಮಾಧಾನ. ಎಂದೂ ಮಾಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಂದು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವ
 ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದರು! ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ಈ
 ಅಂಶರಾಧಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಯತ್ವಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಒಂದು
 ಘರದೊಳಗೆ ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಇಷ್ಟತ್ವದು ರೂಪಾಯಿ ಖಿಕ್ಕು ಮಾಡಿ,
 ಮತ್ತು ಗೆ ತಿಂಡಿತೀಧರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿ, ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಅದು
 ಜಾಗರಣಕರೆಯಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದ ಭಾಷಣ. ಮೊದಲಿನ ಭಾಷಣಕ್ಕೂ ಎರಡನೆಯ
 ದಕ್ಕಣ ವಿಜಯಸಂಭವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಸಂಬಂಧತೆಯಲ್ಲಾ ಏನು ವೃತ್ತಾಸವಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯಿದು;
 ಇದ್ದರೂ ಅದು ಆ ಚಿಕ್ಕಮತ್ತು ಗಮನಕ್ಕಂತೂ ಬಂದಿರಲಾರದು. ಅವರು ಮಿತಾಯಿ
 ಶಿಂದು ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಾ ಬಟ್ಟಲುಗಳ್ಳಾ ಬಿಟ್ಟು, 'ದಿವಾನರು' ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ಆದ್ಯತೆ
 ಪ್ರಕ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಭಾಷಣವನ್ನು ಅಪ್ಪಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿರಲಾರದು.
 ಈ ಪ್ರತಂಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ ಇದು: ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮೇಧಾವಿ
 ಗಳಾದ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಪರಾದ ಶೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಎಪ್ಪು, ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೋ ಅಪ್ಪೇ
 ಗೌರವವನ್ನು ಆ ಹಸುಮತ್ತು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗೂ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಶೋತ್ರವರ್ಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೌರವ, ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ, ಈ ಉದ್ದತ್ತ
 ಗುಣಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಎಂಥ ಅಮುಖ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗಲಿ
 ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾತಾಡಲೊಲ್ಲರು. ಆಡಿದ ಮಾತು, ಬರದ ಬರಹ, ಯಾವುದ
 ರಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೂ ಲೋಪ ಬರಬಾರದು. ಕೆಲವರು ಪ್ರೀತಿಜನ್ಮವಾದ ವಿಷಯ
 ದಿಂದ, 'ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಬರಹದಿಂದಲೂ ಭಾಷಾಸಂದರ್ಭವನ್ನು
 ನಿರ್ದಯಿಸಿ ಹೊರಡೊಡುತ್ತಾರಲ್ಲ' ಎಂದು ಅತ್ಯಾಪಿಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ
 ನವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ: ಆದರೆ ಅದು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಶಿಯೆಯಲ್ಲ.

ಅವರು ಉದ್ದೇಶ ಭಾಷ್ಯಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಬೇಕೆಂದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವೇಕ ವೇಳೆ ‘ಭಾಷ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ’ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಸು ತ್ತದೆ. ಸುಂದರವಾದ ವಾಗ್ರಹ್ಯಗಳ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಜಪರನ್ನು ಮರಳುಮಾಡುವ ಕಳೆ ಮೈಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರಮ್ಮೆ ಬೆಳೆದಿದೆ! ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸತ್ಯವೇ ಸೌಂದರ್ಯ; ಅದ್ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲೊಲ್ಲಿರು. ಸತ್ಯ ತನ್ನ ಸತ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಬಲ್ಲು ದಂದು ಅವರ ಹಂಬಿಕೆ.

‘ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂದ ಪಡೆಯುವ ಮನೋವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಟೀಕೆಯನ್ನೂ ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆ. ಹಂಗೆ ಹಿರಿಯ ಮಿತ್ರರಾಗಿ ಗುರುಷ್ಠಾಸದಲ್ಲಿರುವವರೊಬ್ಬರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರನ್ನು ಬಹುಶಾಲಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು; ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಿಶ್ವಾಸಕಾಗಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು. ಅವರು ಒಂದು ಸಾರಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಪವರೆಂಡನೆ ಪ್ರಖಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕಣ್ಣಾಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚೆ ಬೆಳಕು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಬಿಂದ್ರು ವಿಮೂಸಿದೆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮೊಳಡಿ ಭಾವಾವೇಶಿಂದ ಬಣ್ಣಸಲೈಡಿಗಿದರಂತೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ವಿಟ್ಟುಸ್ಥಿರಿಸಿಕ್ಕು, ‘ನಿಷ್ಟ ಕವಿಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರಿ!’ ಎಂದರು. ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಅವರ ಕಣ್ಣಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆ ಸೌಂದರ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಭರಣ ತೊಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ವ್ಯಯವಾಗಬೇಕೆ? ಕಮಲಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯಬೇಕೆ? ಅವರು ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿರು; ಆದರೆ ಆದರ ಮನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಿಟಿ ಸ್ವರ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಪಣಿವನುದ ಕಷ್ಟ, ಕಾರ್ಬಾ, ಧಾರ್ಯಾತ್ಮಕನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲಿರು. ಇವು ಅವರ ಹೃದಯವನ್ನು ಶೂಲದಂತೆ ಇರಿದಿಷೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿರು. ಇವು ಅವರ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು; ನಮ್ಮ ಗಮನ ಹರಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಕಡೆಗೆ. ಕಲ್ಪನಾ ಜಪಣಿವನುದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು; ನಮ್ಮ ಗಮನ ಹರಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಕಡೆಗೆ. ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಭಾವಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆದಶಾವನ್ನು ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಂತಲಿಸಿವ ಕಾರ್ಯವಾಗಿಗಳ ತರ್ಕ ಹಿಂಗೆ ಸಾರುವದೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಕಾರಿ ವಿಂತಾಗ ಭಾವಸಮಾಧಿಗೆ ಹೊಗಲೊಲ್ಲಿದೆ ‘ಎಷ್ಟೂಂದು ಶಕ್ತಿ ಪೋಳಾಗುತ್ತಿದೆ!’ ಡಾರಿ ವಿಂತಾಗ ಭಾವಸಮಾಧಿಗೆ ಹೊಗಲೊಲ್ಲಿದೆ ‘ಎಷ್ಟೂಂದು ಶಕ್ತಿ ಪೋಳಾಗುತ್ತಿದೆ!’ ಈ ಕಥೆ ಎಂದರಂತೆ (ಈ ಮಾತನ್ನು ಇತರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ). ಈ ಕಥೆ ವಿಂದರಂತೆ (ಈ ಮಾತನ್ನು ಇತರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ). ಈ ಕಥೆ ವಿಜವಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿಜವಾಗಬೇಕಾದದ್ದು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕಾದರೆ ವಿಜವಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿಜವಾಗಬೇಕಾದದ್ದು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕಾದ ಸಾರ ಅಂಥ ಮಾತ್ರೆ ಆ ಜಲಾಶಯದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತರಲು ಮೈಸೂರು ಸಾರ ಈಗ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬಡವರು ತಮ್ಮಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಕೂ ಹೊ ಸುರಿಯಬೇಕು ಹಂಗಾರೆಯೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಅವೇಕ ವೇಳೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಡೆದೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಅವೇಕ ವೇಳೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಅದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದವರಿಗೆ ನಾವು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಕಣಿಕೆ, ಅವ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ‘ಅದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದವರಿಗೆ ನಾವು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಕಣಿಕೆ,

ರಂದ ಹೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿದುವುದು ಏವೇಕ' ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಜನರ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುಣ್ಣು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆದರೆ ಏಶ್ವರ್ಯರಯನವರು 'ದುಡಿದವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯಲೇಚೇತು' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಪರೋಧಾಗಿ ಎಂದೂ ಸದೆದವರಲ್ಲ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಅವರು ರಾಸಸ ಟಿಲ್ಲೆಯ ಯಾವುದೋ ಸಾಧ್ಯ. ಉಲ್ಲಿನ ಬಳಿ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ಕೈಬೀರಳಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ತ್ವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯ. ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಬಂತು. ಹೃದಯ ಅಸ್ಥತ್ವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಾಯದ ಮೇಲೊಂದು ಪೂಜ್ಯಸ್ತಿ ಮಾರ್ಕಿಸಿ, ಮರಳಿ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಬಂದೋಡನೆ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಇಷ್ಟ್ಯತ್ವದು ರೂಪಾಯಿನ ಚೆಕ್ಕು ಕಳಿಸಿದರು. ಡಾಕ್ಟರು ಚೆಕ್ಕನ್ನು ಒಡಿದುಕೊಂಡು ಒಡಿಬಂದು, 'ನನ್ನ ಶರ್ವವ್ಯಕ್ತಿಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಚೆಕ್ಕನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ತಮಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ನನಗೊಂದು ಗೌರವ' ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಏಶ್ವರ್ಯರಯನವರು ಆತನ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ್ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು: 'ಹೊದು, ಯಾವ ರೋಗಿಗೇ ಆಗಲ, ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೇವು ಗೌರವಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನೋಷ್ಟ್ರಿಯೂ ಹಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ನನ್ನ ಆಸೆ. ಆದರೆ ಹೂ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯಳ್ಳವನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊಡಬಿದ್ದರೆ, ಕೊಡಲಾರದವರಿಂದ ಹೂ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕುದುರಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಶರ್ವವ್ಯವನ್ನು ನೇವು ಪಾಲಿಸಿದ್ದೀರಿ; ನನ್ನದನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ.'

ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಾವುರುವರು ಉನ್ನತವಾಗಿ ಬೇಳೆದು ಏಶಾಲವಾಗಿ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮರಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ದಟ್ಟವಾದ ನೆರಳು ಬೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ; ಆ ನೆರಳನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ಗಿಡವೂ ಬೇಳೆಯದು. ಅಂಥವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇರುವವರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಎದ್ಗಾರಕೆ, ಮುನ್ನಗ್ಗುವ ಶಕ್ತಿ ಇವಲ್ಲ, ಕುಂದು ಹೋಗಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿರುವ ಅಪರಾಷ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಶ್ವರ್ಯರಯನವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಲ್ಲಿರುವುದು ನೆರಳಲ್ಲ, ಬೆಳಕು. ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಧ್ವನಿ ಕುರುದು ಏಧೇಯತೆಯಲ್ಲ; ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವ್ಯಳ್ಳ ವರನ್ನೂ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕೆಟ್ಟುಳ್ಳವರನ್ನೂ ಅವರು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ಹೊರಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಕ್ಕತ್ತಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ತಗೂ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ದಿವಾನರಿಬ್ಬರು ಅವರೊಡನೆಯೇ ಬಹುಕಾಲ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದರು; ಅವರ ಪಾಲಿಸಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದವರು. ಆದರೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರಿದಾಗ ಏಶ್ವರ್ಯನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಧ್ವನಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೇಳೆದಿತ್ತು; ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಕೊಡುವ ದಿನ್ನತ್ತ ಏಶ್ವರ್ಯನವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಬೇಳೆಸುತ್ತಿದ್ದ ರಂಬುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಬಹುದು.

ಭದ್ರಾವತಿಯ ಕಬ್ಬಿಗಳ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾಶಾರ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಾ-ಘನೇಸಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಹಾರಣೆಗೆ ಅಮೇರಿಕದವರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಆತನ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಮುಗಿದೊಡನೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಮೈಸೂರಿನವರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದು ‘ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದರು. ಆ ಯುವಕನಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಈ ಸನ್ನಾನ ದೊರೆತದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯಿರುವುದೆಂದರೆ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದ ಕಾಲ! ಆತ ‘ನನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ನಿಷ್ಪೇಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕಾಣೆ’ ಎಂದು ನಮ್ಮನಾಗಿ ತಡವರಿಸಿದ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಉತ್ತರ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಷ್ಪೂರವಾಗಿಯೇ ಬಂತು: ‘ನಿಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೇ ಅಂತ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಇದೆ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’.

‘ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತಲ್ಲವೇ?’ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಕೆಲವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವಸಂಪತ್ತಿನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಅವನ್ನು ಸ್ಪೀಕರಿಸಲು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಹಿಂದೆಗೆಯಬೇಕು? ಆದರೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಳಹಡಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪೇ. ಅವರಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ದಿರಸನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಭಿಮಾನವೇನೋ ಉಂಟು. ಅದು ನೀಟಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆತ್ತ ಇತ್ತ ಹಾರಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕೈಕಾಲುಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರು ಪಂಚೆಯನ್ನೇ ಉಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಿದ್ದರೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡವರಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಸೂಟ್ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರತಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹಬ್ಬಗಳು ಒಂದು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ-ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕಾಲಾವಕಾಶದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ-ಅಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಇಹಜೀವನಕ್ಕೆ ತಿರಸ್ಯಾರ ಹಾಕಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನವೊಂದನ್ನೇ ಗಗನಕ್ಕೆ ಪರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ತಾನೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತವೇನು? ಪರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ತಾನೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತವೇನು? ಹಾಯಿಕದ ಹಿರಿಮೆ, ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಂಪದ್ಯಕ್ತವಾದ ಪೂರ್ಣಜೀವನ - ಇಂಥ ಆದರ್ಥಗಳನ್ನು ನಂಬಿದ್ದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಶುರೂಗೆ ಹೊಂದುವಂಥ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಹೊಂದುವಂಥ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಸ್ವಾಮಿದ, ಜೀವನದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿಮೆಕೊಂಡಿರುವ, ನಿಷ್ಪಲ ಅನುಭಾವವು ಈಸ್ವಾಮಿದ, ಜೀವನದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿಮೆಕೊಂಡಿರುವ, ನಿಷ್ಪಲ ಅನುಭಾವವು ಅನುಭಾವ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದು.

ಉನ್ನತ ಮನಸು ೮

‘ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ: ವೃಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪತಿಹ್ಯ’ ಈ ದ್ವೀಪ ಸಲ್ಲದು; ಅವರ ಮುಗ್ಗ
‘ವೃಕ್ತಿಯೇ ಪತಿಹ್ಯ, ಪತಿಹ್ಯವೇ ವೃಕ್ತಿ’ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಲೇಖಕರು

ಅಕ್ಷಿಹಬ್ಬಾಳು ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿರಾವ್ (೧೯೦೦) ಅವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ
ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರೋಫೆಸರ್ ಆಗಿದ್ದವರು. ಕನ್ನಡದ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ
ಅವರಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಸರಸಪೂಣವಾದ
ಗದ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಮೂರ್ತಿರಾಯರು, ‘ಹಗಲುಗನಸುಗಳು’, ‘ಅಲೆಯುವ ಮನ’,
‘ಮಿನುಗುಮಿಂಚು’ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ‘ಪತ್ರ
ಗಳು ಚಿತ್ರಗಳು’ ಕೃತಿಗೆ ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ ಬಂದಿದೆ.
ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಂತೆ ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಹೂಡ ನಾಸ್ತಿಕವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ
ಪ್ರತಿಪಾದಕರು. ಅವರು ಬರೆದ ‘ದೇವರು’ ಪ್ರಸ್ತುತವು ಬಹಳ ಚರ್ಚಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ.
ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದ ಹೆಸರು ‘ಅಪರವಯಸ್ಸನ ಅಮೆರಿಕಾ ಯಾತ್ರೆ’. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ
ನೂರುವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೇರಿದ ಸುದೀರ್ಘ ಭಾಳುವೆ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ
ಮೂರ್ತಿರಾಯರು, ‘ಸಂಚೇಗಣ್ಣನ ಹಿನ್ನೊಳೆಟು’ ಎಂಬ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.
ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಕೈವಾರ
ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇಟನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕಣದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ವೃಕ್ತಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಅವರ ‘ಸಮಗ್ರ ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧಗಳು’ ಎಂಬ ಸಂಕಲನದಿಂದ
ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಸರ್ವಾಂವಿ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ನೆನಪಿನ ಪ್ರಸಂಗ
ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ
ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಟೋಕಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪದಕೋಶ

ನಿಷ್ಪ್ರವ್ಯತೆ=ಶಿಚಿತ್ತ, ವಾಗ್ರತ್ಯ=ಮಾತಿನ ರತ್ನ, ಪ್ರಾಸ್ತಿ=ಬ್ಯಾಂಡೇಜು, ದ್ವೀಪ ವಿಭಜನೆ
=ಎರಡುತನ, ಪತಿಹ್ಯ=ದಂತಕತೆಯಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಘಟನೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ದಿವಾನ ಪದವಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ
ಮಿಶನರಾತಿ ನೀಡುವ ಕುರಿತು ಮೈಸೂರಿನ ದೊರೆಗಳಾದ ನಾಲ್ಕುದಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು,
ಮಿಲ್ಲರ್ ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಿ ಪಡೆದ ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು.
ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಂವಿ ಅವರ ವಿರೋಧವಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಭೇಗ ಅನ್ನಾಯ
ಮಾಡಿದಂತಹಾತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಡೆಯರು ಮಿಲ್ಲರ್ ವರದಿ

ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಾತ್ಪರ್ಕ ಕಾರಣ ನೀಡಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಕ್ರಮಾಭಿ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದಾರಪ್ರ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಯಾಕೆ ನಿಜವೇನಿಸಿತು?
೨. ಕನ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾವುವು?
೩. ದಿವಾನ ಪದವಿ ಬಂದಾಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತೇನು?
೪. ದಿವಾನರಾಗಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಯಾವುದು.
ಈ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೫. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೆವಿಯುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಲೇಖಕರು ಕೊಡುವ ವಿವರಣೆ ಯಾವುದು?
೬. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬು ತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ?
೭. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಮೇಲಿದ್ದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಕುರಿತಂತೆ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಪೂರಕ ಒದ್ದು

೧. ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಜ್ಞಾಪಕಚಿತ್ರಶಾಲೆ ಸಂಪುಟ ೪’ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನ.
೨. ಪಿ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ‘ಟೀಕೆಟಪ್ಪನೆ ಸಂಪುಟ ೨’ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ‘ಇಂದಿನ ಭ್ರಂಜು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗಿ ನೆನಪು’ ಲೇಖನ.

□□

ಃ.. ದೋಷ, ಹರಿಗೋಲುಗಳಲ್ಲಿ

ಶಿಮರಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರ

ನೀಲ, ಬಲ, ವಾಯುಗಂಡರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರ ಸೇಗಳು ಒಂದೆಂದಕ್ಕಿಡೆ ಜೀವ ಹೆದರಿಕೆ ಇರುವವರಿಗೆ ವಾಯುಗಂಡರ ಸ್ವಿಫ್ಟ್‌ಡಲ್ಲೀ ಒಳ್ಳೆಯಾದು. ಬೆಂಬ್ಲಿಬ್ಲಿವ್ ಅ ಇರುವವರಿಗೆ ನಾನ್‌ ಮುರುಕುಲು ರಸ್ತೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಬೇಡ; ರೈಲಿನ ಮಾನ್ಯಾಟಫ್ ಬೇಡ. ಸುರ್ವಾಂತೆಂಬಜಾಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಸಿದ್ದು ಜಲಯಾವ. ಏಷ್ಟು ಸಬ್ಸ್ಟಾಗರಗಳ್ವೇ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ, ಇಂಡೆ ಹೇಳಿಸಿದ್ದು ತೋಲಿ ಹೇಳಿಗಿ, ಬೆಂಬ್ಲಿನ ಸೌಪಿಕ್ಕು ಅದೇ ದೇಹ; ಕಾಣ್ಡು ಸುರ್ವಿಕ್ಕು ಅದೇ ಬೇಡ. ಸಾಗರ ಯಾವಾದ ಯೋಗ ಎಷ್ಟು, ಮಂದಿಗಿರುತ್ತದೆ? ಅದರೆ, ಪರೀಯಾವರಣ ಭೇಳಿಗ ನಾವು, ಏಷ್ಟು ವಲ್ಲರಿ ಉಣಿಬಹುದಾದುದು. ವಾಕ್ ಕೊಣ್ಟು ಸ್ಕೂಪ ವಾಯುವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದರ ಹೆದರಿಕೆಯಾದಿತ್ತ. ನಿತ್ಯ ಮೀಯುವಳಿಗೆ ಹೀರಿ ಭಯ ಬರಾರದಷ್ಟೇ. ಅದರಲ್ಲೇ ತೋಲಿ ಹೇಳಿಗುವ ಸುಖಿ, ನಾವು ಅನುಭೂತಿ ಬಹುದಾದ ಮಾರ್ಪಿನಿ ಸುಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು.

ನಾನು ವೋಯಾಗಿಧ್ವಾಗ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ, ಕಲ್ಲಾಣಿಪುರ ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಹೇಳಿಯಲ್ಲಿ ದೋಷಾಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದುದ್ದು ಸಮುದ್ರಿನ ಕಡುವ ಮಣಿರಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಶೃಂಖಲೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹತ್ತೇ ಮೈಲು. ಸಾಮಾನ್ಯ ದೋಷಾಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ, ತುಂಬಿ ಎರಡು ಮೈಲು ಹೇಳಿಗೆಬಹುದು. ಅವಸರವಿದ್ದ ಶ್ವಾಸಗೆ ಅದು ಹೇಳಿದ ಕರ್ಮವಲ್ಲ. ಅಂತ ತಂತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ವಾಯುರೋಲೆಸ್ಟಿಕಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೇಳಿಸಬಹುದು. ನಿಮಗೆ ವಿಷಾ ಚಿಕ್ಕಾಡ್‌ಡರೆ, ಸಿಮಿಸ ಸಿಮಿಸೆಕ್ಕಿ ಸುಖಿ ಉಂಡು, ಹೇಳಿಗೆಬಹುದಾದ ಪಯಣವಿದು. ಆ ದಿನ ನಾನು, ದೋಷಾಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಬ್ಲಿ ಹಾಸಿ, ಸಿದ್ದಿ ಬರುವಾಗ ಬರಗುವುದಕ್ಕೆ ದಿಂಬನ್ನಿಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ದೋಷಾಯ ಬಾಸಿಗೆ ಬರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಅದು ತೊಳೆ ದೋಷಾಯಲ್ಲ; ಬಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ದೋಷ. ಮಾಡು, ಮುಚ್ಚಿ ಮರಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇನೆ ರತ್ನಿಯ ಪಯಾಣ ಅರಿಸಿದ್ದು. ನೀಲಬಾಹಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಮಾಡು ಯಾವುದು? ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ; ಸಾಬಿರಾರು ಬೆಕ್ಕಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮಿನುಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಮೂಡಣಿದಲ್ಲಿ, ತಲೆ ಎತ್ತಿ, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದನೇ ಬಂದ. ಅವನ ಬೆಳಕಿಗೆ ನಗು, ನದಿಯ ಅಲೀಗಳಲ್ಲಿ, ಮಿನುಗಳೊಡಗಿತ್ತು. ಸಾಬಿರ ಜನರು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಹಲ್ಲುಕಿಸಿದು, ನಿಷ್ಕಷ್ಟವಾಗಿ

ನಕ್ಕ ಹಾಗೆ, ನದಿಗೆ ನದಿಯೇ ನಗತೊಡಗಿತು. ದೋಷ ದಡ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿತು. ಇಕ್ಕಡೆಯ ತೆಂಗಿನ ತೋಟಗಳು ತೂಕಡಿಸುತ್ತು, ನಿದ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದವು. ದೋಷಯ ಜಲ್ಲು ನೀರನ್ನ ಹೊಕ್ಕು, ಮೇಲೇಳುವಾಗ ಅದರ ಉಲಿಯೇ ಬೇರೆ. ಆ ಪುಟ್ಟು ದೋಷ ನೀರನ್ನ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮೀನಿನ ಹಾಗೆ ಒಮುವಾಗ ಅದರ ಲಾಸ್ವವೇ ಬೇರೆ. ತಂಪಾದ ಹವೆ, ಸೂಂಪಾದ ನೋಟ, ಬಾನು, ನೀರುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮೇಳ ಇದು. ಬಾನನ್ನ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ, ಒಂದೊಂದೇ ನಕ್ಕತ್ತ ಸಿಡಿದು ಬೀಳುವುದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಕ್ಕತ್ತವಲ್ಲ; ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಉಲಕೆ ಅನ್ನತ್ತಾರೆ ಅದನ್ನು. ಅಜ್ಞಿಯ ಕತೆ ಬೇರೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಆ ವಿವಯವಾಗಿ. ‘ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇರಿದ ಅತ್ಯಗಳು ನಕ್ಕತ್ತಗಳಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ವಿಚಾರಗುತ್ತಲೇ, ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ’ ಎಂದು ಆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತ ಜೀವರುಗಳ ಪೂರ್ವ ವಿಚಾರಿ, ಅವರು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ವಿಚಾರಿ ಕಂಡದ್ದು, ನಾನು ದೋಷಯಿಂದ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ. ನಿದ್ದೆ ಬರಲಿ, ಬಾರದಿರಲಿ; ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಜಲಯಾನದ ಶಾಂತಿ ಚೆರ ಸ್ವರ್ಪಣೀಯವಾದದ್ದು. ಇದಲ್ಲ, ನನ್ನ ಎಳೆತನದ ಉಹಳೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಹಾಗಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾನು, ಬೆಳೆದು ಬುದ್ದಿ ಬಾರದಿದ್ದರೂ, ಮೀಸೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೊನ್ನಾವರ ದಿಂದ, ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ತನಕ ಹದಿನೆಂಟು ಮೈಲು ದೂರ-ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊನ್ನಾವರ ಬಂದರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಫುಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೋಷಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ. ಹೊನ್ನಾವರದ ಹೊಳೆಯ ಅಗಲ ತುಂಬ ಜಾಸ್ತಿ. ಕಡಲಿಗೆ ನದಿ ಸಂಗಮವಾಗುವ ಸ್ಥಳ ಅದು. ಅಲೆಗಳ ಹೊಡತ ಹೆಚ್ಚು; ಮೇಲಿನ ಬಿಸಿಲು ಜೋರಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ, ಒಮ್ಮೆ ದೋಷಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ, ದೋಷಗೆ ಹಾಕಿದ ಮಾಡಿನ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆ ನನಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ತೂಗಾಟ ಸುಳ್ಳು, ದೋಷಯ ಒಲಾಟ ನಿಜ; ತೇಲಾಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ನಮ್ಮ ದೋಷ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಅಲೆಗಳು ಅದರ ಬಾಣಗೆ ಬಡಿಯತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ದೋಷಯವ ಅದರ ಹಾಯಿ ಬಿಡಿಸಿದ. ಚುಕ್ಕಣಿ ಹಿಡಿದು, ಭೂಪತಿರಂಗನ ಹಾಗೆ ಅದರ ಹಿಂಗೋಟಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೆ. ದೊಡ್ಡ ದೋಷ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಹುರುಳಿ ಹಾಕಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಪೆಟ್ಟೋಲ್ರೋ ತುಂಬಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದೋಷಕಾರನ ರಟ್ಟೆಗೂ ಹೊರಟಿತು. ಹುರುಳಿ ಹಾಕಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಪೆಟ್ಟೋಲ್ರೋ ತುಂಬಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದೋಷಕಾರನ ರಟ್ಟೆಗೂ ದಣವಿಲ್ಲ. ಹಾಯಿಬಟ್ಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ, ಪಡುವಣ ಗಳಿ ರುಮು, ರುಮು ಬಡಿದ್ದೇ ತಡ-ನೀರನ್ನ ಸೀಳಿಕೊಂಡು, ದೋಷ ಸಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ನೀರೋ ಏನೇನು ಬಣ್ಣ ಬೇಕು ಅದರಲ್ಲಿ. ಕಡುನೀಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಕಡು ಹಸುರಿನ ತನಕ ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ದಡದ ಬೇಕು ಅದರಲ್ಲಿ. ಕಡುನೀಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಕಡು ಹಸುರಿನ ತನಕ ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ದಂಡಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದರೆ, ಎರಡೆರಡು ನೀರು ಬಂಬಿಸುತ್ತಿತ್ತು ತಾನೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ದಂಡಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದರೆ, ಎರಡೆರಡು

ದಂಡೆಗಳು! ನದಿಯ ಇಬ್ಬಿದಿಗಳಲ್ಲಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವರದು ದಂಡೆಗಳು. ಮಗ್ನಾಲ
ದಂಡ ಹೇಗೂ ಇದೆಯಲ್ಲ; ಅದರ ಕೆಳಗೆ ನೀರಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ನೆಲ, ಗುಡ್ಡ,
ಗಿಡಮರಗಳ ಸೊಬಗು, ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಸಂಚೇ
ಯಾದ ಹಾಗೆ ದೋಣಿ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ತೆಂಗಿನ ತೋಟಗಳನ್ನು ಹಾದು, ನೀರಿನ
ನಡುಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಮುಂದೆ, ಮುಂದೆ ಹೋದಂತೆ
ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳ ಸೊಬಗೆಲ್ಲ, ಚಿತ್ರಪಟ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.
ಸಂಚೇಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಣ್ಣ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೊಂಬಣ್ಣ,
ಚೆಂಬಣ್ಣಗಳು! ಮುಳುಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಡಗನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ, ನದೀಯಾನದ
ವೇಳೆಯಲ್ಲೇ ನೋಡಬೇಕು. ನಾವು ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಉರು ಸೇರಿದ್ದು ಕತ್ತಲಾಗುವಾಗ.
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ, ಹದಿನೆಂಟು ಮೈಲು ನಡೆದು ಜೋಗಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಹಾಗೆ ಜಲಪಾತೆ
ಕಂಡೆವು. ನೀರು ಬೀಳುವ ನೋಟ ಕಂಡೆವು. ಆ ಕಡೆಯ ಜನ ಅದನ್ನು ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ
'ಧಬೆಧಬೆ' ಅನ್ನತಾರೆ. ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಜಲಪಾತೆ ಬೀಳುವ ತಾಣಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರು ಅದು.
ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ 'ಧಬಧಬಾ' ಅಂದಿರಬೇಕು ಜನ. ಆದರೆ, ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಉರಲ್ಲೇ
ಕುಳಿತರೆ, ನದಿಯ 'ಧಬಧಬಾ' ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಶಾಂತ ನದಿಯದು! ಮರುದಿನ
ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಾವು ಬೆಳದಿಂಗಳ ಮರುಪಯಣ ಹೂಡಿದೆವು ಮರಳಿ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ.
ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನಾವು ಹಾದುಹೋದ ದಾರಿಯೇ ಬೇರೆ ಈ ದಾರಿಯೇ ಬೇರೆ-ಎನ್ನುವಂತಿತ್ತು
ಆ ಒಂದೇ ದಾರಿ. ನದಿಯ ಹಗಲಿನ ಬಣ್ಣ ಬೆಡಗಿಗೂ, ರಾತ್ರಿಯ ಶಾಂತಿ ಸೊಬಗಿಗೂ
ಎಷ್ಟು ಅಂತರ ಅನ್ನತೀರಿ! ತಲಾಪೊಂದರ ನಾಲ್ಕುರಾಣ ಕೊಟ್ಟು, ಎಂಟು-ಹತ್ತು ತಾಸಿನ
ಸ್ವರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತದೆ-ಅಂದರೆ ನೀವು ನಂಬಲಾರರಿ. ಆದರೆ,
ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಿಂದ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಾವು ಕೊಟ್ಟುದ್ದೂ ಅಷ್ಟೇ ಹಣ. ಅದಕ್ಕೂ
ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ; ಆದರೆ, ಇಷ್ಟತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಂಡ ಸುಖ ಈಗಲೂ ನೆನವರಿಕೆ
ಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾನು, ಎನಾಕುಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ-ರಾತ್ರಿ, ಮೋಟಾರ್ ಲಾಂಚಿನಲ್ಲಿ.
ಕತ್ತಲಿಲ್ಲೇ ಲಾಂಚು ಹೋರಟಿತು. ಲಾಂಚಿಗೆ ಮಾಡೂ ಇತ್ತು. ನನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನ
ಹೆಣಬಿಡ್ಡ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳುವಾಗ ನಾವು 'ಎಲೆಪ್ಪಿ'ಗೆ
ಮುಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಆ ರಾತ್ರಿ, ಕಂಡದ್ದೇನಿಲ್ಲ, ಸಜೀವ ಹೆಣಗಳ ಸಂತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಆ
ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ, ಮಾಡಿನ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಾಗ, ಕಿರಿದಾದ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ
ಅದು ಸಗಿಹೋದಾಗ ಮುಂಬಯಿ ದೇಖೋ, ಮದ್ರಾಸ್ ದೇಖೋ ಅನ್ನತಾರಲ್ಲ-
ಅಂಥಾ ನೋಟ ಹೆಚ್ಚಿ, ಹೆಚ್ಚಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ, ಹಿಂದೆ, ಎದುರು, ಬದುರು
ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ದೋಣಿಗಳು, ಗಳಿ ಹಾಕುವವರು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವರು, ಎಲ್ಲರೂ ದೋಣಿ
ಯಲ್ಲೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೇರೊಮ್ಮೆ, ವಂಡಸೆ ಎಂಬ ಉರಿನಿಂದ ಕುಂಡಾಪುರಕ್ಕೆ ದೋಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಪುಟ್ಟಿ, ದೋಷ; ಹತ್ತೆಂಟು ಜೀವಗಳು ಒಳಗೆ. ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೊರಟಿದ್ದು. ಉಬ್ಬಿದ ನದಿಯ ಕಾವಿಬಣ್ಣದ ನೀರಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಮ್ಮೆ ಯಾನ. ತುಂಡು ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಮುಗಿಲು ಕವಿಯಿತು; ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು ಹೊಕೆಯಿತು. ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಗಳಿ ಸಮುದ್ರದ ಕರ್ಮ್ಮೋಲವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ‘ಹೋಳಿ ಇಳಿದವನಿಗೆ ಚೆಲಿಯೇನು’ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ ನಮ್ಮೊರಲ್ಲಿ. ಆ ಚೆಲಿಗೆ ನಾವು ಬಟ್ಟೆ ಹೊದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇ, ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮೆ ದೋಷ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ನಾವು ಆ ದಿನ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾನ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟುಯಿತು. ಆದರೆ, ಕಂಡ ನದಿಯ ರೌದ್ರಸೌಂದರ್ಯ-ಅಷ್ಟೇ ಚಿರ ಸ್ವರಣೀಯವಾಗಿತ್ತು.

ಚಿಕ್ಕ ಮರದ ಪಾತ್ರಗೆ ದೋಷ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ. ನಾಲಿಗೆ ತಿರುಗದವರು ‘ದೋಷ’ ಎನ್ನುಪ್ರದೂ ಉಂಟು ಆದನ್ನು. ಆ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹಾಗೆ, ಬೇರೆ ಹೆಸರಿದೆ! ಸಣ್ಣ ದಾದರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು. ಸಣ್ಣದು ‘ಪಾತ್ರ’ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಭಟ್ಟಳದ ಕಡಲು ತೀರದ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಾಗ, ಎದುರಿನ ಆಶಾತದಲ್ಲಿ, ಆ ನೀಲ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ-ಒಬ್ಬಿಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತಿರುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಸ್ತುರು ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತು, ಗಳಹಾಕಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಆದರಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಯಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜೀವವಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನಂತರ ಸಾಹಸಪಡಲಿಲ್ಲ. ದೋಷ ದೊಡ್ಡ ದಾದರೂ, ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಇನ್ನೂರೆನ್ನೂ ಆಗತ್ಯವಾಗುವುದುಂಟು. ಬೆನ್ನು ನೋವಿಗಲ್ಲ; ಎದೆಯ ಪೃಶ್ಛಿಗೆ, ಸಾವಿನ ಬೆದರಿಕೆಗೆ. ಸತ್ತಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ನದಿ ಇದೆ-ದೋಷಗಳಿವೆ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಆಗ ಎಂಥ ದೋಷ ಯನ್ನೂ ಏರುವ ಮನವಾದಿತು.

ಎಲ್ಲಿಂದ-ಎಲ್ಲಿಗೋ ಬಂಡೆ. ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಇಲ್ಲದ ದೋಷಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ಹೀಗೆ ನೀರು ಹರಿದ ಹಾಗೆ ಆದೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದೋಷ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ‘ಬಿಡ’ ಅನ್ನತ್ವಾರೆ. ಮತ್ತೂ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ‘ಮಂಜಿ’, ‘ಪತ್ತಮಾರಿ’, ‘ಪಡ’, ಸಗ, ಮಚ್ಚಿ ಎಂದೇನೇನೋ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಹಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂತಹ ಕಡಲು ಹಾಯುವ ದೋಷಗಳೂ ಇವೆ.

ಒಮ್ಮೆ, ಗಂಗೋಳ್ಳಿ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಳುವೆಯಿಂದ ಇಂಥದೊಂದು ಮಚ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ, ಎರಡು ಮೈಲು ದೂರ ಕಡಲಿನೋಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ; ಸುಮ್ಮನೆ ತಮಾಷೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ. ಬಿಸಿಲೋ, ಬಲುತುಂಬ! ಹೊರಟದ್ದೋಣಿ, ನಡುಮಧ್ಯಹ್ವಣಿ. ಕಡಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಆದಷ್ಟು ನೋಡಬೇಕೆಂದು. ಮಚ್ಚಿ ದಡಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆಯೇ, ಕಡಲು ಸೇರುವ ಆಳುವೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಆಗಲೇ ತಳಮಳ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆಳಿತ್ತರದ ಕಡಲಿನ ಅಲೆಗಳು ಉಕ್ಕುವಾಗ ನಮ್ಮೆ ದೋಷ ಸಹ ಅಷ್ಟೇ ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ,

ಯಾವ ಕೋಣಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಅದು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿನ ಒಂದು ಮೈಲು ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಹಲವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟೇ ತಳಮಳವಾಗಿತ್ತು. ಶಿಂದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾರಿದವರೆಷ್ಟೇ ಮಂದಿ. ನಾನಂತು, ನನ್ನ ಎತ್ತರದ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಆಚೇಚಿನ ಮರ ಹಿಡಿದು, ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಹಾಯಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದರು! ದೋಣಿ-ಅಂಥ ಎತ್ತರದ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನೋಟ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಾಗಿತ್ತು! ಕಡಲಿನ ಅಲೆಗಳಿಗೆ -ರೂಢಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ, ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದೀತು. ಆದರೆ, ನೋಟದ ಸುಖ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ಕಡಲಯಾನ ವಿಚಿತ್ರ ಅನುಭವ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೋಣಿಯೊಟ್ಟಿಗೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದು, ಜಿಗಿದು ಸ್ವರ್ಥ ನಡೆಸುವ ಹಲವು ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೀನನ್ನು ಕಂಡೇ, ಮೊದಲಿನ ಮನುಷ್ಯ ದೋಣಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಅನ್ನತ್ವಾರೆ.

ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವವನು ದೋಣಿಯ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಸ್ವಾನ ಘಟ್ಟಗಳಿವೆ. ಅವು ಒಂದೊಂದನ್ನು ನಡೆದು, ಸಂಚರಿಸಿ ನೋಡುವುದು-ತುಂಬ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಕಣ್ಣಿಗೂ ಸುಖಿವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು, ದೋಣಿಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ನಗರದ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯ ತನಕ ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಮೈಲುಗಳ ತನಕ ಸಂಚರಿಸಬಹುದು. ದಂಡೆಗೆ ತುಸು ದೂರ ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಂಥ ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರದ ಸೊಬಗೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ಸೋಪಾನಗಳು, ಉನ್ನತವಾದ ಸೌಧಗಳು, ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಮೀಯುವ ಸಾವಿರಾರು ಯಾತ್ರಿಕರು, ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಆ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಾ ಶಾಂತಿಯಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತಪಸ್ವಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಡ್ಡದ ಬಾವಾಟಿಗಳು-ಒಂದೊಂದೇ, ಎಂಧೆಂಥ ನೋಟ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲಿರಾ? ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಗಿಹೋದರೆ, ಮಣಿಕಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ-ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಟ್ಟ ಚಟ್ಟಗಳನ್ನೂ, ಬೆಂಕಿ ನುಂಗುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ನಾವು ಒಬ್ಬರೇ ಹೀಗೆ ಹೋಗುವವರಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ, ಮುಂದೆ ದೋಣಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತಾಳ ಹಾಕಿ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಾತ್ರಿಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಜಲಯಾನಕ್ಕೂ, ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಮೇಳ ವಿದೆ. ನದಿಯ ಮೇಲೆ ದೋಣಿ ಲಫುವಾಗಿ ತೇಲಿದ ಹಾಗೆ, ನೀರಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮರೆತು, ಲಫುವಾಗಿ ತೇಲಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ ಹೊತ್ತು, ದೋಣಿಯ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಮರ ಇರುವ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ದೋಣಿ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಅಂಥವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹರಿಗೋಲು. ಯಾಕೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದು. ಹತ್ತೆಂಟು ಮಂದಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ, ಉರುಟಾದ ಬೆತ್ತದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರಮಗ್ನಿಲಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಹೋದಿಸಿ, ಇಂಥ ಹರಿಗೋಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹರಿಯುವ ‘ಹೋಲು’ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ‘ಗೋಳು’ ಇರಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಹಂಪಿಗೆ ಹೋದ ನಾನು, ತುಂಬಿದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಆನೆಗುಂದಿಗೆ

ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಹರಿಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ. ಅಪಾಯವೇನಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಹಿಡಿದಮ್ಮೆ ಜನ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚೆಮ್ಮಕ್ಕೆ ತೂತುಬಿದ್ದರೆ ಒಳಕ್ಕೆ ನೀರು ಬಂದಿತೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಬರಬಹುದು. ಅದು ಜೀವನ ಪಾತ್ರ. ನಾವೂ ಜೀವನ ಪಾತ್ರಗಳೇ. ನಮಗೆ ತೂತುಬಿದ್ದರೆ ಒಳಗಿನ ನೀರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕೆ ತೂತುಬಿದ್ದರೆ ಹೊರಗಿನ ನೀರು ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋಗುವಾಗ, ದಿಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಕಡಿಮೆ. ಅದರೂ, ಬಂದು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ ಹಾಗೆ ಜನ, ಜಗತ್ ಮಾಡಬೇಕಾದಂಥ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಸೀಟು, ಹಿಂದಣ ಸೀಟು, ಎಡ, ಬಲ ಎಂಬ ತಕರಾರೇ ಇಲ್ಲ. ದೋಷ ಈ ದಂಡ ಬಿಟ್ಟು, ಆ ದಂಡ ಮುಟ್ಟುವುದರೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಡೆಯೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಿಕ್ಕೂ ಎಂಟೆಂಟು ಸಾರಿ ನೋಡಲು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ನೀರಿನ ಅಮಲು ನೀರಿಗೂ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ದಡ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಲೆ ತಿರುಕಲು ಸುರು. ದೋಷಕಾರ ತೋಳಕಾಲು ತೊಡಗಿದಂತೆ, ಉರುಬಾದ ಆ ಬುಟ್ಟಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರುಗಲು ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ನೀರನ್ನ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಆಕಾರ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ, ಅದು ಪ್ರವಾಹದೊಡನೆ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಡೆಯಿಂದ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು, ನೆಟ್ಟಗೆ ಹೋಗಬೇಕು - ಅನ್ನವವನಿಗೆ ಹರಿಗೋಲು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ‘ಹೋದರೆ ಸಾಕು, ಈಚೆಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ - ಎನ್ನವ ತಾಳೈಬೇಕು. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಕಂಡು, ಗುರಿಯಿಂದ ಗುರಿಗೆ, ನೆಟ್ಟಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಹೋಗುವ ಬದಲು, ದಂಡೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹರಿಗೋಲನ್ನ ತೇಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು, ಕಡಿಮೆ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತೇವೆ ನಾವು’. ಹೋಗಿ, ಆಚೆ ದಂಡ ಸೇರುವಾಗ ಇಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಣ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ ತೋರಿಸು ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ಆತ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುವನೇ ಹೊರತು, ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸಲಾರ. ಆ ಮಾತಂತ್ರಿರಲಿ. ‘ನೀನು ಹೊರಟ ದಂಡ ಯಾವುದು, ಸೇರಿದ ದಂಡ ಯಾವುದು’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೂ, ಉತ್ತರ ಅಷ್ಟೋ ಕವ್ಯದ್ದು.

ಸಂಖಾರ ಸುಖ ಎಣಿಸಿ, ನೋಡಿ, ತೂಕ ಮಾಡಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು-ಅನ್ನವವನಿಗೆ ಹೇಳಿಸಿದ್ದು ದೋಷಯ ಯಾನ. ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ತೇಲಿದರಾಯಿತು-ಎನ್ನವ ವನಿಗೆ ಹೇಳಿಸಿದ್ದು ಹರಿಗೋಲಿನ ಯಾನ. ದೋಷ, ಹರಿಗೋಲುಗಳ ಯಾನದ ಕವ್ಯ, ಆಯಾಸ ಎಷ್ಟೋ ಇರಲಿ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದೂ ಬೇಗ ಮುಟ್ಟಿಯೇವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಮೋಟಾರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮೋಟಾರು ಕೆಟ್ಟು, ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಣಗುವುದೂ-ಇವರೆಡಕ್ಕಿಂತ ದೋಷ, ಹರಿಗೋಲುಗಳು ಎಂದೆಂದೂ ವಾಸಿ.

ಲೇಖಕರು

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ (೧೯೦೭-೧೯೯೨) ಅವರಮ್ಮೆ ಲೋಕವನ್ನು ಸುತ್ತಾಟಿ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಲೇಖಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನಬಹುದು. ಅವರಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರೂ ಕಡಿಮೆ. ನಾಟಕ ರಚನೆ, ಯಕ್ಕಾಗಾನ, ಜನಪದ, ಸಿನಿಮಾ, ಚಿತ್ರಕಲೆ,

ನಿಘಂಟುರಚನೆ, ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನೆ, ವಿಶ್ವಕೋಶ ರಚನೆ, ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿ, ಭೂಜಾರಾಜಕೀಯ ಹೇಗೆ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು. ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಅವರು ‘ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚ’ದ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ‘ಚೋಮನುಡಿ’, ‘ಮರಳಿ ಮಣಿಗೆ’, ‘ಬೆಟ್ಟದಜೀವ’, ‘ಮೈಮನಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ’ ಇವು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಹುಟ್ಟುಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತುಮುಖಗಳು ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ. ‘ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ’ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ (೧೯೬೦) ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ, ‘ಮೂಕಜ್ಞಿಯ ಕನಸುಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಚ್ಹಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ (೧೯೬೮) ಬಂದಿವೆ. ಪ್ರವಾಸಪೀಠರಾದ ಕಾರಂತರು ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಸುತ್ತುಹಾಕಿ ಅನೇಕ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಂತರು ಇಂಡಿಯಾರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇಂನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರು.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವನ್ನು ‘ಕಾರಂತರ ಲೇಖನಗಳು ಸಂಪುಟ ೬’ರಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಭಾಷಣವಿದು. ಇದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ೧೯೫೦ ರಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ನಡನುಡಿ’ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ತಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಬಗೆಯ ದೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯಾಣದ ಅನುಭವವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದಂತೆ ಕಂಡರೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ದೋಷಸಂಸ್ಕರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಗದ್ಯ ಬರೆಹಕ್ಕೆ ಈ ಲೇಖನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಮಚ್ಚೆ=ಹಡಗು, ತೊಳೆ=ಹುಟ್ಟು, ಮಾಡು=ಭಾವಣೆ, ಕಡವು=ನದಿ ದಾಟುವ ಜಾಗ, ಉರುಟಾದ=ನಾಡೂಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಜಲ್ಲೆ=ದೋಷ ನಡೆಸಲು ಬಳಸುವ ಗಳು, ಅಳುವ=ಕಡಲಿಗೆ ನದಿ ಸೇರುವ ಜಾಗ, ಬಾಣು=ಹುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿರುವ ದೋಷಯ ನಡುವಿನ ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿ,

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಗಾಪುರ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದೋಷ ಪ್ರಯಾಣದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ?
೨. ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಜಲ ಪ್ರಯಾಣದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. ಎನಾಕುಳಂ ದೋಣಿ ಪಯಣವು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಸಂತೋಷ ಹೊಡಿಲ್ಲ?
೨. ಕುಂದಾಪುರಕ್ಕೆ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಕಂಡ ರುದ್ರಸಾಂದರ್ಯ ಎಂತಹದು?
೩. ಗಂಗೋಳಿ, ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮಚ್ಚೆಯ ಪಯಣವು ಯಾಕೆ ಅದ್ದುತ್ವಾಗಿತ್ತು?
೪. ಕಾಶಿಯ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ?
೫. ಹಂಪಿಯ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಯಾಕೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಯಿತು?

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಕಾಕಾ ಕಾಲೇಲ್ಕರ್ ಅವರು ಕನಾಟಕದ ನದಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಭಾರತದ ನದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ‘ಚೀವನಲೀಲೆ’ ಪ್ರಸ್ತುತ.
೨. ಪೂರ್ಣಾಚಂದ್ರ, ತೇಜಸ್ಸಿಯವರ ‘ಅಲೆಮಾರಿಯ ಅಂಡಮಾನ್ ಹಾಗೂ ಮಹಾನದಿ ನೈಲ್’.
೩. ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನ ‘ಹೇಮಾವತಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು’.
೪. ರಾವ್ ಬಹಾದೂರರ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಗ್ರಾಮಾಯಣ’.
೫. ಮಾಲಿನಿಮಲ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ‘ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಲೇಖನಗಳು ನಾಡು ನಿಸಗ್ರಹ ಪರಿಸರ ಸಂಪುಟ ೨’.
೬. ಹಿ.ಚಿ. ಚೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ ‘ಗಿರಿಜನ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ’ ಪ್ರವಾಸಕಥನ

೨೨

ಳಿ. ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ರೇಷ್ಟ್ ಕಾರ್ಯಿಲೆ

ಕುವೆಂಪು

ಬೇಸಗೆಯ ನಡುಹಗಲು. ಬಿಸಿಯ ಬಿಸಿಲು ಹಸುರು ಮಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಲುಸಾಗಿ ಮಲಗಿತ್ತು. ಹೆಗ್ಗೋಟೆಯ ಹೆಗ್ಗೋಡೆಗಳಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಎದ್ದು ಗಿರಿಗಳಿಂದ ಸಂಕುಚಿತವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ತಿಳಿಯಾಳದ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಬೂರುಗದರಳೆಯಂತಿದ್ದ ತುಂಡುಮೋಡಗಳು ಸೋಮಾರಿಯ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವ ಕನಸುಗಳಂತೆ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗಿಗೆ ಬಸವಳಿದು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಕನವರಿಸುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಿಚಿಮಿಚಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಮರಹುಟಗನ ಹಕ್ಕಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದಂತೆ ಕಿಚಿಮಿಚಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಶ್ವಾಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗಿನನ್ನೊಡನೆ ಇದ್ದರು. ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಮಾಯ ಓಡಿಬಂದು ಕಣ್ಣೆನಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತೆ “ಅಣ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಜೋರಾಗಿದೆ, ಉಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬರಹೇಳಿದ್ದೆ” ಎಂದನು. ನಾನು ಗಿ-ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಎದ್ದುವು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಿಂತೆ ಉದಾ ಸೀನವಾಗಿತ್ತು.

ಮಾಯ ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ತಮ್ಮ. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು. ಬಹಳ ವಿನೋದಶೀಲ ಅವನದು. ಸತ್ಯವಂತ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ. ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಗದ್ದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಲಿಸುತ್ತೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ. ಅವನದು ಯಾವಾಗಲೂ ನಗುಮುಖಿ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಡವರಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಾಹುಕಾರರ ಗಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರುವ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಲ್ಲದ ನಗುಮುಖಿ. ನನಗಿನ್ನೊ ನೆನಪಿದೆ. ಅವನೊಂದು ದಿನ ಏನನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದ, ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ವಾಗಿದ್ದವನು ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ. ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಹುಡುಗನ ಉತ್ಸಾಹ ಬತ್ತುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಲು, ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಕತೆ ಹೇಳಲು ತೋಡಿದೆ. ಹುಡುಗನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಚುರುಕಾಯಿತು. ನಾನು ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ಕತೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಬಹಳ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟೇ. ಆ ಕಥೆ ಮತ್ತಿಂತೆಂದೊಡೆ...

ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಓಡಹುಳು ಅವನ ಕಿವಿಯೋಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿತಂತೆ. ಅದು ಕಿವಿಯನ್ನು ಕೊರೆದು ಕೊರೆದು ತಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ

ಅಡಾಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಮರಿಕಾಡು ಸುಖವಾಗಿ ಹಂಡಿತ್ತು. ಅಯಿ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಇವನು ಮರಿಗಳಿಗೆ ಅಪಾರಣಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ಮರಿಗಳ ತಲೆಯ ತಿಂಬಿನ್ನು ತಿಂಬಿ ತಾದು ಕಣಿಗಿನ ಬುಧು ತಲೆಯೇಂದು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಆ ಮರಿಗ್ನಿ ಎಂದಿನ್ನಿಂತೆ ಈತ ಸುಖ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನ್ನಿಂತೆ ಒಂದು ವಿನೆ ಒಟ್ಟು ಪೂರ್ವೀಕ್ರಿಯಾನಾಗು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇನ್ನಿಂದು ಕಣಿಗಿನ್ನಿಂತೆ ಆ ಮರಿಗ್ನಿ ಎನ್ನೇ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಬರಿಹಾಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವೀಕ್ರಿಯಾನಾಗಿ ಮಹಾತಯಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂದು ಅದನ್ನಿಂತೆ ಆ ಮರಿಗ್ನಿ ಎನ್ನೇ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಬರಿಹಾಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಾತಯಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂದು ಅದನ್ನಿಂತೆ ಆ ಮರಿಗ್ನಿ ಎನ್ನೇ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಬರಿಹಾಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವೀಕ್ರಿಯಾನಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂದು ಅದನ್ನಿಂತೆ ಆ ಮರಿಗ್ನಿ ಎನ್ನೇ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಬರಿಹಾಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಕಣಿಗಿನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗ ಬಿಲ್ಲುಯರ್ಥಾಗಿ ಬಾಯಿ ತರ್ಮದು ಕ್ಷಾರಣೆಗೆ ಅಣ್ಣಿಷ್ಟನ ಮುಂಬಿನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುದ ಮೇಲೆ ಆ ಹುಡುಗ “ನಿಜ ವಾಗಿಯೂ ನಡುವುದು ಹೋದೇನೇ, ಅಣ್ಣಿಷ್ಟ?” ಎಂದು. ಅಣ್ಣಿಷ್ಟ ಅನೇ ಆ ಕೇಳು ವಿಡುರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದು ಎಂದನ್ನು. ಹುಡುಗ ಸುಮ್ಮಾಡು ನಾನು ನಾರ್ಮತ ಹೆರಡುಹೋದೆ ಅಣ್ಣಿಷ್ಟ ಕಂಗಾರ ಹೋದೇ ಅಲವ್ವೋ ತೇಯಿದು ನನಗೆ; ನಗ್ರಂತ ನೆಂಬುದೇನೇ ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ್ದಾದು.

ಅಣ್ಣಿಷ್ಟನ ಗುಡಿಕಲಿಗೇ ನಮ್ಮೆ ಮನೋ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಥಿಂಗ್‌ಟಾಗ್‌ಗಳು ದೂರವಿರುಹುದ್ದಾರಿ. ನಾನು, ಗೀ-ಆ ಉರಿಯಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆರಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮೆ ಕೆಳಡೆ ಮಾಯಿನು ಚಿನ್ನಿಸಿದ್ದನಾಗಿ ಬಂತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೊಂದನೆ ಕಾಯಿಲೆಯ ವಿರುಡೆ ಎನಂದು ಕೇಳಿತ್ತೇನೆ. “ಎರಡು ವಾರದಿಂದ ನೆಲ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಮ ಎರಡೆ ಇದೆ. ಆಗಾಗ ಡಾಯಿಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಉರುತ್ತಾನೆ ಮೇಲುಸಿರೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ವ್ಯಾಸ್ತಾಂಶಕ್ವಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದು.

“ದೈವಧಿ ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ?”

“ಚೌಡಿಯ ಕಾಟ ಎಂದರು. ಭಟ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ನಿಮಿತ್ತ ಕೇಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಭಸ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರು; ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಪುಜರೊಳ್ಳಿ ದ್ವಾರ್ಕೆ ಕೇಳಿ ಕೊಟ್ಟೇನೆ” ಎಂದು ಪೂರಂಭಿಸಿದನು. ನನಗೆ ರೇಗಿತು.

“ದೈವಧಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿರು” ಎಂದನು.
“ಯಾರು?” ಎಂದೆ
“ನೆರವನೆ ಮಂಜಣ್ಣು” ಎಂದನು.

ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟುಬಂದಿತು. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ‘ನನಗೆ ನಾನೇ ವೈದ್ಯನಾಗಿ ಡಬ್ಬಿ’ ಎಂದುಕೊಂಡು ಡೈಪಿಡಿಕೊಟ್ಟು ಅನೇಕ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ವೈಕುಂಠಾಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಜನಗಳು ಕಾಯಿಲೆಯಾದರೆ ಮೊದಲು ದೆವ್ವಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಸರ್ವಜ್ಞಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಭಟ್ಟರು, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮುಂತಾದವರೋಹನ ನಿಮಿತ್ತ ಕೇಳಿಸಿ, ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಬೂದಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೋವಾಯ ತನಗೆ ತಾನೆ ವೈದ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟು ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನಿಂದ ಏನೋ ಡೈಪಿಡಿ ಕೊಳಿತುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರೋಗಿ ಅಪರಿಹಾಯವಾದ ದುರವಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಆಸ್ತರ್ತೆಗೆ ಓತುತ್ತಾರೆ. ಡಾಕ್ಟರು ಏನಾದರೂ ಡೈಪಿಡಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಾ, ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮತ್ತು ಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಾ, ದೆವ್ವಭೂತಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾ, ಸಾಕಾದಪ್ಪು ಅಪಭ್ರು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅದ್ವಷ್ಟವತದಿಂದ ರೋಗಿ ಬದುಕಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಭಟ್ಟರ ಭಸ್ತುಕ್ಕೂ ದೆವ್ವದ ಕೃಪೆಗೂ ಆರೋಪಿಸಿ, ರೋಗಿ ಸತ್ತರೆ ಅದನ್ನು ಆಸ್ತರ್ತೆ ಡಾಕ್ಟರ ಡೈಪಿಡಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವನ್ನು ಇತರರಿಗೂ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವಿವೇಕ ನಾಚಿಕೆಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಸೇರಿದೆವು. ಕಿರುಜಗಲಿಯ ಕೆಸರುಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ತೋಗಲು ಅಂಟಿದ ಎಲುಬಿನ ಗೂಡಿನಂತೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದು! ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಚಿಂದಿ ಕಂಬಳಿ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮುದುರಿಬಿದ್ದಿತ್ತು. ತಲೆಕೂದಲು ಕೆದರಿ ವಿಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲು ತೊಡಗಿದ. ಅವನಿಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಉಸಿರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೋಟ ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ನನ್ನೆ ದುರು ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಅಕಲನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಕೆಸರುಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಪಾತಾಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ “ಅಯ್ಯಾ, ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮೊರಡಾದ ಕಾಲುಮಣಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ನಾನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತಾಡಲು ಬಾಯೀ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ರೋಕರೂಧಿಯ ಧೃತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಅಲ್ಪವಾದುದಾಗಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದುದಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸನ್ನಿಹಿತವನ್ನೂ ವಿರಾಟ್ ಧೃತಿಯಿಂದ ನೋಡಲೇಳಸುವುದು ನನಗೊಂದು ಹುಟ್ಟು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಪತ್ತು ಮಹತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ಸಮತ್ವ ಮುದುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ಅಂಹಂಕಾರವೂ ತಗ್ಗಿ, ಅಣ್ಣವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶದವರಿಗೂ, ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಇರುವೆಯಿಂದ ಜಗದ್ವಿಶ್ವಾತನಾದ ಮಹಾತ್ಮನವರಿಗೂ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಮಹಿಮಾಮಯವಾಗಿ, ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ, ಅಪಾರವಾದ ವಿಶ್ವವೂಹದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮತ್ವದ ಮತ್ತು ಸರ್ವಮಹತ್ವದ ಅನುಭವವುಂಟಾಗಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ

ಎಷ್ಟುಲತೆಯೂ ಅನಂದವೂ ಶಾಂತಿಯೂ ಮ್ಯಾರೋರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಘೋಷ ಪ್ರಯೋಜನ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಮಹಾಕಾಲದಂತೆ ಎಂದೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಜಡವಾಗಿರಲಿ ಚೇತನವಾಗಿರಲಿ ಪರಸ್ಪರೋಪಚೀವಿಯೊಂದೂ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೃತ್ಯು ಮುಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಖಣ ಅರ್ಥನಾದ ನಾಳೆ ಸಾಯಾಲಿರುವ ನೋಣವೋಂದರ ರೋದನಕ್ಕೂ ನಾಳೆ ಆರಳಿರುವ ಕುಸುಮವೋಂದರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಹೇಗೋ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ ಯೊಂದೂ ನನ್ನ ಧೃಡವಾದ ನಂಬುಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ಯಾರೂ ಕಣಿದಂತೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಾಡಿನ ಒಂದು ಮರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸ್ವಾಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಇಂಥಾಗಿ ಗಾನಗೃಹಿಯತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಆ ಸನ್ನಿಹಿತವನ್ನು ಸರ್ವಾಲ ಸರ್ವದೇಶರಚಿತವಾದ ವಿರಾಟ್ ರಂಗದ ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ನಲಿಯುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸನ್ನಿಹಿತದ ಮಹತ್ವ ನೂರ್ತಿಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮತ್ತಾವ ಮಹದ್ವಾಙ್ಮಾರಕ್ಕೂ ಕೇಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮವ್ಯಾಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಿರುವ ನಾಟಕ ರಚನೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ, ಮೊನ್ನೆ ನಡೆದ ಫೋರಯುದ್ಧ ಎಷ್ಟು ಅನಿವಾಯವೋ, ಅದೂ ಅಪ್ಪೇ ಮುಖ್ಯ, ಅಪ್ಪೇ ಅನಿವಾಯ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬುಗೆ. ಭೂವನ ಕವಿಯ ಭವ್ಯ ಸ್ವರಮೇಲದಲ್ಲಿ ರನ್ನ ಒಂದು ಲಲಿತಾಗಾವಾದರೆ ಗೂಚೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಕೇಂಡರನಿ!

ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಇಂತಹ ಸ್ವಾಪ್ಪ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲತೊಡಗಿದೆನು. ಆ ಬಡವನ ರೋಗದ ವಿಷಮಾವಸ್ಥೆ ಭರತ ಖಂಡದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಹದಂತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಹೆಬ್ಬಿನ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಅನಂತವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದುವು. ಆ ಪರಾಸರಮುದ್ರದ ತರಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ನಡುಹಗಲಿನ ಉರಿಬಿಸಿಲು ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಮೇಲೆ, ಅನಂತವಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕಣುತ್ತಿದ್ದ ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಕೋಟಿ ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಗುಡಿಸಲಿನ ಕೊಳಕಾದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತಿಷ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇಂಟೆಯೊಂದು ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೆದರಿ ಕೆದರಿ ತನ್ನ ಹೂಮರಿಗಳಿಗೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಹುಳು ಹುಪ್ಪಟೆಗಳನ್ನು! ತನ್ನ ಯಜಮಾನನ ರೋಗದ ವಿಚಾರ ಅದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಕಂತಿನಾಯಿಯೊಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪೀಡಿಸುವ ನೋಗಳನ್ನು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಅಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಎದುರುಗಡೆ ಗದ್ದೆಯ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ್ಬಂಡೆಗಳು ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಲದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದೆ. ಪುನಃ ವಿರಾಟ್ ರಂಗದ ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ರೇಷ್ಮೆ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ-ಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದು! ಈ ವಿಚಿತ್ರ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉದ್ದೇಶ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಅರ್ಥ, ಆ ಬಡವನೂ ಲೋಕರೂಢಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಪನೂ ಆದ ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ಜನ್ಮ ಜೀವಿತಗಳ ಉದ್ದೇಶ, ಅರ್ಥ;

- ಏನೇನೋ ನೂರು, ಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ್, ಕೋಟಿ ಭಾವನೆಗಳು ‘ದಶನ’ದಲ್ಲಿ ಮಂಚಿದವು ನನಗೊಂದು ಬಗೆಹರಿಯಲ್ಲ; ನಮ್ಮನಾದೆ; ದೀನನಾದೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದೆ.

ಬತ್ತಲೆ ಕೂತಿದ್ದ ಅಣ್ಣಪ್ಪ! ಅವನು ಕೂತಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ನೀವು ಕಾಯಿಲೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಜೋಡಿಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟೀರಿ. ಆಸ್ತುತ್ಯಲ್ಲಾದರೆ ಅಂತಹ ರೋಗ ಯನ್ನು ಸ್ತುಲ್ಪ ಅಲುಗಾಡಲೂ ಕೂಡ ಬಿಡರು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸ್ತುತಾನಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಮಾಯನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ “ಇದೇನೋ ಇದು? ಅವನಿಗೆ ಮಲಗಲು ಹಾಸಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇನೋ?” ಎಂದೆ. ಮಾಯ “ಹಾಸಿಗೆ ಬೇಡ ಎಂದ. ಬಹಳ ಉರಿಯಂತೆ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಚಿಂದಿ ಕಂಬಳ ಯನ್ನೇ ಹಾಸಿದನು. ನಾನು ಅಣ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಮಲಗಲು ಹೇಳಿದೆ. ಅವನು ಪುನಃ ಆದೇ ಪ್ರೇತವಾಣಿಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಪಾತಾಳಸ್ವರದಿಂದ “ಅಯ್ಯಾ, ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನೆಯ ದನಕರು ಪಾತ್ರ ಎಲ್ಲಾದರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದನು. ನನಗೆ ಎದೆಯಿರಿದಂತಾಯಿತು. “ಅದೆಲ್ಲಾ ಹಾಗಿರಲಿ! ನೀನು ಮಲಗಿಕೋ ಮೋದಲು” ಎಂದು ಗದರಿ ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ಬಲತ್ವಾರಕ್ಕೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಮಲಗಿ ಕೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಮಲಗುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹತಾಶನಾದಂತೆ ತೋರಿತು.

ನಾನು ಅವನ ಕಾಯಿಲೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಅವನು ಸಾಲದ ಮಾತನ್ನೇ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. “ಅಯ್ಯಾ, ನನ್ನ ಖುಣ ತೀರಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಖಿವಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ದನಕರು ಪಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ” ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಪಲ್ಲವಿಯಾಯಿತು. ಗಿಯವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಸಾಲದ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ ಎಂದು. ನಾನೂ ಹೇಳಿದೆ ನೀನು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ; ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿಕೋ. ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ನಾನೇ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಜಿಷಧಿ ತರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಎರಡನೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ನಂಬಿದನೇ ಹೊರತು ಮೋದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನಂಬುಗೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಕಾಟವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಗಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. “ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ” ಎಂದು. ಅವರೂ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ನಟಿಸಿದರು. ನಡು ನಡುವೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಮಾತನಾಡಲು ಯಶ್ವಿಸಿದನು. ನಾನು ರೇಗಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಒಂದು ಬಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಹೊದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದುದು ನ್ಯಾಮೋನಿಯಾ ಕಾಯಿಲೆ. ಅವನಿಗಿದ್ದ ಕವ್ಯಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಇಲ್ಲಾದಿದ್ದರೆ ಅವನಾಗಲೆ ಹಣವಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗಿರುವ ಜಾತಿ ಭೇದ ತಿಳಿಯದು. ಅವರಿಗೆ ನ್ಯಾಮೋನಿಯಾ ಆಗಲಿ, ಟೈಫಾಯ್ಡ ಆಗಲಿ, ಮಲೇರಿಯಾ ಆಗಲಿ, ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಬರಿಯ ಕಾಯಿಲೆ, ನ್ಯಾಮೋನಿಯಾವನ್ನು ರೇಷ್ಟೆ ಕಾಯಿಲೆ ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ

ಅಳಿದವರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ “ಶ್ಲೇಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ” “ರೇಷ್ಮೆ ಕಾಯಿಲೆ” ಅಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಷಟ್ಕಾ ಬರೆಯುವ ನಾಟಕವನ್ನು ಪೂರ್ಯೇಸಿ ಅವನಿಗೆ ಧ್ಯೇಯ ಹೇಳಿ, ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದೆವು. ಅವನು ಏಳಿದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಕಡೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರಿಗೊಂದು ವಿಶದವಾದ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಒಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ದೀಪಧಿಗೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದೆವು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಪುನಃ ಬುದು ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟೆವು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾ ಅಣ್ಣಾಪ್ಪನಿಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಮನಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ರೋಗಿಯ ಪಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆವು.

ಸಾಯಂಕಾಲ ರೋಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದವು!...

ಲೇಖಿಕರು

ಹುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಕುಪ್ಪುಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಷಟ್ಕಾಪ್ಪ (೧೯೦೪-೧೯೧೫) ಅವರು, ೨೦ನೇ ಶತಮಾನ ಕಂಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಿಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಬರೆದ ‘ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವಂತಹವು. ‘ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ’ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ (೧೯೫೫) ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ (೧೯೬೮) ಬಂದಿವೆ. ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ‘ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ’, ‘ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯಟ್ ರಷ್ಯಾ’, ‘ಚೆಂದ್ರಮಂಚಕೆ ಬಾ ಚಕೋರಿ’ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಶೂದ್ರತಪಸ್ಸಿ’, ‘ಬೆರಳ್ಳಿ ಕೋರಳ್ಳಾ’ ಮುಂತಾದವು ಅವರ ನಾಟಕಗಳು. ಹುವೆಂಪು ನಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಿಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆವಾರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೃಕ್ತಿತ್ವ ಕೂಡ. ಅವರ ‘ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ’, ‘ವಿಷಾರಕಾರ್ಯಾತ್ಮಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ’ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಿರವಾದ ವಿಷಾರಗಳಿವೆ. ‘ನೆನಪಿನ ದೋಷಯಲ್ಲಿ’ ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿದೆ. ಹುವೆಂಪು ೧೯೫೨ ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇಣನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅವರ ‘ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು’ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಡತನ, ರೋಗ ಹಾಗೂ ಉಜ್ಜಾನವನ್ನು ಕುರಿತ ಹೃದಯವಿದ್ವಾವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬಡವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೋವು ಕಷ್ಟಗಳ ಒಳಗೆ ಕೂಡ ಕತೆ ಹೇಳುವ ಹಾಡುಕಟ್ಟುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಕಡಯುವದು=ರುಬ್ಬುವದು, ಬಿಲ್ಲುಂಬೆರಗು=ಮಹಾ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕಾಲ್ತಾಡೆ=ದನಗಳು, ರನ್ನ=ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿ, ಮೊರಡಾದ=ಉರುಟಾದ, ನಾಚಿಕೆಮುಳ್ಳು=ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಎಲೆ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡ, ಓಡಹುಳು=ಸಗಣೀಯ ಹುಳು, ಶ್ಲೇಷ್ಮೆ=ಕಥ, ಪರಾಸಮುದ್ರ=ಎಲೆಗಳ ಸಮುದ್ರ, ಬೂರುಗ=ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಕಾಡುಮರ

ಟಪ್ಪೆಣಿ

ಕೆಸರು=ಹಲಗೆ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಗಿಂದ ಬಂದವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಜಾಗ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಿಕರು ಕೊಡುವ ಚಿತ್ರ ಯಾವುದು?
೨. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಹೇಳುವ ಓಡಹುಳು ಕತೆ ಏನು?
೩. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದವರಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಉಪಚಾರದ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು?
೪. ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪವಾದುದು ಹೇಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವವಾದುದು ಎಂದು ಲೇಖಿಕರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ?
೫. ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯು ಲೇಖಿಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಂಡಿತು?
೬. ರೋಗಿಯಾದ ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಲೇಖಿಕರು ಮಾಡುವ ದಾರ್ಶನಿಕ ಚಿಂತನೆ ಯಾವುದು?
೭. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಸಾಲ ತೀರಿಸಲು ಮಾಡುವ ಕೊನೆಯ ವಿನಂತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಸಹಾಯ ಕತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ?

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ಯಾರೂ ಅರಿಯದ ಏರ’ ಹಾಗೂ ‘ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಕಾಶಾಗಿತ್ತು’ ಎಂಬ ಕತೆಗಳು
೨. ತ್ಯಾನಂದೂರು ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಬರೆದ ‘ನಾ ಕಂಡ ಮಲೆನಾಡು’
೩. ಬಿಳುಮನೆ ರಾಮದಾಸ್ ಅವರ ಬರೆದ ‘ಹುಲಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಲೇಖನಗಳು’ ಸಂಕಲನ
೪. ಪೂರ್ಣಾಚಂದ್ರ, ತೇಜಸ್ಸಿ ಅವರ ‘ಪರಿಸರದ ಕತೆ’

ಇ. ನಮ್ಮ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವುದೆ ?

ಗೊರೂರು ರಾಮಾನ್‌ನಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ನಮ್ಮ ನಾಡು ಎಮ್ಮೆಯ ನಾಡು. ಮಹಿಷಮಂಡಲವೆಂಬುದು ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಸರು. ನಮ್ಮ ರಾಜರಿಗೆ ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನಿ ದೇವರು. ನಾವೆಲ್ಲ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲಿನಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದವರು. ಎಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ನಮಗೆ ದೇವರಾದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಎಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚು.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಾತು. ನಮಗೆ ಎಮ್ಮೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ಶಾಶ್ವತ. ಎಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರ ವಂಶವನ್ನೂ ಹಿರಿಯ ರನ್ನೂ ಮೂರು ತಲೆ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎಮ್ಮೆಯ ಮೂಲವನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇದು ಹಿರೇಗೌಡ್ಯ ಹಳ್ಳಿ ಎಮ್ಮೆ. ಇದರ ಹೆಸರು ದೊಡ್ಡಿ. ಇದು ಒಂಭತ್ತು ಕರು ಹಾಕಿದೆ. ಇದರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕರು ಬಿಳಿ ಕೋಡಿನ ಎಮ್ಮೆ. ಅದರ ಮೂರನೆಯ ಕರು ಸಣ್ಣ ಎಮ್ಮೆ. ಅದರ ಎರಡನೆಯ ಕರು ಕಡಸು. ಸಣ್ಣಮ್ಮೆಯ ಮೊದಲನೆ ಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ಕರ ಹಾಕಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎಮ್ಮೆಯ ವಂಶವ್ಯಕ್ತ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ವಂಶವ್ಯಕ್ತಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಷ್ಟವೂ ಶುದ್ಧವೂ ನೇರವೂ ಆಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಎಮ್ಮೆಯ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಅಂದವಾದ ಕೋಡು ಗಳನ್ನೂ, ಅಪ್ಪು ಸಣ್ಣ ಕೆಳ್ಳಿಲಿಗೆ ಅಪ್ಪೊಂದು ಹಾಲನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅನೇಕರು, ಅದರ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮೆ, ತಳಿ ಯಾವುದೆಂದು ಪದೇ ಪದೇ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣ ಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಎಮ್ಮೆಯ ವಂಶವ್ಯಕ್ತವನ್ನಿಡುವುದು ನನಗೆ ಅವಶ್ಯಕ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಎಮ್ಮೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ಶಾಶ್ವತ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಎಮ್ಮೆಗಳೂ ಹಿರೇಗೌಡ್ಯ ಹಳ್ಳಿಯ ದೊಡ್ಡ ಎಮ್ಮೆಯ ತಳಿಗಳೇ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹಡಗಿಂದ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿರೇಗೌಡ್ಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಆ ದೊಡ್ಡ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಮುವತ್ತು ನಲವತ್ತು ವರುಷಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅದರ ತಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದರ ಅಪ್ಪ ಅಜ್ಞಿ ಯಾರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಮ್ಮೆ ಖಂಡಿತ. ನಮಗೆ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ನದಿ, ಮರ, ಕೆರೆ, ಹೂವು, ಕಾಡು ಹೇಗೆ ಇಮ್ಮೆ ಖಂಡಿತ.

ಪ್ರಕೃತಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಎಮ್ಮೆಯೂ ಪ್ರಕೃತಿ, ಜನ ಬರಬಹುದು; ಜನ ಹೋಗಬಹುದು; ಜನ ಹುಟ್ಟಬಹುದು; ಜನ ಸಾಯಬಹುದು; ರಾಜ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು; ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರಂತಿಯಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಮ್ಮೆ ನಿತ್ಯ; ಪುರಾತನ; ಅಚಲ.

ಯಗಿರುವದಿಲ್ಲವಂತೆ ಹಾಲು ಇರಲಿ. ಈ ನಲವತ್ತು ಕೊಟೆ ಜನಕೆ ನಿತ್ಯ ಹತ್ತು ಡೈಸ್‌
ಗಂಡಲ ಸಹ ದೊರೆಯುವಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಸುಗಳು ನಮ್ಮೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಎಮ್ಮೆ
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ, ಸೇಡು, ಭೂಲ,
ಮನುಷ್ಯತ್ವ, ಮಾನ ರಸಿಕತೆಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ವಸಿಷ್ಠನಂತೆ ಅವನು ಬರಿಯ ಒಣತಾಡು
ವಲ್ಲ. ಅವನು ಅಂತಹ ಕರುಣಾಮಯಮೂರ್ತಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ತಾಯಿ ತಂಡಗಳಿ
ಬೃರಿಗೂ ಬೇಡವಾದ ಶುನತ್ತೇಫುನನ್ನು ಯಜ್ಞಬಿಲಿಯಿಂದ ಉಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಕರುಣಾ
ಮಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ವಸಿಷ್ಠನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳ ಕೊರಧಕೆ ಮತ್ತುಗೀ
ಚಂಡಾಲನಾಗೆಂದು ಶಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀತಂತ್ರವಿನಿಂದ ಯಜ್ಞಮಾಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗಲ್ಲಾ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರನ ಶಿಷ್ಯ ಶ್ರೀತಂತ್ರವಿಗೆ, ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಶರಣನಾದ ಇಂದ್ರ, ತನ್ನ ಸಂಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಳ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀತಂತ್ರ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಭೋ ಎಂದು ಕಾಗುತ್ತ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದನು.
ಆ ಆರ್ಥನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರುಣಾಮಯನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು “ಷಾಕೀ
ಸ್ವಾನ್ಯಾಸನ್ಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಹೊಸ ಜಗತ್ತನ್ಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು. ತಂಗಿನ ಮರಕೆ ಬದಲು
ಈಚಲು ಮರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು; ಹಸುವಿಗೆ ಬದಲು ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಾಡಿದುದೇ ಸರಿ ಎಂಬಂತೆ ತಂಗಿನಮರದಿಂದಲೂ ಹೆಂಡಣ್ಣೇ ತೆಗೆಯುತ್ತಿ
ದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಹಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ
ಒಂದು ತಿರಸ್ಕಾರವೂ ಕಾರಣ. ವಸಿಷ್ಠಿಯಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ನಂದಿನಿಧೇಷ್ಟವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ
ನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಕೋಪದಿಂದ ಹಸುವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಕೊಮೆನ್
ಎಮ್ಮೆಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೈಸೂರಿನವನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದಲೇ
ಇಲ್ಲ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಈ ದೇಶಕ್ಕೂ ಎಮ್ಮೆಯ ದೇಶವೆಂದು ಹೇಬೆಯ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿ ಮಂಕಾಗಿರುವವರನ್ನು “ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು ಕುಡಿದವನು”
ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲು ಬೆಳ್ಗಿದೆಯೋ, ಕಪ್ಪಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು
ನಮ್ಮೆ ದೇಶದ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳವರು ಕಾಣಿರು. ಹಾಲು ಹಸುವಿನಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ
ಅನೇಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೊರಿನಿಂದ ಕೊಡಗಿಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಬಸಾನಲ್ಲಿ ಹೊಗುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಬಸ್ಸಿನ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಪ್ಯೇಕಿ ಬಬ್ಬಿ ಹೆಂಗಸು ಒಂದು ಚೆಕ್ಕ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಮಗು ಸಾಯುವಂತೆ ಇತ್ತು. ಹತ್ತು ಹಡಿಸ್ತೆದು ದಿನಗಳಿಂದ ಜ್ವರ ಬರುತ್ತಿದೆ
ಎಂದು ಆಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೂಂದಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಉರಿ
ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿತು. ತಾಯಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೂರು
ಮೆತ್ತುಗೆ ಸಣ್ಣದನಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಲು ಪೂರಂಭಿಸಿತು. ಅದರ ಗಂಟಲಿನಿಂದ ಧ್ವನಿ ಹೇರಿಕು
ವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟೆ
ಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡಳು. ಬುಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೀಸೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹಾಲು ತೆಗ್ಗಿ

ಬುಟ್ಟಿಯ ಬಟ್ಟೆ ನೆನೆದಿದ್ದಿತು. ಹಾಲು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗು ಹಸುವಿನಂದ ಸಾಯುವಣ ಅರಚುತ್ತಾ ಕೈಕಾಲು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಅದು ಹಾಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಯುವು ದೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುವ್ವತ್ತು ಮನೆಗಳನ್ನು ವಿಭಾರಿಸಿದೆವು ಸೇರಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆವು. ಆದರೆ ಹಾಲು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುವ ಹಸುವಾಗಲಿ ಎಮ್ಮೆಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗರು ತಿಂಗಳು ಒಂದು ದಿನವೂ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂಥಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ -“ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ ಬುದ್ದಿ ಮಂದ. ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಕುಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ನ ಒದಗಿಸಲು ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದವನ ಮಗುವಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗೂಡುಕೋಸಾ ಓವಲ್‌ನೋ ಸೇವಿಸು” ಎಂದಂತೆ. ವಸಿಷ್ಠ ಶ್ರೀಮಂತ (ಅರಿಸ್ಮೋಕ್ತಾಟ್) ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಈತನ ಗೋಪ ನಂದಿನೀಧೇನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹಾಲನ್ನು ಘೃತವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ದೇವತಾರಾಧನೆಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಹಾಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಲದು; ಗೋವಿನ ಹಾಲು ಅತಿ ಸಾತ್ತಿಕ, ವಸಿಷ್ಠ ಖುಟಿಗಳಂತೆಯೇ ಮೇನಕೆಯ ನರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಇಂದಿಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಂತಿಳಿಸಿ ಆಕೆಯೋಂದಿಗೆ ಹತ್ತು ವರುಷ ವಿಲಾಸಿಯಾಗಿ, -ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದುದು ನೆನ್ನೆ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಸಿಕತೆ, ಕಾವು, ರಾಜಸಗುಣಗಳುಳ್ಳ ರಾಜಿಯಟಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು. ವಸಿಷ್ಠನ ಎದುರಿಗೆ ನೂರು ಮೇನಕೆಯರು ನೂರು ಭಾವಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ವರುಷ ಕುಣಿದಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾಷ್ಟ ಚಿಗುರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೇನಕೆಗೆ ಮನಸೋತನು. ಅದೇ ರಾಜಸಗುಣ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದುದು ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ತಿಕವಲ್ಲ, ಅದು ಅತಿ ಬಿಳುಪು; ಶುದ್ಧ ತಾಮಸವೂ ಅಲ್ಲ: ಅದು ಅತಿ ಕಪ್ಪು, ಬೇಕಾದುದು ಕೆಂಪು ರಾಜಸಗುಣ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾಲು ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ, ಸಾತ್ತಿಕಗುಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ರಸ ಅದರ ತಾಮಸ ಗುಣ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಅದು ವಿರಸ. ಬೇಕಾದುದು ಸಮರಸ. ಅದೇ ರಾಜಸ. ಕಾಫಿ ಈ ರಾಜಸ ಗುಣದ ಗುರುತು. ಅದು ಕೃತಯುಗದ ಅಮೃತದಂತಹ ಸಾತ್ತಿಕ ವಸ್ತೂವೂ ಅಲ್ಲ. ಕಲಿಯುಗದ ಕಳ್ಳು ಸಾರಾಯಿನಂತಹ ತಾಮಸ ವಸ್ತುವೂ ಅಲ್ಲ. ಕಲಿಯುಗದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಶಿಶಿರ ಕಾಫಿ. ಸೃಭಾವದಿಂದ ಖುಟಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಈ ರಹಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಆತ ರಾಜಸ ಕಾಫಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ರಾಜಸ ಎಮ್ಮೆ ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು ಸೇರದ ಕಾಫಿ ಕಾಫಿಯೇ ಅಲ್ಲ; ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳು ಒಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪಾನನಿರೋಧದ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಯಾಯಿತ್ತೇ. ಅಮೃತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಗ್ರಾಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ “ಸೀಲು” ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಮೃತಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತು ರಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಸಹ ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲನ್ನು ತರಿಸಿ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ತುಷ್ಟ ರಾದರಂತೆ!

ಇಂತಹ ಪೂರ್ವಪುರುಷ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ಪ್ರತಿ ಜಗತ್ತಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಎಮ್ಮೆ ಮೂಲ ಜಗತ್ತಿನ ಹಸುವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಬರಬಾಗಿದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಪ್ಪಬಾಗಿದೆ; ಹೆಚ್ಚು ದಪ್ಪನಾಗಿದೆ. ಎಮ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲೂ ಹೆಚ್ಚು. ಬೆಣ್ಣೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂತಹ ಪೂರ್ವಯ ಹಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಂತ್ರ ಎಂದು ಹೇಳುವವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನು ಹೇಳೋಣ? ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರಿನವರ ಬುದ್ಧಿ ಮಂತ್ರ? ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಇವರು ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದವರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವವರ ಬುದ್ಧಿ ಇರಲಿ. ಸ್ವತಃ ಎಮ್ಮೆಯೇ ಬಹು ಚುರುಕಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬುದ್ಧಿಯ ಪೂರ್ವ. ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಎಲ್ಲಿಯೋ ದೂರದಿಂದ ಅದರ ಕಪ್ಪ ಮೈಯನ್ನು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಷಯ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾತು ಸಹ ತಿಳಿಯುವುದು. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೇಳಿ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎಮ್ಮೆ -ಇದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕರು ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಕರುವನ್ನು ಎಸೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಂತಹ ಬರಟು ಪೂರ್ವ! ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಅಂತಹ ಒದತೆದೊಂದಿಗೆ ರಭಸದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹೊಸ ಎಳಿಗರು ಪಾಪ, ಚೀತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇ ಎರಡು ಮೂರು ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಪಂಚ ಏನು ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒದತೆಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿ. ತಾಯಿ ತಂದೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಅಪ್ಪ ಮಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಒದಯುತ್ತಾರೆ, ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬರುವುದು ಸುಖಕ್ಕಾಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆ ಬಡಪಾಯಿಗಳ ಎಳಿಗರುವಿಗೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋಗು ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸು ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಂದು ಹೊರಕ್ಕೆ ದೂಡಿದಂತಾಗಿ ಕರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಕಪ್ಪಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಎಮ್ಮೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ, ಕರುವನ್ನು ಎಸೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಆಳು ತೂರ “ಮುಂದಿನ ಸಲ ಎಸೆಯೋದಕ್ಕೆ ಬಿಡಕೂಡದು. ಗೋಣೆಚೀಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕರ ಆತುಕೋ ಬೇಕು” ಎಂದ. ಎಮ್ಮೆ ಮುಂದಿನ ಸಲ ಗಬ್ಬವಾಗಿ ಈ ಯುವ ಕಾಲಪೂ ಬಂದಿತು.

ಆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತೂರ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ “ಇವತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಮ್ಮೆ ಕರ ಹಾಕುತ್ತೇ” ಎಂದ. ಆ ವಿಷಯ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವ. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಇವನಿಗೆ ಇಪ್ಪು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೆಂದು ನಾನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ತೂರ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ “ಇರಲಿ, ನಿನಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಕರ ಎಸೀತೀಯ” ಎಂದ. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ “ಗೋಣೆಚೀಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆತುಕೋಬೇಕು” ಎಂದ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಮ್ಮೆ ಸರ್ನೆ ಒಂದು ಸಲ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿತು. ಆ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಬೆಳ್ಳಿಬಿಡ್ದೆ. ಒಬ್ಬನನ್ನು ನೀವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ಯಾಡುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತ ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಒಂದು ನಿಂತರೆ ಹೇಗಾಗುವುದೋ ಹಾಗೇ ಆಯಿತು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ “ಇದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಇದೆ,

ಮಾತೂ ತಿಳಿಯತ್ತದೆ; ಕಿವಿಯೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಭಾವವೃಂಢಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಆಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಹಾಲಿಪುಡ್ ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಯರು, ನಿಗೋ ಪುರುಷರನ್ನ ಪುರುಷರಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಳಿಸದೆ ಆವರ ಎದುರಿಗೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಉಡುಪುಗಳನ್ನ ಧರಿಸಿ, ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ನೀಗೋಗಳು ನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗ ಎಂದು ಆದ ಮೇಲೆ ಆವರಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಯಿತಂತೆ. ನನ್ನ ವಿಷಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾತು ತಿಳಿಯವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅದರ ಎದುರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನ ಹರಟುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಎಮ್ಮೆಯ ಆ ನೋಟವನ್ನ ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಎಮ್ಮೆ “ಆಗಲಿ” ಎನ್ನುವಂತೆ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿತು. ಆ ನೋಟ ಅದರ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಕಂಡುದು ಒಂದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಮರುಕ್ಷೇತ್ರ ಎಮ್ಮೆ ಮುಖಿವನ್ನ ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿತು. ಅದರ ಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆ ಮೊದಲಿನ ತಿಳಿವಿನ ನೋಟ ಈಗ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಯಿತು. ಎಮ್ಮೆಗೆ ಪ್ರಸವ ವೇದನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೂರ ಸೂಚಿಸಿದ. ಎಮ್ಮೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಿತು. “ಇದು ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಕರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಇದರ ಕೆಟ್ಟಿ ಚಾಳಿ” ಎಂದ ತೂರ. ನಾವು, ಅಂದಾಜುಮಾಡಿ ಎಮ್ಮೆ ನಿಂತಿದ್ದ ನೇರದಿಂದ ಒಂದು ಮಾರು ಆಚೆಗೆ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಕರುವನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಸೆಯಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಗೋಣಚೀಲದ ಆಚೆ ಈಚೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡೆವು. ಎಮ್ಮೆ ಒಂದು ಮಾರು ಬಲಗಡೆಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿತು. ನಾವೂ ಸರ್ಜನೆ ಚೀಲದೊಂದಿಗೆ ಅದರ ನೇರಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆವು. ಎಮ್ಮೆ ಕೂಡಲೇ ಎರಡು ಮಾರು ಎಡಗಡೆಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನ ತಿರುಗಿಸಿತು. ನಾವೂ ಗೋಣಚೀಲದೊಂದಿಗೆ ಹಾರಿದೆವು. ಎಮ್ಮೆ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ತಿರುಗತೊಡಗಿತು. ನಾವು ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಕೊಳ್ಳಿನ ಆಟದಲ್ಲಿಯಂತೆ ಹಾರತೊಡಗಿದೆವು. ಸರ್ಕಾರಿಸಾನಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗಡೆ ಒಬ್ಬ ಆಟಗಾರ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆವನ ಕೈಕಾಲು ಜಾರೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕೆಳಗಡೆ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಒಂದು ಜಮಿಖಾನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆವನ ನೇರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದನ್ನ ನೀವು ಕಂಡಿದ್ದೀರಿ. ನಮಗೂ ಎಮ್ಮೆಗೂ ಉಂಟಾದ ಸ್ವರ್ಥ ಈ ಬಗೆಯದಾಯಿತು. ಬರು ಬರುತ್ತಾ ಎಮ್ಮೆ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸೆಲ ತಿರುಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದು ಈ ವಿನೋದ ದಲ್ಲಿ, ಕರು ಹಾಕಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತಂತೆ ತೋರಿತು. ಈ ಓಡಾಟದಲ್ಲಿ, ಎಮ್ಮೆಗಿಂತ ನಮಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಸುಸ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅಳ್ಳಿಗಳು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತೊಡಗಿದವು! ಎಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿನ ಚೇಷ್ಟೆಯ ನಗುವಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿತು. ಇದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕರು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರೋಣವೆಂದು ನಾನೂ ತೂರನೂ ಚೀಲವನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲೆಗಿಟ್ಟು, ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಒಂದು ನಿಮಿಷದೊಳಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೊಪ್ಪೆಂದು ಸದ್ಯಾಯಿತು. ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಎಮ್ಮೆ ಪದ್ಧತಿ ಯಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಎರಡು ಮಾರು ಆಚೆ ಕರುವನ್ನ ಎಸೆದಿದ್ದಿತು.

ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿ ಸಲಪ್ಪಾ ಸರಾಗ ವಾಗಿ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು ಎಮ್ಮೆ ಈ ಕರು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ, ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಒದೆಯುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ತವಡು, ಹಿಂಡಿ, ಹತ್ತಿಯ ಬೀಜ ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಹೊತ್ತೂ ಕರೆಯುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಡತೊಡಗಿ ದ್ವಾರೆ. ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟುಗೆ ಎಮ್ಮೆ “ತನ್ನ, ನೀವೇನೋ ಪರೋಪಕಾರ ಧ್ವಣಿಯಿಂದಲೂ ಗೋಸೇವಾ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ತರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಾಲು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ” ಎನ್ನುವಂತೆ ನಮ್ಮೆ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬೆಳಗಿನ ಕಾಫಿ ನಮಗೆ ಹೀಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಎಮ್ಮೆಗೆ ತಿಂಡಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ದಿನು ತಿಂಡಿ ಇಟ್ಟು ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬರುವುದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಯಾಯಿತು. “ಇಮ್ಮು ಹೊತ್ತು ಯಾಕೆ? ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೇನು? ಈಗ ಕೊಡುತ್ತದೆಯೆ?” ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ “ಕೊಡದೆ ಅದಕ್ಕೇನು ರೋಗ? ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿ ಯುವ ಹಾಗೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನತ್ತಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದಳು. ಎಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸಲ ಸರ್ನೆ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿತು. ಆ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಆ ಹಿಂದಿನ ತಿಳಿವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಎಮ್ಮೆಯ ಭಾಷೆ ನನಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾಯಿತು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಆದರ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಎಮ್ಮು ಈಚೆದರೂ ಎಮ್ಮೆ ಸೋರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬಾಂಡಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಂಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯಿತು. “ತಿಂಡಿ ಹೊಡೆಯು ವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಳ್ಳಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಹಾಳು ಮುಂಡೇದು” ಎಂದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಂಡಲೆ ತಿಂಡಿ ತರಲು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಒಳಗೆ ನಿಂದ ತಿಂಡಿ ತರುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಮ್ಮೆ ಮತ್ತೆ ದುರದುರನೆ ನೋಡಿತು. “ತನ್ನ ತನ್ನ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ತರುತ್ತಿರಿ” ಎಂಬಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿತು. “ಇದು ಈ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಸುಮ್ಮನೆ ಸಾಧುವಾಗಿ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನೀವು ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೊತ್ತೂ ತಿಂಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಿರಾ” ಎಂದು ನಾನು ನಕ್ಕೆ. ಹೀಗೆ ಅಂದು ಎಮ್ಮೆಗೆ ತಿಂಡಿ ಎರಡು ಸಲ ಇಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಹಾಲು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಕರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ಸಲ ಎಂಟು ದಿವಸ ಅವಳು ನರಸೀಪುರದ ತೇರಿಗೆ ಹೋದಳು. ನಾನೇ ತಿಂಡಿ ಕಲಸಿ ಎಮ್ಮೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ತೂರ “ಹಿಂಡಿ ಸಾಲದು. ಇನ್ನೊಂದು ಹಿಂಡಿ ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕಿ” ಎಂದೆ. ನಾನು “ಸರಿ ಸರಿ. ಜನರಿಗೆ ತಿನ್ನವುದಕ್ಕೆ ರಾಗಿ ಇಲ್ಲ; ಹನುಮಂತರಾಯ ಹಗ್ಗು ಮೇಯಿಸ್ತೇರೋವಾಗ ಪೂಜಾರಿ ಶಾವಿಗೆ ಬೇಡಿದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ನಡಿ ಸಾಕು” ಎಂದೆ. ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ನಡಿ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಕುಳಿತೆ. ಎಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸಲ ತಿಂಡಿ ಮೂಸಿ ನೋಡಿತು. ನಾನು ನಾನೇ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಕುಳಿತೆ. ಎಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸಲ ತಿಂಡಿ ಮೂಸಿ ನೋಡಿತು. ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಕ್ಯಾಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಪಾತ್ರ, ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಪಟ್ಟಾರನೆ ಒದೆಯಿತು.

ನಾನು ತಮರಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾತು ವಿಡ. “ಇದಕ್ಕೆ ರಾಗಿ ಹಸಿಹಿಟ್ಟಿನ ರಸ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಇಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾದೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಸಿಹಿಟ್ಟಿ ಹೊರ್ಕೋಂದು ಇನ್ನೊಳಿಂದು ಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರೊಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಫ್ಟ್‌ಫ್ಲೈಸ್” ಎಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಮತ್ತೆ ತಿಂಡಿ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಳೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿ, ಮುಂಚೀ ತಮರ “ಇದಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮೊರು ಕರ ಬಿಟ್ಟು ಪಾಠ. ನಿಮಗೆ ಕೊಡೋಳಿಲ್ಲ ಮಿಂದಿತ ಬದೀತದೆ” ಎಂದ. ಆಗ ನಾನು ಒಂದು ಉಷಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಒಂದುವ ವಾಚಕರು ನಾಗೆಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಒಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಮೈತುಂಬ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಏಮ್ಮೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತೆ. ಎಮ್ಮೆ ಈ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಈಗೆ ನಾನು ಬಹು ಆರು ದಿನ ಅಭಿನವಸ್ಯೆರಂಧ್ರಿಯಾಗಿ ರಾಗಿಹಿಟ್ಟು ಹಿಂಡಿ ಗಳನ್ನು ಬುರಾ ಹಾಕಿ ಹಾಲು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹಿಂಡಿರುಗುವುದು ನಾಳ ಏಮ್ಮೆವಾಗಿ, ನಾನು ಏಮ್ಮೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದೆ. ತೂರ “ಹನು ಅಗಿರೆ, ವಾಸವೆ ಮೇಲೆ ಹಿಂಡಿದು ಒದ್ದುಬಿಡೋಂದು. ಇದು ಎಮ್ಮೆ ಜಾತಿ. ದೆಯ್ಯಾದಂತ ಮುಂಡೇಂದು, ಬುದ್ದಿ ಇಲ್ಲ” ಎಂದ. ನಾನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ದನಿಯಂತೆ ದನಿಮಾರಿ ಕೊಂಡು “ಇದಕ್ಕೆ ಬುದ್ದಿ ಇದೆ” ಎಂದೆ. ಎಮ್ಮೆ ಒದ್ದೇಬಿಟ್ಟಿತು.

ಈ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಕಾಲುಜ್ಞರ ಬಾಯಿಜ್ಞರ ಅಯಿತು. ಆಳು ತೂರ ಎಲ್ಲಾ ಹಸುಗಳನ್ನೂ ಬೋರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. “ಎಮ್ಮೆ ಬಿಡಬೇಡ. ದಸಿನ ಆಸ್ತಿತ್ಯಿಂದ ಜೀವಧಿ ತರಿಸಿ ಹುಯಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೆ. ಆ ಮಾತು ಅಲ್ಲೇ ಸಿಂಡಿದ್ದ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಕೇಳಿಸಿರಬೇಕು. ನಾನು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಎಮ್ಮೆ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬೋರಿಗೆ ಒಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಎಮ್ಮೆಗೆ ರಾಗಿಯ ಅಂಬಲಿ ಬಹಳ ಇಷ್ಟು ಕಾಯಿಲೆಯಾದಾಗಲೂ ಬೇರೆ ಹುಲ್ಲು ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಇದು ರಾಗಿಯ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಲುಜ್ಞರ ಬಾಯಿಜ್ಞರವಾದಾಗ “ಇದನ್ನು ಹಿಂಡಿದುಕೊಂಡು ಗಂಟಲಿಗೆ ಗೂಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಜೀವಧಿ ಹುಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅಂಬಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣ” ಎಂದಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟೇವು. ಅದು ಚಿನ್ಮಿತಿಳಿಯದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಂಬಲಿ ಕುಡಿಯಿತು. ಆ ಸಾಯಂಕಾಲ, ದನದ ವೈದ್ಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಎಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರು. ‘ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವಧಿ ಹೇಗೆ ಕುಡಿಸುತ್ತೀರಿ’ ಎಂದರು. ಆಳು ತೂರ ‘ಅಂಬಲಿ ಒಳಗೆ ಕುಡಿತದೆ’ ಎಂದ. ಆ ಮಾತು ಎಮ್ಮೆಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆ ಸಂಧಾರಾಕಾಲದಿಂದಲೇ ಅದು ಅಂಬಲಿ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮರುದಿನ ಬೇಳೆಗ್ಗೆ ಬಂದ ವೈದ್ಯರು “ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವಧಿ ಕುಡಿಸಲೇಬೇಕು” ಎಂದರು. ಆಗ ಎಮ್ಮೆ ಮಲಗಿದ್ದಿತು. ಆಳು ತೂರ “ಮಲಗಿರುವಾಗ ಕಾಲುಕಟ್ಟಿ ಗೂಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಯ್ಯಬೇಕು” ಎಂದರು. ಎಮ್ಮೆ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ತೂರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅದು ಮಲಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹುಷಾರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿಂತೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತೂರ ಹನ್ನೊಳಿಂದು ಗಂಟೆಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಬೋರಿಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಮೇಲೆಯೇ

ಅದು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅನಂತರ ತೂರ ಚೋರೆಯಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದ ನಂತರ ಉಳಿದ ದನಗಳಿಲ್ಲಾ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೊಡಲೇ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಾತ್ರಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಮ್ಮೆ ಮುನಿ ಕಂಡ ಹೊಡಲೇ ಎದ್ದು ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮೆ ಎಮ್ಮೆ ನಮ್ಮೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಧೃತ ವೈಕ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತ ಕಣ್ಣಗೆ ಕಾಣಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮೆ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವಂತೆ ಎಮ್ಮೆ ಮೂಕಪೂರ್ಣಯಾದರೂ ನಮ್ಮೆ ಆಚರಣೆ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬಂದು ವಿಧವಾದ ಅಂತರ ವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಯಾವ ಮೂಕ ಪೂರ್ಣಯ ಎದುರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡಲು ನಮಗೆ ಭಯವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಪೂರ್ಣಗೆ ಯಾವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಬಲ್ಲವರಾರು? ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ? ಆ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನೋಡಿ!

ಲೇಖಕರು

ಗೌರೋರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು (೧೯೦೪-೧೯೬೯) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಭರಿತ ಬರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ ಗೌರೋರರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಚೆಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡವರು. ‘ಹೇಮಾವತಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು’, ‘ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು’, ‘ನಮ್ಮ ಉರಿನ ರಸಿಕರು’, ‘ಬೈಲುಹಳ್ಳಿಯ ಸರ್ವ’ ಮುಂತಾದವು ಇವರ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು. ‘ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಗೌರೋರು’ ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ. ವಿನೋದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಗೌರೋರರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಲೇಖಕರು. ಅವರ ‘ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಗೌರೋರು’ ಕೃತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (೧೯೭೦) ಬಂದಿದೆ. ಗೌರೋರರು ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇಂನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ‘ಹೇಮಾವತಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು’ ಸಂಕಲನ ದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಃ ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಗಾಂಧಿಯ ಅಭಿಪೂರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ ಗೌರೋರರು, ಎಮ್ಮೆಯ ಪರವಾಗಿ ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ಣಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯರ ಅಹಂಕಾರದ ನಿಲುವು. ಆದರೆ ಪೂರ್ಣಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಎಂಬುದು ಇದೆ. ಭಾವನೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮೆ ಅಹಂಕಾರ ಬಿಟ್ಟು ವಿನಯದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇದರ ಸತ್ಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪೂರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಲೇಖನವು ಹಾಸ್ಯಬರಹವಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಳದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಕಾಷ್ಟ=ಕಟ್ಟಿಗೆ, ತಾವುಸ=ಲುಗ್ಗಿಗುಣವುಳ್ಳ, ರಾಜಸ=ಘ್ರಾತ್,ಗುಣವುಳ್ಳ, ಸಾತ್ವಿಕ=ಸೌಮ್ಯವಾದ, ತುಷ್ಟಿ=ಸಂತೃಪ್ತ, ಸೂರು=ಧಾರೆ, ಕೊಕ್ಕಿನ ಆಟ=ಖೋಚೊ ಆಟ, ಅಷ್ಟ=ವಕ್ಕೇಲುಬು,

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಕಡಸು=ಇನ್ನೂ ಕರು ಹಾಕದ ಪ್ರಾಯದ ಎಮ್ಮೆ, ಮಣಕ, ಕಾಲುಭಾಯಿಜ್ಞರ=ದನಗಳ ಕಾಲಿನ ಗೊರಸಿಗೆ ಬರುವ ಒಂದು ಕಾಯಿಲೆ, ಗೊಟ್ಟಿ=ದನಗಳಿಗೆ ಡೈಪಧಿ ಕುಡಿಸಲು ಬಳಸುವ ಬಿದಿರಕೊಳವೆ, ಚೋರೆ=ಹುಲ್ಲುಮೇಯಿಸುವ ದಿಭ್ಯ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ನಮಗೆ ಎಮ್ಮೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ಶಾಶ್ವತ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಲೇಖಿಕರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ?
೨. ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಯಾಕೆ ಎಮ್ಮೆಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು?
೩. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಯಾಕೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ಎಂದು ಲೇಖಿಕರು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ?
೪. ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು ರಾಜಸವೆಂದು ಮೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವೇನು?
೫. ಎಮ್ಮೆ ಕರುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಉಪಾಯ ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಧವಾಯಿತು?
೬. ಲೇಖಿಕರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಉಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೋಸ ಎಂತಹದು?
೭. ಎಮ್ಮೆಯು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಯಾವ ರೀತಿ ವರ್ತಿಸಿತು?

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಪುತಿನ ಅವರ ‘ಧೇನುಕಪುರಾಣ’ ಪ್ರಬಂಧ
೨. ಕುಂ ಏರಭದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ‘ಎಲುಗನೆಂಬ ಕೊರಚನೂ ಚವುಡನೆಂಬ ಹಂದಿಯೂ’ ಕತೆ
೩. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ ‘ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ’ ಕವನ
೪. ಆಜ್ಞಾತ ಕವಿ ಬರೆದ ‘ಗೋವಿನಹಾಡು’
೫. ಫರ್ಕೀರ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಟ್ಟಾಡಿ ಅವರ ‘ಹತ್ತೆ’ ಕತೆ

೨೦

೬. ಅನೇಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರು

ಬಂಡೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ

ದೊರಿದ್ದ ಗಿಡಮರಗಳೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯತ್ತಿದ್ದುವಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವು. ರೇಂಜರು ತಟಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ಅತ್ತಿತ್ತು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಹಾದಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಫಾರೆ ಸ್ವರು ಕೊಂಚೆ ದೂರ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಾಡಿ ರೇಂಜರಿಗೆ ಅದೇನನ್ನೇ ಮಲೆಯಾಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದರೆ ನಾವು ಬಂದ ದಾರಿ ಮೂರಾಗಿ ಕವಲೋಡೆಯುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಅವುಗಳೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮುಂಬರಿಯಬೇಕು; ಮಿಕ್ಕ ಎರಡೂ ಆನೆ ಹಿಂಡಿನ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಸೇರುತ್ತವೆಯಂತೆ. ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದು ಮೈಲಿ ನಡೆದೆವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಂತೂ ಬಹಳ ದಣೆದು ಹೋಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಪೆಟ್ರೋಮಿಂಟುಗಳನ್ನು ಬಿಸ್ತುತ್ತು ಚಾಕಲೇಟುಗಳನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಘೇಪ್ಪೋಟಿಯಿಂದ ಶೇಖರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಹುಣಸೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಸಿವೂ ಬಾಯಾರಿಕೆಯೂ ಕಾಲ್ಪಾಡಿಗೆಯ ಬಾಧೆಯೂ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಾಡಾನೆಯ ಹಿಂಡನ್ನು ನೋಡಲಿರುವ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುರುಪುಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಬರಿಯ ಹುರುಪೂ ಮನೋಬಲವೂ ಇದ್ದರೇ ಸಾಕೆ? ಇವಕ್ಕೆ ಸರಿದೂಗುವ ದೇಹಶಕ್ತಿಯೂ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ ಆಸೆ ನೆರವೇರುವುದು? ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರವರ ಶಕ್ತಿಸಾಮಧ್ಯಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಬಡೆದು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೇ ಆಯಿತು. ನಾವು ಈ ಬಂದು ಮೈಲಿಯನ್ನು ದಾಟಿದ್ದು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ರೇಂಜರು ತಿರುಗಿಯೂ ದಾರಿ ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆಂದು ನಿಂತು ನೋಡಿದ. ನಾವೂ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಿದೆವು. ವರದರಾಜ ಹತ್ತು ಸಲ ಎಣಿಸಿ “ಪವರು ಹುಡುಗಿಯರು ನಾವತ್ತೆ” ಎಂದ. ನಮಗೆ ವಿವರೀತ ದಿಗಿ ಲಾಯಿತು. ಗೋವಿಂದ್ ಅವರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಿ ನಾವತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು-ಜಾನಕಿ, ಕಲ್ಪಕಂ, ಶಾಮಲ, ರಾಧಿಕಾ, ವನಜ. ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಅತ್ತಿತ್ತು ಹುಡುಕಿ ಬನ್ನಿರೆಂದು ಸುಂದರಂ ಅವರನ್ನು ಫಾರಸ್ವರು ಅಟೆಂಡರುಗಳೊಡನೆ ಜಡಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇಷ್ಟತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಾದ

ಕಣ್ಣದ ಮನಸು ೫೫

ನಂತರ ಬಂದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು. ವರದರಾಜ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದ್ದು ಹುಟ್ಟಿ
 ಯರನ್ನ ತನಿಖೆಮಾಡಿ ಕೂಡಾತ್ತಿದ್ದು. ಅಂದಿನ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಕ್ಕೆ
 ಮಾಡಿ ಮೂರು ದಾರಿ ಸೇರುವ ಎಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಬಂದು ಆನೆ ನಿವಾಸವನ್ನು ಸೆಚ್ಚಿ
 ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಮುದುಕಿ ನೋಡುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ
 ನಾನು, ಗೋವಿಂದ್, ರೇಂಜರು, ವರದರಾಜು, ತಂಗವೇಲು ಒಬ್ಬ ಅಟೆಂಡರು ವೇದ
 ನೆಯ ಗುಂಪು; ಎಡಪಕ್ಕದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕಾದವರು. ಫಾರ್ಸ್‌ರು, ಇನ್‌ನ್ಯಾ
 ರೇಂಜರು, ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪು; ಬಲಪಕ್ಕದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇ
 ದವರು. ಉಳಿದವರು (ಸುಸ್ತುಬಿದ್ದಿದ್ದವರು) ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪು; ಸುಂದರಂ ಅವರೊಂ
 ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗಾಗಿ ಕುಳಿತುಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದವರು. ಬಂದಧರ್ ಫಲಾಂಗು ದಳ
 ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೊರಲು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೋದೆವು. ವರದರಾಜ ನಾನ್ಯಾ
 ಯಾಗಿದ್ದ ಮುದುಗಿಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಂದೊಂದಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಬಂದದ್ದರಿಂ
 ಗಂಟಲು ಒಣಗಿಹೋಗಿ ಸುಮ್ಮುಂದಾದ. ಅಂತರಾಳದಿಂದ “ಪಲ್ಲ್, ಪಲ್ಲ್” ಎಷ್ಟು
 ದನಿಯೋಂದು ಕೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ತಿಗೆಂಟ್, ಕೇಳಿದೆವು. ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಚಿಕ್ಕ
 ತಿರುಗಿಯೂ “ಪಲ್ಲ್, ಪಲ್ಲ್” ಯಾವುದಾದರೂ ಮೃಗದ ಉಲಿಯಿರಬಹುದೆ ಎಂದು
 ಗೋವಿಂದ್ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ರೇಂಜರು “ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಕಾಡುಮೃಗ
 ಕೊರಲಾವುದೂ ಇದಲ್ಲ” ಎಂದ ಒಡನೆಯೇ ವರದರಾಜನ ಇತ್ತುಧರ್: “ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮು
 ಣಿಯಮೃಗಗಳದ್ದೇ ಆಗಿರಬೇಕು!” ಅಳುಕಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿದೆವು, ಆಣ್ಣಂಡ ಕೆಂದು
 ಬಾಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಚದುರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದೆವು, ಬತ್ತಿಹೋದ ಕೊರಲಿನ “ಪಲ್ಲ್,
 ಪಲ್ಲ್” ದನಿ ಹತ್ತಿರವಾಯಿತು. “ಅಯ್ಯೆಯ್ಯೋ” ಎಂದ ರೇಂಜರು. ಕಾಡಾನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿ
 ಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೋಡಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿ ಅದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೋಳಿಯಿತು. ಹನ್ನೆರಡಿನ
 ಆಳ ಹತ್ತು ಅಡಿ ಅಗಲವಿರುವ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಬಾವಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿ ಅದು ಇರುವ
 ಜಣ ತಟ್ಟನೆ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೆಲಮಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗಳಿ
 ಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಕ್ಕೂ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನೂ ಎಲೆಗುತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿ
 ಆಳ್ಣಂಡ್, ಕಾಂಡಗಳನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮರೆಮಾಡಿದ್ದರು. ಹತ್ತಿರ ಧಾವಿಸಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡು
 ತ್ತೇವೆ: ನಾಬತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಂಚಕನ್ಯೆಯರೇ! ತಳದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ್ದ ಒಣಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಅಧರ
 ಮುದುಗಿಹೋಗಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮೊಂದಿನೆಯ ಮುದುಗಿಯರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಅಂಜಿಕೆ, ಅಳು ನಾಲ್ಕಿ
 ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದವು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದಿದ್ದರು, ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ನಟ್ಟಿಗೊಂಡಿದ್ದರು.
 “ನಮ್ಮೊಂದಿನೆಯರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಿಡಿ” ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತರು. “ಉರಿಗೆ ರವಾನೆ ಹಾಲಿ
 ವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮೊಂದಿನೆಯರಿಗೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಕಾರ್ಯ
 ಮೊದಲಾಗಲಿ” ಎನ್ನುವವ್ಯಾರಲ್ಲಿಯೇ ವರದರಾಜ “ಖಂಡಿತ ನೀವೇ ಹೋಗಿ, ತಿರುಗಿ ಬರ

ಬೇಡಿ, ನೀವಿರುವ ಕಂದರದಲ್ಲಿಯೇ ಗುಪ್ತ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದರೆ ಹುಡುಕಿನೋಡಿ, ಅಮ್ಮೆ ಅವಸರವಾದರೆ ಅದರೊಳಕ್ಕೆ ನುಸುಳಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಡಿ” ಎಂದ. ಇತ್ತು ವರದರಾಜನ ಬಡಾಯಿ ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಅತ್ತ ಹಳ್ಳದ ಹುಡುಗಿಯರ ಅಳು ಬಾಯನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನಗೆ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ದಿಕ್ಕಿ ನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಹೋಗಿದ್ದ ಗುಂಪಿನವರನ್ನೂ ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗುಂಪಿನವರನ್ನೂ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರಲು ಗೋವಿಂದ್ ಅವರನ್ನೂ ಅಟೆಂಡರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದೆ.

ಬಾವಿಯೋಳಗಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಕಂ: “ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಬೇಡ, ಸರ್.”

ವರದ: “ನಮಗೇನು ಹುಚ್ಚೆ ನೀವಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ!”

ವರದರಾಜನ ಬಾಯನ್ನು ನನ್ನ ಬಲಗ್ಗೆಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದೆ: “ನೀವು ಹೀಗಲ್ಲ ಸವಾಲು ಹಾಕುವುದು ಒಳಿತೆಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈಗ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಜನಸಹಾಯ ಬೇಕು. ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀವು ಕೇಳುವುದು ಒಳಿತು.

ಜಾನಕಿ: “ಅವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ನೋಡಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಸರ್.”

ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವರದರಾಜನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ: “ಅವರು ನಕ್ಕರೆ ನಗಲಿ, ನೀವೂ ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಿರಿ.”

ಶಾಮಲ: “ನಾವು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನವರಿಗಲ್ಲ ಹೇಳಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಸರ್.”

ವನಜ: “ಹಾಸ್ಯಲಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಡಂಗುರ ಹಾಯ್ಯತ್ತಾರೆ, ಸಾರ್.”

ರಾಮ ರಾಮ! ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿಹೋಯಿತು ನನಗೆ. ಹಲ್ಲುಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬದಲು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನಿಸಿತೋ ಏನೋ “ಸಾರ್ ಸಾರ್, ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಾ! ಹೋಗಬೇಡಿ, ಸಾರ್. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ. ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತೇ.” ತಲೆ ಚಟ್ಟಿಕೊಂಡೆ. “ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇವ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ?” ಎಂದೆ. ವರದರಾಜನ ಬಾಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಅದುಮಿಟ್ಟಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಹಿರಿಯ ಕೊರಲಿನಲ್ಲಿ ಶರುಚಿದ: “ಪೂರಭ್ರಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ದೂರ ಸರಿದರೆ ಬಾ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದರೆ ಹೋಗು ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಮಯಾದೆ ಇದೆಯೇ? ಬಿದ್ದಿರಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರಿ. ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಅನೆಗಳೂ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತೇವೆ. ಅವಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿರಿ, ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದ. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ವಾಯಿತು, ಮಿಕ್ಕವರೂ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕೊರಲೂ ಕೇಳಿಸಿತು:-

“ಅನೆ ಇವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಾ?”

“ಎಷ್ಟು ಅನೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದವೋ?”

“ಒಂದೇ ಅನೆ ಐವರನ್ನೂ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು.”

“ಇಲ್ಲ, ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಆನೆ ಇವರನ್ನು ಸೇಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.”

“ಆನೆಗೆ ತೋಡಿದ್ದ ಹಳ್ಳ ಇವರ ಕಣ್ಣಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಆನೆ ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಫೆಸರು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ, ಉಗ್ರ ಬಣ್ಣಗಳ ಉಡುಗೆ ಬೇಡವೆಂದು?”

“ಅಥವಾ ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರೇ ಹೆದರಿರಬೇಕು.”

“ಅದು ಹೋಗಲಿ, ಇವರು ನಮ್ಮ ಗುಂಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಮೇಯವೇನಿತ್ತು? ಶುದ್ಧ ತಲೆಹರಟಿಗಳು.”

ಈ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಉಂಹಿಗಳು, ಮರುಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಹೊಸ ಉಂಹಿಗಳು ಕೇಳಬಂದವು. ರೇಂಜರು ಘಾರೆಸ್ಟರನ್ನು ಕರೆದು “ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದ. ಬಿದಿರುಮೆಳೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು, ಎರಡು ಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಏಣಿಯಂತೆ ಹವಣಿಸಿ ಹಳ್ಳದೊಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಾಗ ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಲಿಗೂ ನೆಲದ ಸಮಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅಡಿಗಳ ಅಂತರ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ಹೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ದರಿಂದ ನೆಲಸಮವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿವ ಇನ್ನೊಂದು ಏಣಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಬೇಡವೆಂದೂ, ಹುಡುಗಿಯರು ಏಣಿಯ ಕೊನೆ ಮೆಟ್ಟಲನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವುದೆಂದೂ, ದಡದ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಕೈಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸೇಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆವು. ಮೊದಲು ಹತ್ತಿದವರು ಶಾಮಲ; ಕೊನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲಿಗೆ ಬಂಡಾಗ ನಾನೇ ಕೈಚಾಚಿದೆ, ಅವರು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು. ನಾಚಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು. ಹೋಗಲಿ, ನಾನು ಬೇಡ, ಗೋವಿಂದ್ ಅವರು ಕೈಚಾಚಿದರು. ನಾಚಿಕ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ವರದರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ಅವನು ಕೈಚಾಚಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸೊಟ್ಟಿಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿಡುಗುಟ್ಟಿದಳು. ಒಳಗಿನಿಂದ ಇತರರೂ ಇವಳ ನಿಲುವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗಂತೂ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿಬಂದಿತು. ಇವರ ಪಾತಿಪ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು. ಹಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರಿಭ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೈಚಾಚಿ ಶಾಮಲಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಶಾಮಲ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಜ್ಜೆಯಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇವರಿಭ್ಯರೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಸ್ಥಿತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ರೇಂಜರು ಎರಡು ಹಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಧಾವಿಸಿ ಒಳ ಬೀಳಲಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರ ರಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೇಳಿದದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಅನಾಹತ ತಪ್ಪಿತು. ನಾವು ಸೋತೆವೆಂದು ಒಟ್ಟಿಕೊಂಡೆವು. ಆದರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನ್ನದು ತಾನೆ? ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಧೈಯತಾನೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಹಸ್ತಸ್ವರ್ಥ ಅವರಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆ ಯಾಗುವುದಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿದಿರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರು ಅಡಿಯ ಕೋಲೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ನಾನು ಅದರ ಒಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಮೇಲೇರಿ ಬರುವವರಿಗೆ ನೀಟುವುದೆಂದೂ, ಅವರು ಬರಿತುದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವುದೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆಬ್ಬಾಗಿ ಹತ್ತಿಬಂದರು. ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಸುಳವೇ ಇಲ್ಲ! ಐವರೂ ಒಬ್ಬರವೆಂಬ್ಬಾರು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತಮತಮಗೇ ವಂದನಾಸಮರ್ಪಣೆ ಪೂರ್ವಿಕೆಂಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಗೆಲ್ಲಿರ್ಗೂ ವಿಶರೀತ ನಗು ಬಂದಿತು. ಈ ಆರಿಂಗಾವಾಮಹೋತ್ಸವ ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ನಾವು ಹಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟಿದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಏರುಜಡೆ ಜಾನಕಿ ಸಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹುಡುಗರನ್ನು ನೋಡಿ “ಯಾಕೋ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತಿದ್ದೀರ?” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು. ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ಕುರೂ “ನಮ್ಮ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಕದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ನಮ್ಮ ಸಸ್ಯಕರಂಡಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಕದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಎಂದು ಕಾಗಾಡಹತ್ತಿದರು. ಯಾರೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಜಾರಿ ದಣ್ಣಗ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಸಮೇತ ಒಳಕ್ಕೆ ಮುಸಿದಿದ್ದರು. ಹತ್ತಿಬಂದಾಗ ಅವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತಿದ್ದರು. ಅಟೆಂಡರುಗಳು ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬಿಡಗಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದೆವು.

ವಾಪಸು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರ್ಗೂ ವನೋ ಒಂದು ‘ಭರ’. ಮಾತಿಲ್ಲ ಕತೆಯಲ್ಲ, ಗೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲ. ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನೂ, ಕಾಡೆಮೈಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರ ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶ ಅತಿ ಅಜರ್ಣಿಬಾದ ಅವಕಾಶ-ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ಸಾಹಭಂಗ ಕೆಲವರಿಗೆ. ಜುಚಕನ್ನೇಯರಿಂದ ತಟ್ಟಿಹೋಯಿತಲ್ಲ ಎಂಬ ರೋಪ ಕೆಲವರಿಗೆ. ಸಂಚೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳು ಅನೇಕರಿಗೆ. ಓಂದೆ ನಮಗೆ ಮಹದಾನಂದ ಹನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅಶೇಕಮರಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಕೂಡ “ಇವಕ್ಕೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇಕೆ ಇಂದ್ರಾಜಿಲಾರ?” ಎಂದು ತಾತ್ವಾರಗೋಳ್ಳವಂತಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಉತ್ಸಾಹ ತರಲಿಲ್ಲ. ವರದರಾಜಾಃಂತ್ರಾ “ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಬದಲು ಉರಾನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡದ್ದಾಯಿತು” ಎಂದು ಗೊಳಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಹುಡುಗಿಯರೂ ಮೌನತಾಳಿದ್ದರು; ತಾವಾಡಿದ್ದ ಮಾತುಗಳೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರೀತಿಯೂ ನೆನಬಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ನ್ನು ತಾವೇ ಹಳೀದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹಾನೋ! ಆದರೂ ಒಂದು ಸಲ ಜಾನಕಿ “ಆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅನೆಯೋಂದು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೇ, ಜಾಡ...!” ಎನ್ನುವಷ್ಟುರಲ್ಲಿಯೇ ವರದರಾಜ “ನಮಗೆ ಕವ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಆದು ಬೀಳಿಗಾರರ ಜಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ನೀವು ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮುದು ನಾಯಿಪಾಡಾಯಾತ್ತಾ!” ಎಂದು ಚಾರ್ಯಿ ಮುಖ್ಯಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಭಾವತೀ ದಬಾರು

ಒಂದಿಯನ್ನು ಸೇರಿದೊಡನೆಯೇ ಉಳಿತ್ತುಮಾಡಿ, ಸಂಚೆ ಆರುಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಳ್ಕುಹೊಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ಶಂದಿದ್ದ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಚೀಲಗಳನ್ನೂ ಕರಂಡಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿ, ಗಿಡಾಷಾಗಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದ್ದು ಕಲಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಈ ದಿನ ಹುಡುಗರು ಬಂದರು; ಅಧ್ಯಾತ್ಮರೂಪದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾದರೂ ಹುಡುಗಿಯರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಯೂಜಿನೀಷಿಯ ಮೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮೈಲು

ಸ್ವೋಷಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪರಾವಲಂಬಿಯ ಬೇರು ಆತಿಥೀಯ ಬೇರನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಣಿರಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದೆ. ಹುಡುಗರಲ್ಲ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಹುಡುಗಿಯರಾರೂ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕರೆ ಕೇಳಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಏರುಕೊರಲು ಕೊಟ್ಟು ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಂದು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಹುಡುಗರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಒಡನೆಯೇ ಹುಡುಗಿಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿತು. ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಕಾರ ಹುಡುಗಿಯರು ಹುಡುಗರಿಗಿಂತಲೂ ಓದಿನಲ್ಲಿ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ, ಪಾಠ-ಗಿಣಿಪಾಠವೇ ಆದರೂ ಒಬ್ಬಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನೇ ಅವರಿಗೂ ಕೊಡುವುದು ನನ್ನ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೇ? ಹೀಗೆಂದುಕೊಂಡು ವರದರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾ ಎಂದೆ. ಅವನು ಹೋಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ; ಬರಲಿಲ್ಲ. ದಬ್ಬಿದ, ಒಳಗೆ ಅಗುಳಿ ಹಾಕಿತ್ತು; ಬೀಗದಕ್ಕೆ ತೂತಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ, ನೆಗೆದುಬಿದ್ದು ನಕ್ಕು, ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, “ಸರಾ, ನೀವೇ ಬಂದು ನೋಡಿ, ನೋಡಬೇಕಾದ ದೃಶ್ಯ” ಎಂದ. ಇವನ ಹುಡುಗುತ್ತನ ನೋಡಿ ನನಗೆ ರೇಗಿತಾದರೂ ನಾನೇ ಎದ್ದುಹೋಗಿ ನೋಡುವ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದೆ. ಅಗುಳಿ ಬಿದ್ದು ಕದ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆಯಿತು, “ಪ್ರಭಾವತಿ ದಬಾರು” ದೃಶ್ಯ: ಕಲ್ಪಕಂ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೂ ರಗಿಕೊಂಡು ಕಾಲುಚಾಚಿ ಪವಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಬಿರಿಹಾಕಿದ ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ವನಜ ಬಾಚುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಜಾನಕಿ ಅವಳ ಭುಜದ ಹತ್ತಿರ ಟ್ರಂಕೋಂದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಗದದ ಚೀಲದಿಂದ ಬಿಸ್ಕತ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಲ್ಪಕಂನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಮಧ್ಯಮಧ್ಯ ತಾನೂ ತಿನ್ನತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಎಡಬಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಲ್ಪಕಂನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಿಕ್ಕವರು ಕಲ್ಪಕಂಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ; ಅವರ ಪೈಕಿ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಯಾವುದೋ ತಮೆಳು ಸಿನಿಮಾ ಹಾಡೊಂದನ್ನು ಕುಂಜಾಯೆನ್ನತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ವಿಪರೀತ ನಗುಬಂದಿತು. ಅವರು ದಣೀವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಖಿಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವೈರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯೆಯ ಸುಳಿವೂ ಹರಿದು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಕದವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ತೆಗೆದು ಕೃತಕ ಕೋಪದಿಂದ “ಏನು ಬರುತ್ತೀರೋ, ಇಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ ದಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೀರೋ?” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದೆ. ನಾನಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಿವಾದೊಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಮ್ಮನೆ ನೆಗೆದು ಎದ್ದು ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವರದರಾಜ ತಾನು ಕಂಡಿದ್ದ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವನ್ನೂ, ಮೆರುಗನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಗೆಳೆಯರಿಗಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದು. ತಮಗೆ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹುಡುಗರು ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಹುಡುಗಿಯರು ಬಂದು ಮೈಕ್ರೋಸ್ವೋಷಿನೊಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮುಳುಮುಳು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾನಕಿ: “ಯಾಕೋ, ಈ ಮುಸಿನಗೆ? ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವುದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿದಳು. ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಎಂದ; “ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಯಥೋಚಿತವನ್ನು ಅರಿತವರು. ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಮುಸಿನಗು ಉಚಿತ. ಇನ್ನೂಂದು ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟನಗೆ ಉಚಿತ. ಆಗ ಅದನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವಾಗಿಯೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತೇವೆ.”

ವರದರಾಜ ಜನಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಆ ಸಂದೇಹ ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿ” ಎಂದ. ಇವನು ತನ್ನ ಪರ ಇರುವನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ “ನನ್ನನ್ನ ಕೇಳೋ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು. ರಾಮಮೂರ್ತಿ: “ಹಗಲಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಎಂಬ ಸಾಮತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಕೇಳಿದ್ದೇವು. ಅದು ಉತ್ತೇಷ್ಠಾಲಂಕಾರ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವು. ಆದರೆ ನೀವು ಸಾಮತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ತೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರು. ಅದು ಹೇಗೆ ತನೆ ಅಪ್ಪುದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳ-ಅನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದ ಕ್ಷಾಗಿ- ತೋಡಿದ್ದ ಹಳ್ಳ ಹತ್ತಡಿ ಅಗಲ ಹನ್ನೆರಡಡಿ ಆಳ ಅಗದಿದ್ದ ಹಳ್ಳ ಕೃತಿಮು ಸಸ್ಯವಳಿಯಿಂದ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಒದಿಯೂ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಯಾವುದು. ಕೃತಕವಾಗಿ ನೆಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಬೆಳೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಕೃತಿಮವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದಿರಲ್ಲ, ಅದು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಿದಿರಿ?” ಜನಕಿ ಅಣಾಕಿಸುತ್ತು ಅದನ್ನು “ನಾವೇನೂ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸರ್ನನೆ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, “ಇಲ್ಲ ಸರ್. ನಮಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಯೂಜನೀಪಿಯ ಗಿಡಗಳು ಮುರಿದು ಹೋಗಿದ್ದೇವು, ಸರ್. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹುಲುಸಾದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಂಡೆವು, ಸರ್. ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅಗೆಯೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು ಏವರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನುಗ್ಗಿದೆವು, ಸಾರ್. ನಾನು ಮುಂದು ತಾನು ಮುಂದು ಎಂದು ನುಗ್ಗಿದಾಗ ಈ ಕೃತಿಮು ನಮಗೆ ಗೂತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಸರ್.” ವರದರಾಜ: “ಆದರೂ ಹಳ್ಳದೊಳಕ್ಕೆ ಇವರಾಗಿಯೇ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ, ಸರ್. ಹಳ್ಳವೇ ಇವರನ್ನು ತನ್ನೊಳಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು, ಸರ್. ಪಾಪಿ ಹಳ್ಳ, ಸರ್!!” ಪಾಪ ಎಂದೇನ್ನಿಸಿದರೂ, ಯಾರಿಗೆ ತನೆ ನಗು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ? ಹುಡುಗರು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ನಕ್ಕರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ರಜ ಕೊಟ್ಟೇ ಅವರು ಒಡನೆಯೇ ಒಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ವಾಗ್ಧಾದಗಳು, ಕೂಗಾಟಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲ!

ಜನಕಿ: “ನಮಗೇನೂ ದಣವಾಗಿಲ್ಲ”

ಗೋವಿಂದ್: “ಅದನ್ನು ನಿಷಾಯಿಸುವವರು ನೀವಲ್ಲ, ನಾವು.”

“ನಿನ್ನಯೂ ನಮಗೆ ದಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.....”

“ನಿನ್ನಯ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನೇಗೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ; ಅದರ ವಿಷಯ ನಮಗೆ ಗೂತ್ತು.”

“ನಾವೆಲ್ಲ ರೆಡಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.”

“ಅದು ಸರಿಯೇ. ಅಟೆಂಡರೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಶಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ.”

“ಹುಡುಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಬೇರೆ, ನಮಗೆ ಬೇರೆ, ಏಕೆ ಸಾರ್ ಈ ಪಕ್ಕಾತ?”

“ಬೇರೆ ಏಕೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಹುಡುಗರು, ನೀವು ಹುಡುಗಿಯರು ಅಷ್ಟೇ ಅದಕ್ಕೇ ಪಕ್ಕಾತ.”

ನಾನು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದೆ: “ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಈ ದಿನ ರಜ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿ
ಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ವಿಶಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ನಾಳೆ ಓರಮೇಡಿಗೆ ಏಮ್ಮೆನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿದಿದ್ದರೆ ಈ ದಿನ ಬಿನ್ನಿ, ನಾಳೆ ಬೇಡ.”

ಅವರವರಲ್ಲಿಯೇ ಗುಸುಗುಸು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ವನಜ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು;

“ಈ ದಿನ ಬರುತ್ತೇವೆ. ನಾಳೆ...” ಎನ್ನುವಷ್ಟುರಲ್ಲಿಯೇ ಜಾನಕಿ ಅವಳನ್ನು ಜಿಗುಸು
“ಅಲ್ಲ ಸಾರ್, ಈ ದಿನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತೇವೆ; ನಾಳೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ
ದಾದರೆ.” ಸದ್ಯ, ಇಂದಿನ ಇತ್ತೀಥ ಕೈಗೂಡಿತೆಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊರಿಸೆವು
ವರದರಾಜನೂ ತಂಗವೇಲುವೂ ಅವರನ್ನು ರೇಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೆಚ್ಚೆಹೆಚ್ಚೆಗೂ
ಹಿಂತಿರುಗಿ “ಬಾ ಟಾ” ಎಂದು ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಮುಡುಗಿಯರು ಸೆರಗುಗಳನ್ನು
ಬಿಗಿಸುತ್ತ ಏನೋ ಶಪಿಸಿದರು. ವರದರಾಜ “ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನೆಯ ದಬಾರು ಮಡೆ,
ಹೋಗಿ, ಹೋತ್ತಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ರೇಗಿಸಿದ.

ಲೇಖಿಕರು

ಬೆಂಗಳೂರು ಗುಂಡಪ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ವಾಮಿ (೧೯೧೯-೧೯೭೦) ಅವರು ಕನ್ನಾಟಕ ಕಂಡ
ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು.

ಅವರ ‘ಹಸಿರು ಹೋನ್ನು’, ‘ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ’, ‘ಸಮ್ಮ ಹೋಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾ’ ಮುಂತಾದವು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಆದರೆ ಈ
ಕೇವಲ ಸಸ್ಯವಿಜ್ಞಾನದ ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿರದೆ, ಕತೆ ಪುಸ್ತಕದಂತೆ ಒದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪ್ತೀಲಿ
ಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು, ವಿದಂಬನೆ ಮಾಡುವುದು
ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಬರೆಹದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾದ ಅಮೆರಿಕದ
ಇವ್ರೊಂಗ್ ಬೈಲಿಯವರ ಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಅಮೆರಿಕೆಯ ಹಾರ್ವಡ್ ಪಿಶ್ವಪಿಡ್ಯಾಲರ್ಸ್‌ದಲ್ಲಿ
ಕಲಿತ ಸ್ವಾಮಿ, ಮದರಾಸಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧನ್ನಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರೌಢಸರ್ ಆಗಿದ್ದರು.
ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಯವರು, ‘ಕಾಲೇಜು
ರಂಗ’, ‘ತಮಿಳುತಲೆಗಳ ನಡುವೆ’ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ‘ಹಸಿರು
ಹೋನ್ನು’ ಕೃತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (೧೯೭೮) ಬಂದಿತು.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಬರೆಹವನ್ನು ಅವರ ‘ಹಸಿರು ಹೋನ್ನು’ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಸ್ಯ
ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಸ್ಯವೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಲೇಖಿಕರಿಗಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಇದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರ
ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಕಾಡಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪಡುವ ಹಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು
ಇಲ್ಲಿದೆ. ಜತೆಗೆ ಕಾಲೇಜು ಮಾಡುಗ ಮಾಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ಭೇಡಿಸುವ
ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವಿನೋದಮಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಹ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಎಲೆಗುತ್ತಿ=ಎಲೆಗುಣ್ಣ, ನೀಟುವುದು=ಬಾಚುವುದು, ಬಿಡದಿ=ತಾತ್ವಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವಸತಿ, ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ=ಸದ್ಯಕ್ಕೆ, ಯಥೋಚಿತ=ಎಮ್ಮೆಬೇಕೋ ಅಮ್ಮೆ, ಸಾಮತಿ=ಗಾದೆಮಾತು, ಲಕ್ಷ್ಯ=ಉದಾಹರಣೆ, ಕೃತಿಮ=ಮೋಸ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ರೇಂಜರು=ಅರಣ್ಯದ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಲಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ, ಫಾರೆಸ್ಟರು=ರೇಂಜರಿನ ಕೆಳಗಿನ ಅರಣ್ಯರಕ್ಷಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸಸ್ಯಕರಂಡ=ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಡದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿದುವ ತಗಡಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, (Vasculum), ಯೂಜಿನೀಷಿಯ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯ, ಉತ್ತೇಷ್ಣಲಂಕಾರ=ಇರುವುದನ್ನು ಹೊಂಚ ಅತಿಮಾಡಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವಿಧಾನ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಈವರು ಹುಡುಗಿಯರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೇಗೆ ನಾವತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ?
೨. ಅನೆಹಳ್ಳಿದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿ ಯಾವುದು?
೩. ಅನೆಹಳ್ಳಿದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಾಗಿತ್ತು?
೪. ವರದರಾಜನು ಹಳ್ಳಿದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ಭೇಡಿಸಿದನು?
೫. ಅನೆಹಳ್ಳಿದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದ ವಿಧಾನದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಚೆತ್ತಿಸಿರಿ.
೬. ಹಳ್ಳಿದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಮೇಲೆ ತಂಡದ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಯಾವುವು?
೭. ಪ್ರಭಾವತಿ ದಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾರು ಯಾವಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು?
೮. ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಪಂಚಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ಟೀಕಿಸಿದನು?
೯. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸಸ್ಯಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ವೇನು?
೧೦. ವರದರಾಜನ ತಮಾತೆ ಸ್ವಭಾವ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಬಿ ಜಿ ಎಲ್ ಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ‘ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕೆ’
೨. ದೇನಾಶ್ರೀ ಅವರ ‘ಕಾಲಾತೀತದ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಅಂಡಮಾನ್ ಪ್ರವಾಸಕರಿನ
೩. ಪೂರ್ಣಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ ಅವರ ‘ಕರ್ವಾಲೋ’ ಹಾಗೂ ‘ಜುಗಾರಿ ಕುಸ್ಸು’

ಕಾದಂಬರಿಗಳು

೪. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ ಅವರ ‘ಕಾಡು ಮತ್ತು ತೋಪು’ ಬಾರಣ ಕಥನ

□□

೨. ಬೆಡ್ ನಂಬರ್ ಏಳು

ತ್ರಿಪೇಣ

‘ಓಹೋ, ನೀನು ಯಾವಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ?’

‘ನೀನು ಯಾರು? ಓ... ಇದು ನಾನು ಮೊದಲಿದ್ದ ವಾರ್ಡಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.’
ನಾನು ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ವಾತಾವರಣ ನನಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡಿತು.
ನಸುಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ರೋಗಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಹೊಸಬರು ಎಂದೇನಿಸಿತು.
ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಗಡಿಯಾರ ಅಥ ಗಂಟೆ ಹೋಡೆಯಿತು. ನಾನು
ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಗಂಟೆ ಎಂಟೂವರೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಮೊದಲಿದ್ದ ವಾರ್ಡ
ನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹಾಸಿಗೆಗಳಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ಆರು ಹಾಸಿಗೆಗಳಿದ್ದವು.

‘ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣಾಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆಷ್ಟುತಕ್ಕಾಡಿ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದಿಯಾ?’

ಆರನೆಯ ಬೆಡ್ ಗಂಟೆಯಿಸಿ ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿತು.

‘ಉಂ... ಹೊಸ ಜಾಗ, ಆದುದರಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆ.’

ನನ್ನ ಬಳಿ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮೃದ್ಧಾದೆ. ಮೇಲ್ ನಸೋಭ್ರ, ನನ್ನ ಬಳಿ
ಬಂದು ಮಂಚಕ್ಕೆ ಚೀಟಿಯೊಂದನ್ನು ತಗುಲಿ ಹಾಕಿ ಹೋದ. ನಾನು ಅವನು ತಗುಲಿ
ಹಾಕಿದ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಓದಿದೆ.

‘ಬೆಡ್ ನಂಬರ್ ಏಳು. ಓಹೋ ಇಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು.’

‘ಇದುವರೆವಿಗೂ ಯಾವ ಹೆಸರಿತ್ತು?’

‘ಬೆಡ್ ನಂಬರ್ ಮೂರು.’

‘ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಈ ರೋಗಿಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ನನಗಂತೂ ಈ ಬಾಳು
ಬೇಸರವಾಗಿದೆ. ಥೂ, ನೀನೇನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳು, ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸಾವು ಉತ್ತಮ.’

ಆರನೆಯ ಬೆಡ್ ಅತ್ಯಂತ ಬೇಸರದಿಂದ ನುಡಿಯಿತು. ನಾನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.
ನನ್ನ ಮೌನವನ್ನು ಕಂಡು ಅದು ಪುನಃ ಹೇಳಿತು.

‘ನಿನಗೆ ಹಾಗೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿನಗೆ ರೋಗಿಗಳ ಸಹವಾಸ ಬೇಸರವಾಗಿಲ್ಲವೇ?’

‘ಉಹೂಂ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದವಿದೆ.’

ಆರನೆಯ ಬೆಡ್ ಸಂತಾಪದಿಂದ ನುಡಿಯಿತು.

‘ಆನಂದ! ನೀನು ಮೂರ್ಖ. ಈಡು ಮೂರ್ಖ. ಸದಾ ಈ ರೋಗಿಗಳ ಸರಣಿ, ಕೀಮ್ಮು, ವಾಂತಿ ಇವು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ? ಇವರ ಗೊಳಿ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟ ಹಿಡಿದುಹೋಗಿದೆ. ಸತ್ಯಹೀನ ಮೂರ್ಖ, ಒಣಿದ ಕಂತ, ಬಿಳುಪೇರಿದ ಮುಟ, ಕಾಂತ ಹೀನವಾದ ಕಣ್ಣಿ... ಸಾವು ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯ ತೂರಾಡುವ ಈ ದೇಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗಳು ಸಿಡಿಯತ್ತಿವೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಮಗೂ ಶಾಂತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ಬೇಡವೇ? ಸುಖ, ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣಲು ನೀನು ಹಾತೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ?’

‘ಇಲ್ಲ, ಗೇಳೆಯಾ ಸುಖ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಕ್ಷಣೀಕವಾದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬೆಲೆ ಹೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನೋಬ್ಬಿ ಹುಣ್ಣು. ಸುಖ, ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೆಷ್ಟು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನ ಗೂತ್ತು?’ ಈ ರೋಗಿಗಳ ಸಹವಾಸದ ಬದಲು ಮುಗ್ಗೆಯೊಬ್ಬಳ ಸಾನ್ವಿಧ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ... ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಂತೆ ನುಡಿಯಿತು.

‘ಚೆಲುವೆಯೊಬ್ಬಳ ಮೃದು ಸ್ವರ್ಥವನ್ನು ದಿನವೂ ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹವೆಲ್ಲಾ ಪರಿಮಳವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಬಳಿಗಳ ನಾದ ನನಗೆ ಜೋಗುಳ ಹಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಹಾಲುಗೆನ್ನೇಯನ್ನು ನನಗೊತ್ತಿ ನಿದಿಸಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಮರೆಯಬಹುದಿತ್ತು. ಅವಳ ವ್ರಧಿಮ ರಾತ್ರಿ... ಮಧುರ ಏಲನದ ರಾತ್ರಿ... ನಾನು ಆ ನೂತನ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಪ್ರೇಮ ಸಂಖಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿಗ್ಗುಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಪ್ರೇಮ ಬೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿ....’

‘ಗೇಳೆಯಾ, ಎಚ್ಚರ ಮಾಡಿಕೋ, ಹೀಗೆ ಹಗಲುಗನಸು ಕಾಣಬೇಡ.’

ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣಿನ ಅನ್ನ ಮನಸ್ಸುತೆ ಕಂಡು ನಾನು ಹೂಗಿದೆ.

‘ನೀನು ಪಾಪಿ ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಆ ಕನಸಿನಿಂದ ಹೂಗಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಈ ನರಕಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ತಂದೆ? ಈ ರೋಗಿಗಳ ಮೂಳೆಯ ದೇಹದಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹ ಬಡಕಲಾಯಿತು. ಇವರ ಬೆಳೆದ ಗಡ್ಡ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಆ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?’

‘ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಾನು ತ್ವಾಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನ ಹೊಡುತ್ತೇನೆ.’

‘ಸರಿ, ನೀನೋಬ್ಬಿ ಹುಣ್ಣು.’

ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಹೊಸ ರೋಗಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಇತ್ತು ಕಡೆಗೇ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

‘ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತು ಕಡೆ ನೋಡಿದೆವು.

ಹೊಸರೋಗಿಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿರಬಹುದು. ರೋಗ ಅವನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿತ್ತು. ಆತನ ತಲೆಗೂಡಲು ಕೆದರಿ ಕಣ್ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಯ, ಕಳವಳ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಮೂರ್� ಒಣಿಗಿ ಮುದುಡಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

‘ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ. ಈ ರೋಗ ಇನ್ನೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಂಟಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜೀವಕಲೆಯಿದೆ. ಪಾಪ! ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ...’

ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಗಿತು.

‘ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು ನೋಡು. ಬಹುಶಃ ಅಷಾ ರೇಣು ಇರಬೇಕು. ಅಭ್ಯಾ! ಏನು ಸೌಂದರ್ಯ! ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ್ಯಾಸ್ಯೇರ್ಜ್ಯಾ “ಇಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ವಿಚ್ಯು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಗಳು ಆರೋಗ್ಯ, ಯೋಷಿಸುವನ್ನು ಸೂಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವಳ ದುಂಡು ದೇಹದ ಸೊಬಗು ಕಣ್ಣ ಸೆಳೆಯುವಂತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕು ನೋಡಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು.’

ಆದರೆ ನನ್ನ ಗಮನ ರೋಗಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಪಗಿ ದೊಡ್ಡ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಚೆಳಿ ಬಂದವನಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದು.

‘ಅವಳ ಮುಖಿದ ಬಣ್ಣ, ತುಟಿಯ ರಂಗು...’

ನಾನು ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತೆವನಂತೆ ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದೆ. ಆದು ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಅವಳ ಚೆಲುವನ್ನು ಬಣ್ಣ್ಯಾಸ್ಯೇತ್ತಿತ್ತು.

‘ನೀನು ಯಾರ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದಿಯಾ?’

‘ಕುರುಡಾ, ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣ್ಯಾದ್ವಾ ವ್ಯಧಿ. ಎದುರಿಗೆ ಸಿಂತಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಿಸಿ ಕಾಣಲಾರೆ. ಅವಳೇ ನೋಡು, ರೋಗಿಯ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ...’

ಅವಳನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ಗಮನಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣ ಈ ನನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆ ಸೆಳೆಯಲು ನಾನೂ ನೋಡಿದೆ.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳು.

‘ಅವಳ ಕಣ್ಣ ನೋಡು, ಯಾವ ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ...’

ಅವಳ ಕಣ್ಣಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳು ಮತ್ತೊಂದರದು ಹೆಚ್ಚೆ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಲೂ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದೆ.

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ್ದ ಶೋಕದಿಂದ, ತುಂಬಿಯೂ ತುಳುಕದ ದುಃಖಿದ ಕಾವಿ ನಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣಗಳು ಪ್ರಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆಳುವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅವಳು ತನ್ನ ಕೆಂದುಟಿಯನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಚ್ಚಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲ್ಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳು. ಹೇಳಿ ರೋಗಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

‘ಇದೇ ನಿಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ, ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದು ವಾಡೋ ಡಾಯ್ ಹೇಳಿದೆ.

ಅವನು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಅವಳು ಮಂಚದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಚ್ಚಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣಿಗೆ ಬೆಂಣ್ಣ ಮಾಡಿ ಗುಡವ ಮುಖಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ಆರನೆಯ ಬೆಢ್ಣ ಮತ್ತೊಂದಿಂದ ನುಡಿಯಿತು.

‘ನೀನು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿ. ಅವಳ ಮುಖಿವನ್ನು ಕಣ್ಣಮುಂಬ ನೋಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸಿಕನೆದುರಿಗೆ ಅವಳ ರೂಪವೆಲ್ಲ ವ್ಯಧಿ.’

ನನಗೆ ಅವಳ ಮುಖಿದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ, ನೋವಿನ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿತ್ತು.

ಅವಳು ಅಕುವನ್ನು ನುಂಗಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಸತ್ಯಾ. ಅವನು ಶ್ರೀಗಾಂಗಾದ ದುಂಹಿಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದ.

‘ಉಮಾ, ಇನ್ನು ಸಂಸಾರದ ಗತಿಯೇನು?’

‘ನೀವು ಧೈಯವಾಗಿರಿ. ದೇವರು ಹೇಗೋ ಸದೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.’

‘ಹಾಗಲ್ಲ ಉಮಾ, ನಾನು ನರಕದಿಂದ ಹೊರಬೇಳಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಪರ್ವತಾಗ್ರಹ
ತ್ರದೋ ಅದುವರೆಗೂ ಅಪ್ಪಾಗೆ ಬರುವ ಬವತ್ತು ರಾಹಾಯಿ ಬೇಸ್ವನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ
ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?’

‘ನಾನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

‘ಹುದುಕಿದ ತಕ್ಷಣ ಸಿಗಬೇಕಲ್ಲ? ಅಮ್ಮೆ, ಅಷ್ಟ ನನಗೆ ಕ್ಷಯವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಎಷ್ಟು
ಗೋಳಾಗುವರೋ...!’

‘ನೀವು ಸಂಸಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೂರಗು ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ದೇಹನ್ನಾಗಿಸ್ತು
ಕ್ಷಮಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನಾಗೆ.’

‘ಯೋಚನೆ ಮಾಡದಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಬೇಕಾಗುವುದು
ಯಾವಾಗಲೋ!’

‘ಡಾಕ್ತರು ಹೇಳಿದ್ದು ಆಗಲೇ ಮರಿತುಹೋಯಿತೇ’ ಖಾಯಿಲೆ ಈಗ ತನೆ ಶುರು
ವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನಾರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಧೈಯ ಬೆಳೆ
ಬಾರದು ಅಂತ ಡಾಕ್ತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.’

‘ಸರಿ, ಅವರು ಹೇಳಿದರೂ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.’

ತಾತ್ಪರವಡಗಿತ್ತು ಅವನ ದನಿಯಲ್ಲಿ.

‘ಒಂಗ ನೀವು ಧೈಯಗೆ ದಬಾರದು. ನನಗೇನೋ ಸಂಪೂರ್ಣ ಧೈಯವಿದೆ. ಒಂದು
ಒಂದು ದಿನ ನಿಮಗೆ ಏಂಡಿತ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ.’

“ಆತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೇಳಿದ ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ?”

‘ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ಭರವಸೆ ಬಿಡಬಾರದು-ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ

ಧೈಯದಿಂದಲೇ ರೋಗ ದೂರವಾಗಬೇಕು.’

ಆತನ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ನಸುನಗೆ ತಲೆದೂರಿತು.

‘ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಈ ರೋಗ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತು, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತದೆ.’

ಉಮಾ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ನುಡಿದಳು.

‘ಧೀ! ಕೆಷ್ಟೆ ಮಾತನಾಡಬೇದು.’

‘ಉತ್ತಮಂ. ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಕಡೆ ರಾಜೋಪಬಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನೆ ಬರುವಾಗೆ

ಮೊಟ್ಟೆ, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತೇನೆ. ನಾನಿನ್ನು ಬರಲೇ?’

‘ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗು’

ಉತ್ತಮಂ ೫

‘ಬಸ್ವಾದರೆ ಪುನಃ ನಾಲ್ಕುಣ್ಣೆ ಖಚು’

‘ಈ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಡ, ಗಂಡ ಹೇಳಿದ’.

ಉಮಾ ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾ ಒಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು.

‘ನಡಿ ನಾನೂ ಬಾಗಿಲನವರೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.’

‘ಬೇಡಿ ನೀವು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ನಾಳೆ ಸಂಚೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.’

ಉಮಾ ಎದ್ದು ನಗುತ್ತಾ ‘ಬರ್ತೀನಿ’ ಎಂದಳು. ಅವಳು ಕಣ್ಣರೆಯಾದೊಡನೆ ಆತ ಮಲಗಿದ. ಆರನೆಯ ಬೆಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದವನು ಕುಶೂಹಲದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತ್ತೊಡಗಿದ.

‘ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು?’

‘ವಿಶ್ವನಾಥರಾವ್’

‘ಶಾಯಿಲೆ ಶುರುವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಯಿತು?’

‘ಈಗತಾನೆ ಶುರುವಾಗಿದೆ. ವಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಯಿತು.?’

ಆತ ಕರ್ಕಣವಾಗಿ ನಕ್ಕ.

‘ನಾನೇ? ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾದವು. ನನಗಿಂಗ ಆಸ್ತುತ್ಯೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ನನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕಂತೆ...’

ವಿಶ್ವನಾಥ ಕಂಪಿಸಿದ. ಅವನ ಕಂಪನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆತ,

‘ಕ್ಕಮಿಸಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಿಬಿಟ್ಟೇ. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನಂತೆ ದುರದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳಲ್ಲ. ನೀವು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದುದಿನ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿಳಬಹುದು. ಆಕೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯೇನು?’

‘ಹಾದು’

‘ಪಾವ! ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಇದ್ದಾರೆಯೇ?’

‘ಇದ್ದಾರೆ’

‘ಮಕ್ಕಳು?’

‘ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದಾನೆ’ ಎನ್ನತ್ತಾ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಲಗಿದ.

‘ಗೆಳಿಯಾ, ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ’ ಆರನೆಯ ಬೆಡ್ಡು ಕೂಗಿತು.

‘ಏನು ಮಾತನಾಡಲಿ?’

‘ಅವಳು ಹೋದಮೇಲೆ ವಾಡ್ರ್ ಮಂಕಾಯಿತಲ್ಲವೇ?’

‘ನೀನು ಬರೀ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣುವೆ, ಆ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿನ ನೋವನ್ನು ಕಾಣಲೊಳ್ಳಬೇಕೇ?’

‘ನೋವು ನನಗೆ ಬೇಡ. ದಿನಾ ನಾವು ನೋಡುವುದು ನೋವು ನರಳಾಟವಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಅಂತಹ ಚೆಲುವೆಯ ಸಾನಿಧ್ಯ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು?’

‘ರೋಗಳಿಗೇ ನಮ್ಮ ಅಗತ್ಯ ಹಚ್ಚಲ್ಲವೇ?’

‘ನಿನ್ನ ಕೈಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು!’ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆರನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸಂಜೀ ಉಮಾ ಸಂತಸದ ನಗೆ ಬೀರುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು.

ಆರನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ಹಷಟದಿಂದ ಕೂಗಿತು.

‘ಆಗೋ ಚೆಲುವಿನ ರಾಣಿ ಬಂದಳು.’

ವಿಶ್ವನಾಥ ಉತ್ಪಾಹದಿಂದ ಎದ್ದನಿಂತು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ, ಮಗನನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ.

‘ರಾಜನ್ನೂ ಕರ್ಮಾಂಡು ಬಂದಿದೀಯಾ?’

‘ನಾನೂ ಅಣ್ಣನ್ನು ನೋಡ್ದೇಕು ಬರ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹಟಮಾಡಿದೆ.’

ತಂದೆಯ ಮುಖ ಕಂಡಕೂಡಲೇ ರಾಜ ತಾಯಿಯ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಪ್ರಿಯ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಗನನ್ನು ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡ.

‘ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಮುಖ ಎಷ್ಟೋ ಗೆಲುವಾಗಿದೆ’

‘ಮನೆಯ ಗತಿಯೇನು, ಉಮಾ?’

‘ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.’

‘ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಸಾಯುವುದು ಮೇಲು.’

‘ಸಾವು’ ಎಂಬ ಪದ ಕೇಳಿ ಉಮಾ ಬೆಚ್ಚಿದಳು.

‘ಎಂತಹ ಮಾತನ್ನಾಡುವಿರಿ? ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಬೆಳಕು ನೀವು. ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ?’

ವಿಶ್ವನಾಥನ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಕಾಣಿಸಿತು. ‘ತಪ್ಪಾಯಿತು, ಉಮಾ, ನಾನು...’

ಮಾತಿನ ನಡುವೆಯೇ ಅವನು ಕೇಮ್ಮುತೋಡಗಿದ. ಕೆಮ್ಮುನಿಂದ ಅವನ ದೇಹ ಮಂಜೆ ದೊಡನೆ ಕುಲುಕಾಡಿತು. ವಿಶ್ವನಾಥ ತನ್ನದೆಗೆ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿ, ಟಪಲಿನಿಂದ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ಕೆಮ್ಮುನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯತೋಡಗಿತು. ಉಸಿರು ತಡೆದು, ತಡೆದು ಬರತೋಡಗಿತು. ಉಮಾ ಗಂಡನ ಸಂಕಟವನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.

‘ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ರಾಜೂನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡ ಬರಬೇಡ. ಈ ರೋಗ ಒಹಳ ಅಷಾಯವಾದುದು. ಮಗುವಿಗೆ ನರಕದ ದಶನವೇಕೆ?’

‘ಉಂಂ... ನಾನು ಬರ್ತೀನಿ’ ರಾಜು ರಾಗ ತೆಗೆದ.

‘ಹಾಗೇ ಆಗ್ನಿ’ ಎಂದು ಮಗನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ನುಡಿದ ವಿಶ್ವನಾಥ.

* * *

‘ಇದೇಕೆ ಅವಳಿನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ?’

ಆರನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ತವಕದಿಂದ ಕೇಳಿತು.

‘ಬಸ್ತು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೇನೋ?’ ವಿಶ್ವನಾಥ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಪಕ್ಕದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ.
‘ಅವಳು ಬಂದರೆ ಇರಲು ಹೇಳಿ. ನಾನು ಈಗಲೇ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನತ್ತು
ಬಾತಾರೂಮಿನ ಕಡೆ ಹೊರಟ್.

ಅವನು ಹೋದ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಉಮಾ ಬಂದಳು. ಆಕೆ ಬಂದು ಗಂಡನನ್ನು
ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕಣದೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದಳು.

‘ಇನ್ನೇನು ಬರುತ್ತಾರೆ’ ಪಕ್ಕದ ರೋಗಿ ಹೇಳಿದ. ಉಮಾ ಉಚ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
ಅಂಗ್ಯಿಗೆ ಕೆನ್ನೆಯಾನಿಸಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಒಂತೆ ಮನಮಾಡಿತು.
ಎರಡು ಹನಿ ನೀರು ಅವಳ ಸೀರೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು.

‘ಉಮಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ’ ನಾನು ಆರನೆಯ ಬೆಡ್ಡಿಗೆ ಚೂಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

‘ಅವಳ ಮುಖಿ ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರು ಅಳುವಾಗ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣು
ವರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಉಮಾ ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾಳೆ?’

‘ನನಗೆ ದುಃಖಿ, ನೋವಿನ ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ದುಃಖಿದ್ದೇಡೆ
ಸೊಂದಯ್ದ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಗೆಳೆಯು?’

ನಾನು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಸುಡಿದೆ.

‘ನೀನೊಬ್ಬು ಕುರುಡು’ ಅದು ಕಟ್ಟುವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿತು.

ನಾನು ಅವಳ ಮುಖಿವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದೇನು? ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಉಮೆಯ
ಮುಖಿದ ಮೇಲೆ ಸಿಹಿ ನಗೆ ಪಸರಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಅವಳ ಕಣ್ಣಗಳು ಅಗಲವಾಗಿ
ಮಿಂಚಿದವು. ನಾನು ಅವಳ ನೋಟವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬರುತ್ತಿದ್ದು.
ಅಬ್ಬಿ! ಬಂದು ಕ್ಷಣಿದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಬದಲಾವಣೆ!

ವಿಶ್ವನಾಥ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೆ.

‘ಇದೇನು ಉಮಾ, ಈ ದಿನ ನೀನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವ ಹಾಗಿದೆ?’

ಅವನ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಾನು ವೃಧ್ಧ ಪಟ್ಟೆ ಬಂದು ಕ್ಷಣಿ ಹಿಂದೆ ಅವಳ ಮೂಕರೋದನಕ್ಕೆ
ನಾನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಗಂಡನಾಗಿ ಬಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಗುವಿನ ಮುಖಿವಾಡ ಧರಿಸ
ಬಲ್ಲ ಈ ಹೆಂಗಸಿನ ಚಾತುಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಬೆರಗಾದೆ.

‘ನಿಮಗೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ವಾಸಿ ಎಂದು ಡಾಕ್ತರು ಹೇಳಿದರು. ತೂಕ ಈಗ
ಹಬ್ಬಿಗಿದೆಯಂತೆ. ಮುಖಿವೂ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಬಿಳಿಬಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.’

‘ನಿಜವಾಗಿಯೂ?’

‘ಹಾದು’ ಎಂದಳು ಉಮಾ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡವಳಂತೆ ಸುಡಿದಳು.

‘ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.’

‘ನೀನು ದುಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕುವ ಹಾಗಾಯಿತು.’

‘ನೀವು ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ. ಇದುವರೆವಿಗೂ ನಾನು ಹಾಯಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ನಿಮಗೆ ಕೈಲಾಗಿದ ಬಂದರೆಡು ದಿನ ನಾನು ದುಡಿದರೆ ತಜ್ಞಿಸು?’

‘ಅಮ್ಮೆ, ಅಣ್ಣಿ, ಏನೆಂದರು?’

‘ಪನೂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಪೆನ್ನನ್ನಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಸಾರ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಣ್ಣಿ, ವೋಟ್ಟಿ, ಟಾಸಿಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಉಬರ್ಯೋಗಿ ಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಂದನಂತರ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ರಾಣಿಯಂತೆ ಬಂದರೆ ಕಾರಿಗಿಬಿಡಿ.’

ಉಮಾ ಕಿಲಕಲನೆ ನಕ್ಕಳು ವಿಶ್ವನಾಥನೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ.

* * *

‘ನಸುಂಗಳಿಗೆ ಹೇಳಾಯಿತೇ?’ ಉಮಾ ಕೇಳಿದಳು.

‘ಹೂಂ ಹೇಳಾಯಿತು. ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದರು. ಅವರು...’ ನಾವಿಭೂರೂ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿದವು. ಡಾಕ್ಟರು ಉಮೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದರು.

‘ತಾಯಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈವಾಡವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯ, ಭರವಸೆಯೇ ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವು’ ಎನ್ನತ್ತಾ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ,

‘ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಬಂದು ‘ಸ್ಟ್ರೀನ್’ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಂದರು.

ವಿಶ್ವನಾಥ, ಉಮಾ, ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೃಮುಗಿದು ಹೊರಟುಹೋದರು.

‘ಉಮೆಯ ಮುಖಿದಲ್ಲಿದ್ದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ನೀನು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬಲ್ಲೆಯಾ?’

ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

‘ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನು?’

‘ದುಃಖಾಗ್ನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವಳ ಮೊದಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ ಗೆಳೆಯಾ, ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಅವಳ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಳೆ ಚಿನ್ನದ ಸರ ನೋಡಿದ್ದೆ ಈಚೀಚಿಗೆ ಆ ಸರ ಅವಳ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲ್ಲೂ.’

‘ಮಾರಿಕೊಂಡಳೋ ಏನೋ, ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುವಂತಿದೆ. ಅವಳ ಕಣ್ಣಗಳು ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿದೆ. ತುಂಬಿದ ದೇಹ ಬಡಕಲಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ...’

‘ಹೌದು, ನರೀಸಿಹೋಗಿದೆ.’

‘ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಅವಳ ಚೆಲುವು ನೋಡಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಒಗ್ಗಿದ್ದೆ?’

‘ಎರಡು ವರ್ಷ ಸತತವಾಗಿ ಗಂಡನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ಅವನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಾಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈಕೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಂತೋಷ, ಆರೋಗ್ಯ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಲಿಗೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಎಂತಹ ತ್ವಾಗಿ!’

* * *

ನಾನು ಹೆಂಗಸರ ವಾಡಿಗೆ ಬಂದುದು ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ. ವಾಡಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಎಲ್ಲರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

‘ನಾನು ಹೆಂಗಸರ ವಾಡಿಗೆ ಬಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನ ಈಗ ಯಾಕೆ ತಂದರೋ! ಎನ್ನುತ್ತಾ ನಾನು ನಸ್ರ್ಯ ತೂರಿಹಾಕಿದ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ.

‘ನನ್ನ ನಂಬರ್ ಎಷ್ಟು?’ ಎಂಟನೆಯ ಬೆದ್ದು ಕೇಳಿತು.

‘ಬೆಡ್ ನಂಬರ್ ಏಳು. ನನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ತಂದರು.?’

‘ಯಾಕೆ ತಂದರು ಎಂದರೆ-ಹೊಸ ರೋಗಿ ಬಂದಿರಬೇಕು.’

‘ಪಾಪ! ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವಿ ಈ ನರಕ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವ್ಯಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಈ, ಹೊಸ ರೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.’

ನಾನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದೆ.

ಉಮಾ!

ನಾನು ಚಕಿತನಾಡೆ. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಗಳು ಗುಳಿಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಕೆನ್ನೆಯ ಮೂಳೆ ಹಾಯ್ಯುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆಕೆ ಚಮ್ಮ, ಎಲುಬಿನ ಗೂಡಾಗಿದ್ದಾಳು.

ನಾನು ಉದ್ದೇಗದಿಂದ ‘ಉಮಾ, ಉಮಾ’ ಎಂದು ಚೀರಿದೆ. ಉಮಾ ತನ್ನಾಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ,

‘ನೀವು ಹೋಗಿ, ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದಳು.

ವಿಶ್ವನಾಥ! ನನಗೆ ಅವನ ಗುರುತೇ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಷ್ಟು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಾನೆ! ಆ ಮೂಳೆ ದೇಹವೆಲ್ಲಿ! ಈ ಕೊಬ್ಬಿದ ಶರೀರವೆಲ್ಲಿ? ವಿಶ್ವನಾಥ ಕೊಬ್ಬಿದ ಗೊಳಿಯಂತಿದ್ದ. ರಕ್ತ ಮುಖಿದಿಂದ ಚಿಮ್ಮತ್ತಿತ್ತು

‘ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೋಗಲೇ’

‘ಹೊಂ. ಮಗೂನ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ.’

ವಿಶ್ವನಾಥ ಹೊರಟುಹೋದ. ಉಮೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ನಾನು ದುಃಖಿಸಿದೆ.

* * *

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಚೆ ಬಸ್ಸು ಬರುವ ಸಮಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಉಮಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡಳು.

‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ಗಿರಿಂದೆ?’ ಎಂಟನೆಯ ಬೆಡ್ಡಿನ ರೋಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

‘ಚೇಂಡಾರಾಗಿದೆ, ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.’

‘ಗಂಡ ಬರುವ ಸಮಯವಾದರೆ ಅವಳ ಮುಖ ಹೇಗೆ ಅರಳುತ್ತದೆ.’ ಎಂಟನೆಯ ಬೆದ್ದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಷ್ಟಿತು.

‘ಅವನು ಈಚೀಚೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.’

ಬಸ್ಸಿನ ಹಾರನ್ನಿನ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು.

‘ಓ ಬಸ್ಸು ಬಂತು. ಅವಳ ಗಂಡ ಬಂದಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ?’

‘ಆದರೂ ಅವರು ಒಳಗೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?’

‘ಮರಗಳ ಕೆಳಗೇ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಕಾಲು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಎಂಟನೆಯ ಬೆದ್ದು ಕೊಗಿತು.

‘ಅವಳು ಬಂದಳು!’

‘ಯಾರು?’

‘ನಿನ್ನ ರೋಗಿ?

‘ಉಮಾನೇ? ಅವಳ ಗಂಡ ಎಲ್ಲಿ? ಒಬ್ಬಳೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.’

‘ಹೊದು. ಮುಖ ತುಂಬಾ ಪೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.’

ಉಮಾ ಒಬ್ಬಳೇ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಕ್ಕದಾಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

‘ಈ ದಿನವೂ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬರಲಿಲ್ಲವೇ’

‘ಇಲ್ಲಮ್ಮ, ಈಚೀಚೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕೆಲಸವಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬರುವದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.’

ಇಷ್ಟು ನುಡಿದವಳೇ ಉಮಾ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಮುಲಗಿದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೆನಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

‘ಉಮಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ’ ನಾನು ಕೊಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

‘ಯಾಕೆ?’

‘ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿವಾಗಿದೆ. ಈಚೀಚೆಗೆ ಅವಳ ಗಂಡ ತುಂಬಾ ಉದಾಸೀನ ನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನಗೆ ತಾನೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಕಂಬನಿಗೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.’

‘ಪಾಪ! ಬಡಪಾಯಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದುದು ಸುಳ್ಳೇ?’

‘ಸುಳ್ಳು. ತನ್ನ ಗಂಡನ ಜೀದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ನರೆಯವಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ನೋಡು, ಅವಳ ಕಣ್ಣೆನಿಂದ ನನ್ನ ದಿಂಬೆಲ್ಲಾ ಒದ್ದೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.’

‘ರೋಗ್ರಸ್ತ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಸ್ಕ್ರಿಯಿಲ್ಲವೇನೋ’

‘ಈಕು ಸುಮ್ಮಿನಿರು. ಇವಳಿಗೂ ಹೃದಯವಿಲ್ಲವೇ? ಅವನಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ವಾಗ ಮಾಡಿದಳು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಾದರೂ ಬೇಡವೇ? ಅಫೀಸು ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲಾ ಬರಿ ನೇಬ. ತನಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲ.

‘ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಯಿತು.?’

‘ಇಷ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆಮೇಲೆ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೂಂದು ಬಾರಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಆದು ವಾರಕ್ಕೂಂದು ಬಾರಿಗಳಿದು, ಈಗ

‘ಹದಿನ್ನೇಡು ದಿನವಾದರೂ ಗಂಡನ ಮುಖಿಸನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಗಿರಿತಲ್ಲಿ
ಪೀಠಿ. ಎತ್ತಾನೆ ಹೀಕು.’

‘ಅವನು ಕಣ್ಣಿಕ.’

‘ಇವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದೊವರೆ ಪಣ್ಣಾಯಿತು. ಬಂದು ದಿನ ತಣ್ಣ ಹುಗ್
ವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ.’

‘ಕಾರಣ?’

‘ಗಂಡ, ಆ ಮಗುವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ತರುವುದಿಲ್ಲ’.

‘ಹಾಗಾದರೆ ಇವಳಿ ಗತಿ?’ ಎಂಟನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ಕಣ್ಣಾದಿಂದ ಕೇಳಿತು.

‘ಗಂಡನ ಶೈದಾಸಿನ್ನೇದ ಲರಣಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಭುತ್ತಾ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳು,
ತ್ವಿದ್ವಳು. “ಭಗವಂತಾ, ನಾನವರಿಗೆ ಚೇಡವಾದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬದುಕಲಾಶೆಯಾಲ್”
ಎಂದು.

‘ಗಂಡನ ಶೈದಾಸಿನ್ನೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಸ್ಸು ಬರುವ ವೇಳಿಗೆ ಇವಳು
ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಕಾರಣವೇನು?’

‘ಅವಳಿಗಿನ್ನೂ ಆಸೆಯಿದೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಗಂಡ ಬಂದಾನು ಎಂಬ ಹಂಬಲ
ವಿನ್ನೂ ಅವಳಿ ಹೃದಯಾದಿಂದ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಹಂಬಲದಿಂದಾಗಿ ಅವಳಿ ಆತ್ಮ ಇನ್ನೂ
ದೇಹದೊಳಗಿದೆ.’

‘ಅದಾರೋ ಬರುವ ಸದ್ದು, ಅವಳಿ ಗಂಡನಿರಬೇಕು.’

ನಾನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಉಮೆಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ‘ಉಮಾ’ ಎಂದು
ಕೂಗಿದಳು.

ಉಮಾ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು,

‘ಕುಳಿತುಕೋ ಗೌರಿ. ಇದೇನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ’ ಎಂದಳು.

‘ನಮ್ಮ ಗುರುತಿನವರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದೆ. ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು
ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಬಂದೆ. ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬರಲಿಲ್ಲವೇ?’

‘ಅವರಿಗೆ ಸಮಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭಿಸೀನ ಕೆಲಸ ತುಂಬಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಿಡುವಿದ್ದ
ದಿನ ಬರುತ್ತಾರೆ.’

‘ನಾನೂ, ಎಂಟನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿಕೊಂಡೆವು. ಸುಳ್ಳ, ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ
ಈಕೆ ಚತುರೆ’. ಎಂಟನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ಟೀಕಿಸಿತು.

‘ಗಾದೆ ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ ಸಂಸಾರ ಗುಟ್ಟು, ರೋಗ ರಟ್ಟು ಅಂತ.’

‘ತಾಳು ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳೋಣ.’ ಎಂಟನೆಯ ಬೆಂದ್ದು ಕುತ್ತಾಹಲದಿಂದ ಅವರ
ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಕಿವಿಯೊಡ್ಡಿತು.

‘ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಯಿತು?’

‘ಮೂರು ದಿನವಾಯಿತು.’

ಗಾರಿ, ಉಮೆಯನ್ನೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಿದಳು.

‘ಸುಳ್ಳೇಕೆ ಹೇಳುವೆ? ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಚರ್ಯಾಯನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಅಡಗಿಸಿದಬೇಡ.’

ಉಮಾ ವಿಹಾದದಿಂದ ನಕ್ಕಳು.

‘ಉಮಾ, ನಾನೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಸೋಮವಾರ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಶ್ಚಿಮವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಂತೆ.’

‘ಫನು?’ ಉಮೆಯೊಡನೆ ನಾವೂ ಬೇರಿದೆವು.

‘ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಅವಳೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟೆಸಿದೆವು.’

‘ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಉಮಾ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಅಕ್ಕನೇ ನನಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರು’.

ಉಮಾ ಅಪ್ಪು ಬೇಗ ಶಾಂತಳಾದುದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

‘ದೇವರು ಅವರಿಬ್ಬಿಗೂ ಒಳ್ಳಿಯದು ಮಾಡಲಿ. ಭಿದ್ರವಾದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಡಲು ಆದೀತೇ?’

ಗಾರಿ ಹೊರಟುಹೋದೊಡನೆ ಉಮಾ ಮುಸುಕು ಬೀರಿ ಮಲಗಿದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರಿ ನಿಂದ ದಿಂಬು ತೊಯ್ದುಹೋಯಿತು. ನಾನು ಮೌನವಾಗಿ ಅವಳೊಡನೆ ದುಃಖಿಸ ತೊಡಗಿದೆ.

ಕತ್ತಲು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕವಿಯತೊಡಗಿತು.

ಲೇಖಕರು

ತ್ರಿವೇಣಿ (೧೯೭೮-೧೯೯೨) ಅವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಭಾಗೀರಥಿ. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೇರಿಕೊಂಡ ತ್ರಿವೇಣಿ ಅವರು, ಕಡಿಮೆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಜನಪ್ರಿಯರಾದರು. ‘ಶರಪಂಜರ’, ‘ಚೆಕ್ಕನಕಣ್ಣ’, ‘ಚೆಳಿಕೊಡ’, ‘ಹಣ್ಣೆಲೆ ಚಿಗುರಿಡಾಗ’ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ, ‘ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮಗು’, ‘ಹಂಡತಿಯ ಹೆಸರು’ ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ ಹೊರತಂದರು. ಅವರ ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಿನಿಮಾಗಳಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ತ್ರಿವೇಣಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಲೇಖಕಿಯಾಗಿ ದ್ವಾರು. ಅವರ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಿತ್ತಿಸುವುದು.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕತೆಯು ಮಾನವೀಯ ಕವ್ಯ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ತೋರುವ ವಿಭಿನ್ನ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಬಿತ್ತಿವಾಗಿದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಚರ್ಚ=ವರ್ತನೆ

ಪ್ರಶ್ನಗಳು

೧. ಎರಡು ಮಂಟಗಳು ಮಾಡುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜೀವನದ ಸತ್ಯವೇನು?
೨. ಆರನೇ ನಂಬರಿನ ಬೆಡ್‌ಗೆ ಯಾಕೆ ಜೀವನ ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು?
೩. ಆರನೇ ನಂಬರ್ ಬೆಡ್ ಕಾಲುತ್ತಿದ್ದ ಕನಸು ಯಾವುದು? ಅದಕ್ಕೆ ಏಳನೇ ನಂಬರಿನ ಬೆಡ್ ಕೊಟ್ಟಿ ಉತ್ತರ ಯಾವುದು?
೪. ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ರೋಗಿ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅವನ ಹಂಡತಿಯ ಚೆಲುವೂ ಹೇಗಿದ್ದವು?
೫. ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಡ ಮಾಡಿದ ಚಿಂತೆಗೆ ಉಮಾ ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ?
೬. ವಿಶ್ವನಾಥನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿನ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಉಮಾ ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ?
೭. ಆರೋಗ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಉಮಾ ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತ್ರತ್ರೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ?
೮. ವಿಶ್ವನಾಥನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು?
೯. ಉಮಾ ಕೊನೆಗೂ ಅನಾಧಳಾದ ರೀತಿ ಯಾವುದು?
೧೦. ಏಳನೇ ನಂಬರಿನ ಬೆಢ್ಣ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಯಾವುದು?
೧೧. ಈ ಕತೆಯು ಜೀವನದ ಯಾವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಶ್ವಿಸುತ್ತಿದೆ?
೧೨. ಪುರುಷರ ಸ್ವಾಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣನ ಮಾನವೀಯತೆ ಕುರಿತು ಕತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೇಳಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ‘ಗಾಂಧಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಅಣ್ಣಪ್ಪನ ರೇಷ್ಟೆ ಕಾಯಿಲೆ’ ಕತೆಗಳು.
೨. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ ಅವರ ‘ಮುಕ್ತಿ’ ಕಾದಂಬರಿ.
೩. ಗಾಂಧಿಜಿ ದಕ್ಷಿಣಾಷಟ್ಪಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಬಾ ಕಾಯಿಲೆಯಾದಾಗ ತೋರುವ ವರ್ತನೆಗಳ ಚಿತ್ರ. (ಅವರ ಆತ್ಮಕತೆ ‘ನನ್ನ ಸತ್ಯನ್ವೇಷಣೆ’ಯಲ್ಲಿ)

೦೦

ಉ. ರೋಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕೋವಿ

ಸುರಂ ಎಕ್ಕುಂಡಿ

ತಟ್ಟನೆ ನಿಂತು ನೋಡಿದೆ, ತೊಟ್ಟಿಯಾಚಿಂದ
ಹಸಿದ ಹಾವುಗಳಂತೆ ಇಳಿದು ಒಳಗೆ
ಎರಡು ಕೈಗಳು; ಸಿಕ್ಕು ಎಂಜಲಿನೆಲೆಯನ್ನು
ಹಿರಿದು ತೆಗೆದವು, ಕಸದಿಂದ ಹೊರಗೆ
ತಡಮಾಡಲ್ಲ, ತಡೆದನುಮಾನಿಸಲಿಲ್ಲ.
ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೆ ತುಂಡು ರೋಟ್ಟಿ?
ಮತ್ತು ಅನ್ನದ ಅಗಳು? ಎಲೆಯೆಲ್ಲ ಬಳಿದಾಗ
ಪನೋ ಸಿಕ್ಕಿತು; ತಣ್ಣಾಗಾತು ಹೊಟ್ಟೆ.
ಎರಡು ಬೆಡ್ಡಿನ ತುಂಡು, ಚೆಲ್ಲಿದ ಹುಳಿಯನ್ನು
ಸಿಪ್ಪೆ ಉಟ್ಟಿನ ಕಾಯಿ ಕೂಡಿದುಪ್ಪು
ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಂಡಿದ್ದೆನಲ್ಲ ಈ ಕೈಗಳನು?
ಹೌದಿವೇ ಕೈಗಳು; ಬಲಿಪ್ಪು, ಕಪ್ಪು.
ಅಷಾಥ ಮೋಡಗಳು ‘ಧೋ’ ಗುಟ್ಟಿ ಸುರಿದು
ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳು ತೊಯ್ದು ತಪ್ಪಡ್ಡಾಗಿ
ಹೂಡಿದ್ದ ನೇಗಿಲಿನ ಹಾಡು, ರವಕೆಯ ಹಸಿರು
ತೊಡಸಿದ್ದವಲ್ಲದೆ ತನೆಯು ತೂಗಿ
ಅಂದು ಹೊಂಡನು. ಅಲ್ಲ ಇವುಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ
ಗಚ್ಚಿಗಾರೆಯ ಹೊತ್ತು ಹಗಲು ಇರುತ್ತು.
ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಂಗಲೆಯ ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲವೇ? ಮ
ತ್ತೇ, ಇವುಗಳಿಂದಲ್ಲವೇ ಸುಖಿದ ನೆರಳು
ಹಸಿದ ಕೈಗಳಿಗೆ ದುಡಿಮೆಯೆಂದರೆ ಪೀಠಿ
ಚೆಲುವೆಂದರೂ ಪೀಠಿ ಕಾಣೋ ಅವಕೆ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತಾರು ೩೯

ಹಾಗೆಂದೇ ಲಾವಣ್ಯ ವರ್ತುಲಗಳನು ಬರೆ
ವ, ಚೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು ಬೆರೆವ ಬಯಕೆ

ಕಣ್ಣಗಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಕಿವಿಗಳೂ ಸಂತಸದ
ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗೂಡಾಗಲೆಂದು, ನುಡಿಸಿ
ಯಾವ್ಯಾವುದೂ ವಾದ್ಯ. ಈ ಕೈಗಳಲ್ಲವೆ
ಇಂದೇಕೆ ಇಳಿದಿವೆ? ಎಂಜಲನು ಬಯಸಿ

ಹಸಿದ ಕೈಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರು ಪ್ರೀತಿ.

ಹಾಗೆಂದ ತಟ್ಟಿ ಎದೆ ಎದೆಯ ಕದವ
ಕಾದರೂ. ಹಸಿದವರಿಗವು ತರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ¹
ಎಷ್ಟೆಂದು ತಡೆದಾರು? ತಮ್ಮ ಹಸಿವೆ?

ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನು ಹಸಿದ ಕೈ ಇಳಿಯವು
ಅಂದುಕೊಂಡೆನು ಅಂಚಿ ನೊಂದುಕೊಂಡು,
ನೇಣುಗಂಬವ ಕೂಡ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಗ್ಗುವರು
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿಕ್ಕ ಕೋವಿ. ಗುಂಡು

ಹಸಿದವರು ಕೂಡ ಬದುಕಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಮ
ತ್ತು, ಪ್ರೀತಿಯೂ ಬೇಕಲ್ಲ ದುಡಿವ ಜನಕೆ
ಎದೆಯ ಕದಗಳು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ, ಮತ್ತಿನ್ನೇನು
ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೆ ಸಾವಿಗಿಂತ ಬದುಕೆ?

ಲೇಖಕರು

ಸುಭೂತ್ತಾ ರಂಗನಾಥ ಎಕ್ಕುಂಡಿ (೧೯೭೨-೧೯೭೫) ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥನ ಕವನಗಳಿಂದ ಹೆಸರಾದವರು. ‘ಹಾವಾಡಿಗರ ಹುಡುಗ’, ‘ಚೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳು’, ‘ಗೋಧಿಯ ತನೆಗಳು’, ‘ಕಥನ ಕವನ’ ಅವರ ಕೆಲವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ‘ಬಹುಲದ ಹೂಪುಗಳು’ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (೧೯೭೨) ಬಂದಿದೆ.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನವನ್ನು ‘ಬಹುಲದ ಹೂಪುಗಳು’ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕವನವು ಹಸಿವಿನ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ ಈ ಜನರೆ ದುಡಿದು ನಾಡಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವವರು. ಇದೊಂದು ವೈರುಧ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಈ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಕೊನೆಗೆ ದುಡಿವಜನ ಉನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆಯುಧ

ಕೃಗತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು ಎಂಬ ಕನಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪುಷ್ಟಿಕ್ಕೆ

ತಪ್ಪತ್ವಾಗಿನನೆದು ತೊಷ್ಯೋಯಾಗಿ

ಪ್ರತ್ಯೋಗಣು

೧. ಹಸಿದ ಕೃಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ?
೨. ಈ ಕೃಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?
೩. ಹಸಿದವರಿಗೆ ರಾಮಾಜವ ಎದೆಕದ ತೆಗೆಯಿದೆ ಇದ್ದಾಗ, ಅವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕವಿತೆ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ?
೪. ಸಾಹಿಗಿಂತ ಬದುಕು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಅಥವಾನ್ನು ಕವಿತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಪೂರ್ವಕ ಓದು

೧. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ಕಲ್ಪ’ ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ‘ಧನ್ಯಂತರಿಯ ಚಿಹ್ನೆ’ ಕತೆ
೨. ಕುಂಪೀ ಅವರ ‘ದೇವರ ಹೌ’ ಕತೆ
೩. ದ ರಾ ಬೇಂದ್ರ, ಅವರ ‘ತುತ್ತಿನಚೀಲ’, ‘ಅನ್ನಾವತಾರ’, ‘ಕುರುದುಕಾಂಚಾಣ’ ಮೊದಲಾದ ಕವನಗಳು.
೪. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರ ‘ಒಡಲಾಳ’ ಕಾದಂಬರಿ.
೫. ‘ಮಕ್ಕಳ ಮಾರ್ಯಾರ ಮಳಿರಾಯ’ ಎಂಬ ಬರಗಾಲದ ವರ್ಣನೆಯಿರುವ ಜನಪದ ಹಾಡು

೭೮

೯. ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ಗೂಡು

ಷಿ ಲಂಕೇಶ್

ತುಂಟು ಪುಟ್ಟಾಗೆ ಹುಡುಗ ದಿನವೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು. ಅವನ ಆಟದ ಕೋಣೆಯ ಬಗಿಲು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಎರಡು ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳು ಕೆಚೆಕಿಚೆ ಮಾತ್ರಾದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತು ಹಾರಿ ಬಂದು ಕೋಣೆಯ ಚಾವಣೆಯ ಟೀರುಗಳ ನಡುವೆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಂದು ದಿನ “ವನು ಮಾಡಿದೀರಿ?” ಎಂದು ಕುತೂಹಲ ತಾಳಲಾರದೆ ಕೇಳಿದ. “ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುದ್ದೇವೆ” ಎಂದು ಹೆಸ್ತಿಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಹೇಳಿತು. ಕೂಡಲೇ ಗಂಡುಹಕ್ಕು ಅವಳನ್ನು ತಿದ್ದಿತು. “ಮನೆಯಲ್ಲವ್ವು, ಗೂಡು.” ಗಂಡು ಹಕ್ಕಿಯ ಆತಂಕ ವನೆಂದರೆ, ಈ ಹುಡುಗನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಂದರೆ ಆತ ಹತ್ತುವರಿಗೆ ಒಡಿಹೇಳಿತಮ್ಮೆನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು. ಅದನ್ನು ಗಂಡುಹಕ್ಕು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಪಿನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿತು. ಅವನ ಪಿಸುಮಾತನ್ನು ಕೂಡ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗ ನೆತ್ತು. “ನಿಮ್ಮನ್ನು ಓಡಿಸುವಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿರುವನಲ್ಲ ನಾನು. ಒಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳು, ಆದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿನಿ, ಬೇಸರಪಡಬೇದಿ” ಅಂದ. “ಕೇಳು” ಎಂದು ಎರಡು ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳೂ ಹೇಳಿದವು. ಅವರಿಗೆ ಅವನು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. “ನನ್ನ ಕೋಣೆಲೇ ಇರಬಹುದಲ್ಲ, ನಿಮಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಮನೆಯಾಕೆ ಬೇಕು? ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಆಟ ಆಡಿಕೊಂಡು ಇರಬಹುದು” ಅಂದ.

ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ತುಂಬ ಕಷ್ಟದ್ದಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಒಂದರ ಮುಖ ಇನ್ನೊಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮೌನವಾದವು. ಉತ್ತರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾತರ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಗಂಡು ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡ ಹೆಸ್ತಿಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, “ನಮಗೊಬ್ಬ ಪಾಪ ಬಿಂಬಿನ-ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯೇ ಇಷ್ಟ್” ಅಂದಿತು. ಆಗ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಚಿಕ್ಕವನಾದ ತನು ವಯಸ್ಸುರಾದ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳ ಜೊತೆ ಮಾತಾಪುತ್ರಿರುವೆನೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಆಗದಿರುವ ಲೈಂಗಿಕ, ವ್ಯಾಪಂಚಿಕ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗೆ ಆಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಜೀದಾಯ್ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಗೌರವದಿಂದ ಹೇಳಿದ, “ನೀವು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಂಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ್, ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆ ಯಾಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿನನ್ನವು ಕಂಡುಷ್ಯಿ

ನನು ನಿಮಗೆ ಸಿಮೆಂಟು, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೊಡಬಲ್ಲ, ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿಗೆ ಮರಮುಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಕೊಡಬಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕೋಣ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲ. ಈ ಮೂಲೇಲಿ ಒಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿ, ನಿಮ್ಮ ಪಾಪನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಬಹುದು” ಎಂದ.

ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳು ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೂಕವಾದವು. ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸತ್ತೊಡಗಿದವು. “ದಯವಿಟ್ಟು ಶ್ವಮಿಸು, ನಾವು ಕಟ್ಟುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಯೇ ನಿಮಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಪಾಪನಿಗೆ ಇಷ್ಟು” ಅಂದವು. ಮುಡುಗನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಬೈಯಲಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಟಿಕಿಸಲಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಅವು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಗೂಡನ್ನು ತಾತ್ವರದಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತೇ ಇದ್ದು. ಗೂಡು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ತಾಯಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಹಕ್ಕಿಯ ಪಾಪು ಓಡಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಗೋಲಿಯಂತೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿದ್ದಿವೇ! ಬೇಸರದಿಂದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ, “ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿ ವಕ್ರಬುದ್ಧಿಯ ಬಡವರು, ನೀವಾದರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ”. ತನಗಿರುವ ಆಟದ ಸಾಮಾನು, ಗೊಂಬೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ. ಆ ಮೊಟ್ಟೆಗಳ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾದರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಈ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಕಟುವ್ಯಂಗ್ಯಾದಿಂದ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದವು. ಮುಡುಗನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತವರಲ್ಲಿ ದೂರಿದ. ಗಂಡ ಹಂಡತಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಡುಗ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಮೊಟ್ಟೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗೂಡು ಮಾತ್ರ, ಇತ್ತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ತುಂಬ ದಿನ ಕಾದ. ಅವು ಬರಲೇ ಅಲ್ಲ. ಇಡೀ ಪ್ರಕರಣ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿತನ, ಅಳುಕು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಗೂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದ. ಆದು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಆದರಂತೆ ಕಟ್ಟಲು ಯತ್ತಿಸಿದ. ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನಿರಾಶಯಾಯಿತು. ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಈ ನಿರಾಶೆ ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳು ಹಾರಾಡುವುದನ್ನು, ಕಿಚಕಿಚ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಖಿಂಪಿ ಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವುಗಳ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಬದುಕು, ಬಡತನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಅವನನ್ನು ಅಚ್ಚಿರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಮೇಲಿನ ಕತೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. “ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಕವನ ಎಂದರೇನು?” ಎಂದು ಗೆಳೆಯರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮಸ್ತಿಷ್ಣನ್ನು ಅವರು ಅನೇಕರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಪ್ರಸ್ತರಕವೊಂದನ್ನು ಹೊರತರಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ಆದಕ್ಕೆನ್ನು, ಉತ್ತರ ಸುಲಭ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಸರದಿಂದ ಹೇಳಿದರೆ ಸರಳವಾಗುತ್ತದೆ, ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. “ಕವನ ಅಂದರೆ? ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ಗೂಡು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಕೆವಿಗಳ ಕವನದಂತೆಯೇ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ಗೂಡು, ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು, ಮನುಷ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ಆಗಂಥಾದು, ಗೂಡಿನ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗಳಂತೆಯೇ ಕೆವಿಯ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಸರಕವಾದವು, ಬದುಕಿನ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದವು. ಜನರ ಹೃದಯದ

ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬದಲು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿದವರು, ಕಡುಬಡವನ ಅಳಿಗೆ ಬದಲು ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರತಾಪಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವವರು, ಆಪ್ತ ದನಿಗೆ ಬದಲು ಡಂಗುರದ ವರಸಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವರು ಕವಿಗಳಾಗಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಅಥವಾ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅಪಸ್ತರ ವನ್ನು, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಮೂಲಭೂತ ತಬ್ಬಲಿ ದನಿಯನ್ನು, ಡಂಗುರದ ಚೋಬ್ಬೆಯ ನಿರಧರಿತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದವರು ಮಾತ್ರ, ಕವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯೊಬ್ಬ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ: ಹುಡುಗ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ದಿಗ್ನಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಆಳದ ದಿಗಿಲಿದೆ. “ನಾನು ಬಡವಿ, ಆತ ಬಡವ, ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಪ್ರೇಯಸಿಗೆ ಅವನೆ ರಂಗಸಾಲೆ, ಅವನೆ ಮೆಚ್ಚಿನೋಲೆ.

ಕಾಲವನ್ನು ಪಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಮಾಡುವವರು ಕವಿಗಳೇ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ಗೂಡನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಜಾಣತನ ಬಳಸಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಾನು, ಆದರೆ ಆತ ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಲಾರ. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು ಇಂಪಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಅದನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದರೆ ಆದು ಹಾಡಾಗಲಾರದು. ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಈತ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾರಬಹುದು, ಆದರೆ ಆದು ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರಾಟ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನೊಂದು ನಿಗೂಢ ರಹಸ್ಯ! ಆತನ ದೇಹದ ರಚನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಹಾರಲಾರ; ಹಾದ ಲಾರ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಾಕಚಕ್ಕೆತಯಿಂದ, ಅಷ್ಟೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟಲಾರ. ಆದರೂ ಆತ ಇವಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಿಟ್ಟು ಹಕ್ಕಿಯ ಸರಳತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಚ್ಚೆರಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೌರಂಜ ಪಕ್ಕಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ ವಾಲ್ತೀಕ ಮಾತ್ರ, ರಾಮಾಯಣ ರಚಿಸಬಲ್ಲ, ರಾಮಾಯಣದ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಧ್ವನಿ, ಸ್ನೇಹ, ಸಂಭೋಗ, ವಂಶದ ಬೇಳವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲದ ರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಸುಮೃನಿರುತ್ತವೆ. ರಾಮಾಯಣ ರಚಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಮಾತು, ಭಂದಸ್ಸು ಮಾನ, ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಬೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕವಿ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನೇ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಮಾನ ಮುಖ್ಯವೆ? ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನ ಸದ್ದಿನಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಆದರೆ ಕವನದಲ್ಲಿ? ಆರೇ ಪದಗಳ ಮೂರು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿನ ಹಯಕು ಕವನ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಷಟ್ಪದಿಯ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಹೋದರೆ ಅನೇಕ ಪುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಷಟ್ಪದಿಯ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಹೋದರೆ ಅನೇಕ ಪುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ನೋಡಿದ ಒಂದು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜನ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ನೋಡಿದ ಒಂದು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜನ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ಧಾರಿಯ ಮಾತುಗಳಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಸುಮೃನೆ ಹೋಗಿ ಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ. ಆ ಗಂಟೆಯ ಧ್ವನಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಕರಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಿತು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕವಿ ಕೆಲವೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಾತುಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಮೌನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಭಂದಸ್ಸು, ‘ವಾರಿನೋಟ ಹಾರುತಿತ್ತೂ ಹೊಳೀಮಾಗ! ಹೊಸಾ ಹರೆ ಈಸತಿತ್ತೂ ಹೊಳೀಯಾಗ!’ ಎನ್ನುವ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನವನ್ನು ಹಾಡಬಹುದು, ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೌನವಿದೆ. ಯಾರ ವಾರಿನೋಟ, ಯಾಕೆ ಹಾರುತಿತ್ತು, ಎಂಬು ದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಮೌನ. ಹರಯದ ಜನರ ಆಕಾರ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸ್ತು. ಮೂರು ಒತ್ತುಗಳುಳ್ಳ ಈ ಸಾಲುಗಳ ಸದ್ವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಿಶ್ಚಯಿಸ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

“ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳುವ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಾಗಲಿ, “ಮನೆ ಯೋಳಗೆ ಮನಯೋಡೆಯನಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುವ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಲಿ, “ಎಲ್ಲರಂಥವನಲ್ಲ ನನ ಗಂಡ” ಎನ್ನುವ ಶಿಶುನಾಳರಾಗಲಿ ಹಕ್ಕಿ, ಮನೆ, ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ನೋಡಿದವರು; ಆವರ ವಹಿವಾಟನ್ನು, ಗುಣಧರ್ಮವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದವರು; ಈ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕವನದ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟುವವರು, ಈ ಕವನದ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಗುಭ್ರಾಚ್ಚಿಯ ಹೃದಯ ಸ್ಪಂದನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು.

ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು, ಮನುಷ್ಯ ನಿಗೂಢ ಎಂದು. ಈತನಿಗೆ ಹಾರುವಿಕೆ, ಓಡುವಿಕೆ, ಮನ ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಸಾಲದು. ‘ದೇಹರಚನಯ ದೊರ್ಬಲ್ದಿಂದಾಗಿಯೇ ಇವಲ್ಲ ಶ್ರಯೆ ಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿತವನು, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳುವುದರ ಬೇಸರ, ನೋವು, ಪ್ರೇಮ, ಕಾಮ, ಘೂರ್ಣಣಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನು. ನೇಮ್ಮಿದಿಯಾಗಿರುವ ಹೆಲೆನ್ ಮತ್ತು ಮನಿಲಾಸ್ ಬದುಕಿಗೆ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಹೆಲೆನ್‌ಳ ಅವಿವೇಕ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ಯುದ್ಧ, ರಕ್ತಪಾತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದಾಂಪತ್ಯದ ಏಕತಾನತೆಯಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೇಮದ ಮಿತಿ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಾಗಲು ಹೋಮರನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಕೈಕೇಯಿಯ ಅಸೂಯೆ, ಸಣ್ಣತನದಿಂದ ಶುರುವಾಗಿ ದಶಕಂತನ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಕಾಮದ, ಪ್ರೇಮದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಲು ರಾಮಾಯಣ ಮೂಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕುವ ಹೋರಾಟದ ಅಂಗವಾಗಿ ಆತ ಬದುಕಲು ಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ಬೇಕು.

ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಧನಯೇ ಆತ ನಡೆದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡತನದ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ವು, ಮೌನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇರುವ ಭಂದಸ್ಸೇ ಆತನ ಪಂಜರವಾಗುತ್ತದೆ; ಮಾನಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೇಮ್ಮಿದಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಧರ್ಮವೇ ಜಾತಿಯ ಗೋಡೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಉಂಡು, ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಹಾರಿಹೋಗಲಾರದ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಭಂದಸ್ಸು, ಜಾತೀಯತೆ, ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ದೈಹಿಕ ದೊರ್ಬಲ್ದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಣಾಕಿಸತ್ತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಒಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದರೆ ನಿಲಬಹುದಲ್ಲದೆ
ಧರೆಹತ್ತಿ ಉರಿದರೆ ನಿಲಬಾರದು

ಏರಿ ನೀರುಂಬಡೆ, ಬೇಲಿ ಹೊಲವ ಮೇವಡೆ
 ನಾರಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುವಡೆ
 ತಾಯ ಮೊಲೆಹಾಲು ನಂಚಾಗಿ ಕೊಲುಪೊಡೆ
 ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂರುವೆ
 ತಂದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ

ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೂಡಲಸಂಗಮನ ಹೆಸರು ಹೇಳುವ ಬಸವಣ್ಣ ನವರಿಗೇ ಅನುಮಾನವಿದೆ-“ಮನೆಯೋಳಿಗೆ ಮನೆಯೋಡೆಯನಿದ್ದಾನೊ ಇಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾವ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಪವಾಡಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲ ಆದರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ. ಅವರ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಅದು ಗಡ್ಡ. ಆದರೆ ಈ ಗಡ್ಡ ಅಳ್ಳಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ, ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನುಡಿಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಮಾತಿನಂತಹೆಯೇ ಮೌನದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲು ಹೃದಯದ ಚಿಂತನೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಢ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕವನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳಲ್ಲಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಬದ್ಧತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬದುಕಿಗೆ, ಪ್ರೀತಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಬದ್ಧ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಒಳೊಳ್ಳಿಯ ಯೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕವಿಯ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳು ಮಾತ್ರ. ನೆರೂಡ, ಬ್ರೆಕ್ಕ್ ತಮ್ಮ ಸಮಾಧಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಕವನಗಳು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿರುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೃದಯ ಸ್ಪಂದನದ ಭಾಷೆಯ ಹತ್ತಿರ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅಸಮಾನತೆ, ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೊಳೆತು ಹೋಗಿರುವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ಮುಗ್ಗೆ ನಿಸ್ಪಾಥಂತೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ನಿಲುವು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಂಡ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಗುಡಿಸಿಲಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮಾತು ಮೀರಿದ ಪ್ರೀತಿ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು.

ಕವನವೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ? ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯಂತೆ ಹಾಡಲಾರದ, ಬದುಕಿ ಲಾರದ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುವ, ಮಾತಾಡುವ, ಮೌನವಾಗಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಲೇಖಕರು

ಪಾಳೇಗಾರ ಲಂಕೇಶ್ (೧೯೫೫-೨೦೦೦) ಅವರು ಕನ್ನಡದ ನವ್ಯ ಲೇಖಕರೆಂದು ಹೆಸರಾದವರು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಲಂಕೇಶ್ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಚಿನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ‘ಪಲ್ಲವಿ’ ‘ಎಲ್ಲಿ’ ದಲ್ಲೋ ಬಂದವರು’ ಅವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಸಿನಿಮಾಗಳು. ಇಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಆವರದಲ್ಲೋ ಬಂದವರು’ ಅವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಸಿನಿಮಾಗಳು. ನಂತರ ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕು ‘ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ’ ಶುರುಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕು

ಅವರು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆವರು ಪ್ರಾರಂಭ 'ಟೀಕೆಟಿಪ್ಪ್ರೇಸ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಕಣ ತುಂಬ ಒದುಗರನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಒದುಗರನ್ನು ಪ್ರಭಾಷಿಸಿದ್ದ ಲಂಕೀಶ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಗತಿರಂಗ' ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ವೇದಿಕೆ ಮೂಡ ಕಟ್ಟಿದರು. 'ಉಮಾ ಪತಿಯ ಸ್ವಾಲರ್ಶಿಪ್ ಯಾತ್ರೆ', 'ಕಲ್ಲುಕರಗುವ ಸಮಯ', ಮೊದಲಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು, 'ಬಿರುಕು', 'ಮುಸ್ತಂಚೆಯ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳು 'ಸಂಕ್ಷಾಂತಿ', 'ಗುಣಮುಖ' ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಶೃಂಗಳು. 'ಕಲ್ಲುಕರಗುವ ಸಮಯ'ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸಾಂಕೆತಿಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (೧೯೭೫) ಬಂದಿತು.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂಕಣ ಬರಹವನ್ನು ಅವರ 'ಟೀಕೆಟಿಪ್ಪ್ರೇಸ್ ಸಂಪುಟ ೧' ರಿಂದ ಆಂಗೀಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಿಕರು ಗುಭ್ಯಾಚ್ಯಾಯ ಗೂಡಿನ ಸಂಕೀರ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುಭ್ಯಾಚ್ಯಾಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಭ್ಯೆ ಹಕ್ಕಿಗಳಾದರೂ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಗೂಡನ್ನು ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೂಡು ಅವಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತಿಕೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಾದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕವನ ಕೂಡ ಆಯಾ ಕವಿಯ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ತಕ್ಕಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅನುಕೂಲ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಸಾಮಧ್ಯಗಳು ಇವೆ. ತಮ್ಮ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಲು ಅವರು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಅವರ ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲೇಖಿನ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಹಾಯಕು=ಜಪಾನಿ ಭಾಷೆಯ ಕಿರುಗವನ, ಹೆಲೆನ್=ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರಿ, ಮೆನಿಲಾಸ್=ಹೆಲೆನಿಳ ಗಂಡ, ಪ್ರಾರಿಸ್=ಟ್ರಾಯ್ ದ್ವೀಪದ ರಾಜಕುಮಾರ, ಮೆನಿಲಾಸನ ಅತಿಧಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಹೆಲೆನಿಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದವನು, ಹೆಲೆನಿಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ೧೨ ವರುಷ ಕಾಲ ಗ್ರೀಕರಿಗೂ ಟ್ರಾಯನರಿಗೂ ನಡೆದ ಯುದ್ಧವು ಟ್ರೋಜನ್ ಯುದ್ಧವೆಂದು ಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಹೋಮರ್ ಏಂಬ ಕವಿ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಇಲಿಯಡ್' ಹಾಗೂ 'ಒಡೆಸ್ಸಿ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ನೆರೂಡ=ಚಿಲಿ ದೇಶದ ಪ್ರಶ್ನಾತೆ ಕವಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕಾರಣ, ಬ್ರೆಕ್ಸ್‌=ಜರ್ಮನಿಯ ಕವಿ, ನಾಟಕಕಾರ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ತುಂಟ ಪುಟಾಣಿ ಹುಡುಗನಿಗೂ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
೨. ಗುಭ್ಯಾಚ್ಯಾಗಳಿಗೆ ಹುಡುಗನು ಮಾಡುವ ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾಕ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ?

೨. ಗುಬ್ಬಾಚ್ಚಿಗಳು ಯಾಕೆ ಗೂಡು ಬಿಟ್ಟು ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ?
೩. ಲೇಖಿಕರು ಹೇಳುವ ಮೌನದ ಮಹತ್ವವೇನು?
೪. ಮನುಷ್ಯನೊಂದು ನಿಗೂಢ ರಹಸ್ಯ ಎಂದು ಲೇಖಿಕರು ಹೇಗೆ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ?
೫. ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ ಬದುಕಲಾರದ ಮನುಷ್ಯರು ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಲೇಖಿಕರು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?
೬. ಗುಬ್ಬಾಚ್ಚಿಗೂಡಿಗೂ ಕವನ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಲೇಖಿನ ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ?

ಪೂರಕ ಓದು

೭. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ ಕಲ್ಲೂರ ಅವರ ‘ಗುಬ್ಬಾಗಳ ಸಂಸಾರ’
೮. ಕರಿಗೊಡ ಬೀಜನಹಳ್ಳಿ ಅವರ ‘ಗುಬ್ಬಾಗಳು’ ಕತೆ
೯. ಪೂರ್ಣಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ ಅವರ ‘ನಾವು ಕೊಂದಹಕ್ಕಿ ಕತೆ’
೧೦. ಪೂರ್ಣಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ ಅವರ ‘ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು’, ‘ಪರಿಸರದ ಕತೆ’, ‘ವಿಸ್ತೃಯ ನ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃಯ ಏ’
೧೧. ವ್ಯಾದೇಹಿ ಅವರ ‘ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶರಾಯ’ ಕತೆ, ‘ಮಿಲ್ಲು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕಿ ಕತೆಗಳು’ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕಿಹಾರಿತೆಲ್ಲಿಗೆ, ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಗುಬ್ಬಿ, ಬಿದ್ದಗೂಡಿನ ಹಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳು

೨೦

೧೦. ಚೀಂಕ್ರಮೇಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್

ಕೆ ಪ್ರೋಫೆಸರ್ ತೇಜಸ್ಸಿ

ಹಾವುಮೀನಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಚೀಂಕ್ರ ಮೇಸ್ತಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್. ಪ್ಲೇಟೋ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ತತ್ವಜ್ಞನಿ ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಚೀಂಕ್ರ ಮೇಸ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಕೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ? ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿ. ಬಾಳು ಸಾಗಿಸಿದ ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವಾದರೂ ಏನಿದ್ದೀತು! ಆದಕ್ಕೇ ಅವನ ವಿವರ ಕೊಂಡ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗೂ ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್‌ಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಎಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದೀತು.

ಭದ್ರಾನದಿ ಬಾಳಕೊನ್ನಾರು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಲ್ಲಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೀರಿನವರೆಗೂ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಚೀಚೆಯ ದಟ್ಟಕಾಡಿನ ಗುಡ್ಡಗಳ ನಡುವೆ ನದಿ ಭೋಗ್ರರೆಯುತ್ತ ಹರಿಯುವ ಈ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೋಗುವ ದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಆನೆ ಕಾಟ. ನಾವೇ ಕೆಲವಾರು ಸಾರಿ ಆನೆ ಕೈಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಬಚಾವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ನದಿಯ ಜಾಡಿನಲ್ಲೇ ಹೊರಟರೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಕಡೆ ಕುದುರೆ ಅಬ್ಬಿ ಅನ್ನುವ ಜಾಗ ಸಿಗುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾನದಿ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದುಕೊಂಡು ಸಣ್ಣ ಜಲಪಾತವಾಗಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಬಂಡೆಗಳ ನಡುವೆ ನದಿ ಹರಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಹುಳಿತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿಬ್ಬ ಮುದುಕ ಕಲ್ಲಿನೊಡನೆ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡದೆ ಗಾಳಿದ ಹೋಲು ಹಿಡಿದು ಹುಳಿ ರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವನ ಹೆಸರೇ ಚೀಂಕ್ರ ಮೇಸ್ತಿ. ಅವನ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಏಲಕ್ಕೆ ರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವನ ಹೆಸರೇ ಚೀಂಕ್ರ ಮೇಸ್ತಿ. ಅವನ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಏಲಕ್ಕೆ ರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವನ ಹೆಸರೇ ಚೀಂಕ್ರ ಮೇಸ್ತಿ. ಅದರಿಂದ ನೀವು ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮುಚ್ಚಳದ ಬೆತ್ತದ ಬುಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನೀವು ಅವನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆ ತರದ ಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್‌ಗೂ ಹಾವುಮೀನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೋ ಮೊದಲೇ ಹಾವುಮೀನಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದವನು ಈ ಮುದುಕ ಚೀರ್ಯ ಮೇಸ್ತಿ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತುಂಬಾ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕರಡಿಕಾನು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

ಚೀಂಕು ಯಾರ ಜೊತೆಯೂ ಮಾತಾಡದ ಹೌನಿ. ಅವನ ವರ್ತನೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಬುದ್ಧಿಸ್ಯ ಇರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡದ ನೋಬ್ಬು ಬುದ್ಧಿಸ್ಯ ಇರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡದ ಕಾಲ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಹರಿಯುವ ನದಿಯನ್ನೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಯಾಕೆ ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾರೂ ಏನು ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಸಣ್ಣಗೆ ನಸುನಕ್ಕು ತಲೆಯಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಬಹಳ ಜನ ಅವನಿಗೆ ಮಾತು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಮೂಗ ಎಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಅವನಂತೆಯೇ ಗಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಹೋದ್ರೋಗಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದೋ ಏನೋ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದು.

ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕಿಂತ ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆ ಅಬ್ಜಿಯ ಪುಟ್ಟಿನ ಜಲಪಾತೆ ಇತ್ತು. ಜಲಪಾತದ ಬಳಿ ಲೆಕ್ಕಾವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಮೀನುಗಳು ಮೆಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಿಗನೆಗೆದು ನೀರಿನ ಧಾರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮದದಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಬಂದ ಮೀನುಗಳಿಗಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಜಲಪಾತ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಜಲಪಾತದ ಕೆಳಗಿನ ಆಳವಾದ ಮದುವಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ನಾವು ಎಷ್ಟುದಿನ ಆ ಮದುವಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಒಂದು ಮೀನೂ ನಮ್ಮ ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಗಾಳಕ್ಕೆ ಏನು ತಿಂಡಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದರೆ ಈ ಮೀನುಗಳು ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ? ತಿಳಿಯೋಣ ಎಂದು ಈ ಮುದುಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಯಾರೋಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡದ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಒಂಟಿಗೇಡಿ ಮುದುಕನನ್ನು ಹೋದೆವು. ಅವರೆಗೂ ನಾವು ಮಾತಾಡಿಸಲು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಲಪಾತದ ಬಳಿ ಹಾರುವ ಆ ಮೀನುಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ಯಾವ ಗಳಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತಾನೆಂದೂ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಗಳ ಹಾಕಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಚೀರ್ಯ ಮೇಸ್ತಿ ಹೇಳಿದ. ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೋಡಿಯೂ ಆ ಮುದುಕ ನಮಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ ತಮಾವೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮಿನೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು. “ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮೀನುಗಳು ಏನನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ನಾನು ತಿನ್ನತ್ವವೋ! ಆ ಭಂಗವತನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕು. ನಾನಂತರ ಈ ಪರಂಚದ ಮೇಲೆ ಇರೋದನ್ನಲ್ಲ ತಂದು ಗಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದೆ. ಅವು ಬಾಯೇ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಶಿಶ್ಮಿಕ್ಕಾತರ ಬಲಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವು ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಅವರ ಹತ್ತ ಒಂದು ಬೀನು ತಗೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ಕುಯ್ಯು ಸಮೇತ ನೋಡಿದೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ಒಳಗೆ ಎಂಥದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಎಂಥದೋ ಹಳದಿ ಲೋಳಿ ಇತ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಚೀಂಕೆ ಮೇಸ್ತಿ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು ಆ ಮೀನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ್ದುಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ಚೀಂಕೆ ಮೇಸ್ತಿ ಅಭಿಪೂರ್ಯಗಳು ಸರಿಯಾದುವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು. ಕೇಲವು ಮೀನುಗಳು ನೀರಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನತ್ವವೆ. ಅಂಥ ಜಾತಿ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಗಳಕ್ಕೆ ಯಾವ ತಿಂಡಿ ಹಾಕುವುದೂ ವ್ಯಧಿವೆ. ಈ ಮೀನುಗಳೂ ಅಂಥವೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ವ್ಯಧಿ ಸಾಹಸವನ್ನು ನಾವು ಕೈಬಿಟ್ಟೇವು. ಚೀಂಕೆ ಮೇಸ್ತಿ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ನಾವು ಯಾವಾಗ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಈ ಕಂಟಿ ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಏಂದರೂ ಶಿಕಾರಿ ಅಯ್ಯ ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿಯೇ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಚೀಂಕೆ ಮೇಸ್ತಿ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಬುಟ್ಟಿ ಡಬಡಬ ಸದ್ಯಮಾಡಿ ದೆವ್ಯಾದ ಬುಟ್ಟಿ ತರ ಕುನೆಯಿತು. ನಾನು ನೋಡುವಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಟಿ ಮುಂಟ್ಟಿಂಥ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಹಾವಿನಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಮೀನೊಂದು ಚಿಮ್ಮೆ ಹೊರನೆಗಿದು ಹಾವಿನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ತೆವಳುತ್ತಾ ಅರುತ್ತೊಂಕಾಗಿ ನದಿ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ನಾನು ಮೀನು ನೀರಿಗೆ ಹಾರಿ ಪರಾರಿಯಗುತ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದೆ. ನೀರಿಗೂ ಮೀನಿಗೂ ಎರಡೇ ಮಾರು ಅಂತರ. ಗಡಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಸ್ತಿ ತಡೆಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಹೋಗಿ ಮೀನ ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೊಡನೆ ಆದು ಹಾವಿನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನುಲಿಯತೋಡಿತು. ಅಮೇಲೆ ಅದೇನು ಮಾಡಿತೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದುಂತೆ ಗರಗಸದಲ್ಲಿ ಕೈ ಕುಯ್ಯಹಾಗೆ ಯಾತನೆಯಾಯ್ಯಾ. ಉರಿತಾಳಲಾರದೆ ಕೈಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೀನನ್ನು ಕೊಡುವಿದೆ. ಮೇಸ್ತಿ ಕೋಲು ತಗೊಂಡು ಹಾವು ಮೀನಿಗೆ ಹೊಡಿಯಲು ಓಡಿಬಂದ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಮೀನು ನೀರೊಳಗೆ ಮಸ್ತಿ ಮಂಗಮಾಯವಾಯ್ಯಾ.

“ಹಾವುಮೀನು ಯಾರಾದರೂ ಕೈಯಾಗೆ ಮುಟ್ಟಾರ? ಅದರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳನ್ ಗರಗಸ ಇರ್ದದೆ ಕೈಗೆ ಸುತ್ತಾಕಿ ಮೂಳೆವರೆಗೂ ಕುಯ್ಯಬಿಡುತ್ತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನನಗೆ ಅವನ ವಿವರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಉರಿಯತ್ತಿದ್ದ ಕೈಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾವುಮೀನು ಓಡಿಹೋದ ನಂತರ ಹಾವುಮೀನಿನ ಮಾಂಸದ ಸಾರನ್ನು ಚೀಂಕೆ ಗುಣಾನ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ-

“ನೋಡಿ ನೀವೂಗಳ ಹಾಕ್ತಿರ್ತಿರ. ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಗಾಳಕ್ಕೂ ಅಂಥ ಮೀನು ಸಿಕ್ಕಬಹುದು ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಮೀನಿನ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿರ್ತಿನ್ನಿ. ಯಾಕುಂದ್ರ ಅದ್ರ ದೆಸ್ಸಿಂದ ಹಾನು ನನ್ನ ಮಗನ್ನೇ ಕಳಕೊಂಡೆ” ಎಂದು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಹಾವುಮೀನಿನ ದೆಸೆರ್ಯಂದ ಅವನ ಜೀವನದಲ್ಲಾದ ಒಂದು ಹೃದಯವಿದ್ವಾವಕ ಫುಟನೆ ಹೇಳಿದ.

ಭಡ್ರಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾತಿ ಹಾವುಮೀನು ಹದಿನ್ನೇದು ಅಡಿ ಉದ್ದ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಂತೆ. ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಹಳದಿ ಪಟ್ಟಿಗಳಿರುವ ಅದು ನೋಡಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಗಿಂತ ಭಯಂಕರ. ಈ ಮೀನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿಪೇಳಿ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನದಿ ಸಮೀಪದ ಮನಗಳಿಗೆ ಸುಗ್ರೀ ಅವರು ಸಾಕಿದ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ತಿಂದುಬಿಡುತ್ತದೆಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಯ ಬಳಿ ಮನಗಳಿರುವವರು ಕೋಳಿ ಒಡ್ಡಿ ಸುತ್ತು ಬೂದಿ ಚೆಲ್ಲಿರುತ್ತಾರಂತೆ. ಮೀನು ಕೋಳಿ ಕದಿಯಲು ಬಂದಾಗ ಅದರ ಮೈಮೇಲಿನ ತೋಳಿಗೆ ಬೂದಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ ಮೀನು ಚಲಿಸಲಾರದೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮೀನಿನ ಮಾಂಸವಂತೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಸಮರ್ಪಣೆ ಅಹಾರವೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ತಿಂದರೆ ಮೂಲ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜರ್ಮರೋಗಗಳವರಿಗೆ ಸಕಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಈ ಮೀನು ಚೀಂಕ್ರನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂಡಿದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆಂದು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸನಗೆ ಅವನ ಅಡ್ಡಮಾತುಗಳಿಂದ ಅಸಹನೆಯಾಯ್ತು.

“ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲೊಂಡಕ್ಕೆ ಅದೇನು ನಿನ್ನ ಮನವರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತೇನಯ್ಯಾ?” ಎಂದೆ.

“ಭೋ ಭೋ, ನನ್ನನೇ ಇಪ್ಪಿತೆ ದೂರ. ಹಾವುಮೀನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿತನಕ ಬರಕ್ಕಾಗಲ್ಲ ಬಿಡಿ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕತೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

ಭಡ್ರಾ ನದಿಯ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಕಟ್ಟುಗಾಳ ಕಟ್ಟುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟುಗಾಳ ಬೇರೆ ಯಾವ ನದಿಯಲ್ಲಾ ಯಾರೂ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಗಳಾಗಿ ಕುಲಿತು ಗಳಿದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಕಾಡುಮೃಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿಯೇ ಅಥವಾ ಆನೆ ಕಾಟ ಎಂದೋ ಗಳಿಗಳಿಗೆ ಜೀವಂತವಿರುವ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಸಂಜೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮೀನುಗಾರರು ಗಳಿದ ದಾರವನ್ನು ನದಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಿದಿರನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಅದರ ತುದಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಬಿದಿರು ಮತ್ತೆ ಚಿಮ್ಮೆದ ಹಾಗೆ ಕವೆಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಸಿಡಿಕಡ್ಡಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ದಡದ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಗಳಕ್ಕೆ ಚುಚ್ಚಿದ ಮೀನಿಗೆ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳ ದಾರ ಜಗ್ಗಿದ ಕೊಡಲೆ ಸಿಡಿ ಹಾರಿ ಬಿದಿರು ಸಟ್ಟನೆ ನೆಟ್ಟುಗಾಗುತ್ತದೆ. ಗಳಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮೀನೂ ಅದರೊಡನೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಂದ ಮೀನುಗಾರರು ಮತ್ತೆ ಬಿದಿರನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಮೀನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚೀಂಕ್ರನ ಮಗನೂ ಇದೇರೀತಿ ಕಟ್ಟುಗಾಳ ಕಟ್ಟಿ ಅನೇಕ ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನಂತೆ. ಅದರೆ ಬಹು-

ಜ್ಯೋತಿ ಬಿದ್ದ ಮೇನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗ ಅವನು ಕಟ್ಟಿದ ಬಲವಾದ ಬಿದಿರೆ ಮುರಿದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ತಾನು ಬಿದಿರನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದು ಅತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಬಿದಿರು ಮುರಿದು ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದನೇ ಹೊರತು ಅದು ಮೇನಿನ ಕೆಲಸ ಇರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಗಳಿ ಬಿಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೋಳಕಾಲುದ್ದು ನೀರಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಿದುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಗಳಿದ ದಾರಬಿಟ್ಟಿ ಎಳೆದಾಗ ತೂಕ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಂಡರೂ ಮೇನಿನ ತಲೆ ಸಾಧಾರಣ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮೇನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಚುರುಕಾಗಿ ತಲೆ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಂತಿದ್ದ ಪಟ್ಟೆಪಟ್ಟೆಯ ಹದಿನ್ನೆಂದು ಅಡಿ ಉದ್ದರ ಹಾವುಮೇನಿನ ತಲೆಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು. ಚೇಂಕ್ರನ ಮಗ ಅದರ ತಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದೊಡನೆ ದಫಾರನೆ ಆಸ್ತ್ರೋಟನೆ ಯಾದಂತಾಗಿ ನದಿಯೆಲ್ಲಾ ತಳಮಳಿಸಿ ಹೋಯ್ಯು. ತಲೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಚೇಂಕ್ರನ ಮಗನ ಮೃಗೆಲ್ಲಾ ಹಾವುಮೇನು ಗಿರಿಗಿರಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೊಡಗಿತ್ತು.

“ಅದಕ್ಕೂ ಗರಗಸ ಇರುತ್ತದೇನಯ್ಯಾ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಎಂಥಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಬಾಲದ ಹತ್ತಿರ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅದು ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಹಾಗೇ. ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಗರಗಸ ಇರಲಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಸ್ವೇತ ಇಲ್ಲ”.

“ಹಂಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಏನೂ ಅಪಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ?”

“ಏನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಇವನು ಮಂಡೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಸುರುಳಿ ಬಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದೆಯೂ ಎಂದು ಬಿದುರನ್ನೂ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಓಡೇಹೋಯ್ಯು.

“ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮಿಗ ಯಾಕೆ ಸತ್ತ ಮಹಡಾಯ?”

ಚೇಂಕ್ರ ಮೇಸ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಕತೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಮೇಸ್ತಿ ಮಗನಿಗೆ ಮೇನಿನ ತಲೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೊಂದೇ ಗೊತ್ತು. ಮರುಕ್ಕೆಣಿ ಜಲ ಪ್ರಳಯ ಆದಂತೆ ನದಿಯೆಲ್ಲ ನೋರೆ ಎದ್ದು ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಳದಿ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಸುತ್ತಿ ಬಂದವು. ಹಾವುಮೇನು ಸುರುಳಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಓಡೆ ಕೂಡಲೇ ದಿಗ್ಭಾಗಂತಾದ ಮೇಸ್ತಿ ಮಗ ನೇರ ಮನಗೆ ಓಡಿಬಂದ. ಮೃಗೆಲ್ಲಾ ಮೀನ ಲೋಳ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಮೇಸ್ತಿಗೆ ಏನು ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಅವನು ಸ್ವಾನ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗೇ ಮೈ ಬಿಸಿ ಏರಿ ಚೆಳಿಷ್ಟರೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಹಣತ್ವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಆಕಸ್ಮೀಕರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಲವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಅಫಾತ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಷ್ಟೂರದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ ಚೇರಿ ಕನವರಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ಎಷ್ಟು ಡೈಷರ್ ಮಾಡಿ ಯಾವ್ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಷ್ಟೂರ ಇಂತಹ ಅವನು ಸತ್ತೇ ಹೋದೆ.

“ನೋಡಿ ಇಂಥಾ ಇಳಿವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಗ ಬಂದ ಮಗ ಹೊರಿಕು ಹೋದರೆ ನಾನು ಯಾತಕಾಗಿ ದುಡಿಯಲಿ! ಯಾರಿಗಂತ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲಿ ಹೇಳ? ಅವನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ

ಅವತ್ತೇ ಕೊನೆ ನಾನು ಕೇಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು” ಎಂದು ಚೀರ್ಕರ್ ಮೇಸ್ಟಿ ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಳಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊಳೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ.

ಒಂದು ಹಾವುಮೀನು ಒಬ್ಬರ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು ಅದೇ ಮೊದಲು. ಯಾರಯಾರ ಸಾವು ಯಾವ್ಯಾವುದರಲ್ಲಿರುತ್ತೆ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗುತ್ತೆ! ಚೀರ್ಕರ್ ಮೇಸ್ಟಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಹದಿನ್ಯೆದು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಹಾವು ಮೀನು ಇರುವುದು ಹೊದ ಎಂದು ತುಂಬಾ ಜನದ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹೌದಂತೆ! ಆ ಸಂತೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತಂತೆ! ಈ ಉರ್ಬ್ಬಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ್ರಂತೆ! ಎಂದು ಹೇಳುವವರೇ ಹೊರತು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆವು ಅಂದವರು ಇಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಕುವೆಂಪುರವರ “ನೆನಪಿನ ದೋಷ” ಗ್ರಂಥ ಓದುತ್ತ ಅವರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಭಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಹಾವುಮೀನು ಹಿಡಿದ ಘಟನೆ ಓದಿದೆ. ಕುತ್ತಾಹಲದಿಂದ ಅವರ ಬಳಿ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಂಥ ಹಾವುಮೀನಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಗೊತ್ತೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. “ನಾನು ಚಿಕ್ಕ ವರಿದ್ದಾಗ ಕೇಳಿದ್ದೆವು ಅಷ್ಟೆ. ಅದು ನದಿಗಳ ಹತ್ತಿರದ ಮನೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಕೋಳಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ! ಒಡ್ಡಿಸುತ್ತ ಬೂದಿ ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಸಿಕ್ಕಬೀಳುತ್ತದೆ ಅನ್ನತ್ವಿದ್ದರು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಚೀರ್ಕರ್ ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೇ ತಡ್ಡತ್ತಾಗಿ ತಂದೆಯವರೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ವದಂತಿ ಕೇವಲ ಕಟ್ಟುಕತೆಯೆ? ಕುದುರೆ ಮುಖಿದಿಂದ ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಿಲಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಆ ಮೀನು ನಿರ್ವಂಶ ಆಗಿದ್ದರೆ ಚೀರ್ಕರ್ ಮೇಸ್ಟಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಮಗೆ ಅದು ಸಿಕ್ಕೇತೇನೋ.

ಲೇಖಿಕರು

ಕೆ ಟಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ (ರಷ್ಟರ್) ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಕತೆಗಾರರೂ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರೂ ಆಗಿ ಜನಮನ್ಯಾಂಶ ಪಡೆದಿರುವರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬೇಟೆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಖ್ಯಾತನಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲೇಖಿಕ ಕೆನ್ನಿತ್ ಅಂಡರ್ಸನ್‌ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ಯಾತನಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲೇಖಿಕ ಕೆನ್ನಿತ್ ಅಂಡರ್ಸನ್‌ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಡರ್ಸನ್ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಬಚೂರಿನ ಪೋನ್‌ಸ್ಟ್ರಾಫೀಸು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾಸಂಕಲನ. ‘ನಿಗೂಢಮನುಷ್ಯರು’, ‘ಕಿರುಗೂರಿನ ಗಯ್ಯಾಳಿಗಳು’ ಅವರ ಶಿರು ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಕವಾಲೋ ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ ಜುಗಾರಿಕ್‌ಸ್ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ತೇಜಸ್ಸಿಯವರು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಹದಿಹರೆಯದ ಓದುಗ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರ ಕುರಿತ ಬರೆಹಗಳಿಂದ. ಪರಿಸರದ ಕತೆ, ಕಾಡಿನ ಕತೆಗಳು ‘ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು’ ಪ್ಲೇಯಿಂಗ್ ಸಾಸರ್ಸ್, ಮುಂತಾಗಿ ಅವರು ಕಳೆದ ಹದಿನ್ಯೆದು ವರುಪಗಳಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರ ಕುರಿತ ಬರೆಹಗಳು ಹದಿಹರೆಯದ ಓದುಗರನ್ನು ಸೆಳೆದಿವೆ.

ನಿಸರ್ಗದ ನಿಗೂಡಗಳ ಹುಡುಕಾಟ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತೃಯ, ಅವರ ಬರೆಹಗಳ ವಿಶ್ವತೆಗಳು. ಮಾನವೀಯತೆ ‘ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ’ ವ್ಯಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನಿಳ್ಳ ಹೊಸತಲೆ ಮಾರನ್ನ ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಬರೆಹದ ಒಳಗಿನ ತುಡಿತವಾಗಿದೆ.

ಅಶಯ

ಯಕ್ಷಿತ್ತಾ ಆಗಿ ಕಾಣುವ ವೃಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಾ ಅಸಾಧಾರಣಾವಾದ ಅನುಭವ ‘ಪ್ರತಿಭೆ’ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಒಳಗೆ ಆಪಾರ ನೋವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮೀರುವುದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಮೌನ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮೌನಮುರಿಯುವುದಾದರೆ ಅನೇಕ ಅದ್ವೃತ ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಪದಕೋಶ

ಪ್ರಮೇಯ=ಕಾರಣ, ಅಭ್ಯಾಸ=ಜಲಪಾತ, ಇಪ್ರೀತ=ವಿಪರೀತ, ಲೋಳಿ=ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಅಂಟುದ್ರವ, ರ್ಯಾನ್=ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಯೋಗದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬೆಧ್ಯಾಧರ್ಮದ ಒಂದು ಪಂಥ, ಜವಾನಿನಲ್ಲಿದೆ. ಕಿಳ್ಳಿಕ್ಕಾತರು=ಮೀನು ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡಿಯತ್ತು ಉರಿಂದ ಉರಿಗೆ ಚಲಿಸುವ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯ, ಕಂಟಿ=ದೇಶಿ, ಸ್ವಾಳೀಯ, ಮಂಡೆ=ತಲೆ, ಒಡ್ಡಿ=ಹಂದಿ ಹಾಗೂ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಕೂಡುವ ದೊಡ್ಡಿ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಚೀಂಕ್ರಮೇಸ್ತಿ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗ ಹೇಗಿತ್ತು?
೨. ಚೀಂಕ್ರಮೇಸ್ತಿ ಜಲಪಾತದ ಬಳಿಯಿರುವ ಮೀನುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂತಹುದು?
೩. ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಹಾವು ಮೀನಿನ ಜತೆ ಆದ ಮೊದಲ ಅನುಭವ ಹೇಗಿತ್ತು?
೪. ಚೀಂಕ್ರಮೇಸ್ತಿಯ ಮಗನ ಸಾವು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತು?
೫. ಚೀಂಕ್ರಮೇಸ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಭದ್ರಾನದಿಯ ಹಾವು ಮೀನು ಕುರಿತ ದಂತಕತೆಗಳು ಯಾವವು?

ಘೂರಕ ಓದು

೧. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ, ತೇಜಸ್ಸಿ, ಅವರ ಪರಿಸರದ ಕತೆ, ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ವಿಸ್ತೃಯ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃಯ ಇ
೨. ಎನ್ನ ವಾಸುದೇವ್ ಅವರು ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯ ಭಾನುವಾರದ ಪುರವಣೀಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿನೋದ ಎಂಬ ಅಂಶ
೩. ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ ಅವರ ‘ಇರುವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ’ ಕೃತಿ

೪. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಗ್ರಹಿ' ಪತ್ರಿಕೆ
೫. ನವಕನ್ನಾಡಿಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಕನ್ನಾಡಿಕ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನ ಕೋಶ ಸಂಪುಟ' ಇ.
೬. ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು'
೭. ಈ ಪುಟ್ಟತ್ವಾದ್ಯಾಮಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಾಕರ ಸೇನಾನಿ ಅವರ 'ಜೀವಜ್ಞಾಲ'
೮. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್ ಅವರ 'ಪೂರ್ಣಪರಿಸರ' ಕೃತಿ

೧೦

ಒಂದು ದಿನ;

ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಒಂದರಲ್ಲಿ-
ಆ ದಿನ ಸೋಮವಾರವಾದುದರಿಂದ ಜನಪೋ ಜನ. ದೊಡ್ಡ ಅಸ್ತ್ರಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ,
ರೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ದಾಖಿಲು ಮಾಡಿಸಿ, ಗುಮಾಸ್ತನ ಅವೃತಹಸ್ತದಿಂದ ತಮ್ಮ
ಹೆಸರು, ಕುಲಗೋತ್ತ, ವಯಸ್ಸು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಚೀಟಿಯ ಮೂಲಕ
ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವೊದಲು ಬಯಾ
ರೋಗಿ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೊಳಕಿಯ
ಬಗಿಲಲ್ಲೋ ನಿಂತು ಅಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಪಿಳಬಿಳನೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತ, ಅವರ ಕೃಷ್ಣಗಾಗಿ
ಕಾಯುತ್ತ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸುಸ್ತಾಗಿ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ತಂದ ಸೀಸೆಯನ್ನು ತಲೆದಿಂಬಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ಅಥವಾ ತಾವು ಬಂದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮರೆತು ನರಳುತ್ತ ಮಲಗಿ
ಬಿಡುವುದು, ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ನಂಬಿಲಾರದಂಥ ವಿಷಯಗಳು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರೆಗೆ
ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಹಾದಿಕ ಸ್ವಾಗತ. ಇನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ದಂಥ
ವರ್ಣದ ಜನ ಬಂದಾಗ ಕೃತಕ ವಿಧೇಯತೆ ತುಂಬಿದ ಸ್ವಾಗತ ಇವೆಲ್ಲಕೂ, ಪೂರ್ವ
ಅವಕಾಶ ಇದ್ದರಿಂದ ಬಳ್ಳಕೆರೆ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವುದಕ್ಕೆ
ಮುಂಚೀಯೇ ಬಂದು ಅಸ್ತ್ರಯಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು
ಹದಿನ್ಯೆದು ವರ್ಣದ ಹುಡುಗ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರಿಗೂ ಯಾರ ಗಮನಕೂ ಬರದೆಯೇ
ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಆ ಹೆಂಗಸರು ಆ ಹುಡುಗನ ತಾಯಿ. ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತರ ಬ್ರಹ್ಮ.
ಹುಡುಗ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಭರಿ, ಅಸ್ತ್ರಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವವರನ್ನು ಯಾವ
ಕುತ್ತಾಹಲಪ್ಪಾ ಇಲ್ಲದೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಹದಿನ್ಯೆದು ವರ್ಣಕ್ಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಂಜಿ
ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಗೆಯ ಜಿಗುಬ್ಬೆ ಮೂಡಿನಿಂತಿತ್ತು. ಕುಳಿತೂ ಕುಳಿತು ಸಾಕಾ ಅವನ
ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಅವ್ಯಾನ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಎಳಿದು ಹೇಳಿದ:

“ಅವ್ಯಾ ಬಿಸ್ತು ಜಾಸ್ತಿ ಅಯ್ಯಾ ಅದೆ, ನಡಿ ಉರಿಗೆ ಹೇಳ್ಯಾ”

“ಒಸಿ ಸುಮ್ಮಿರು, ಬಂದೋರು ಬಂದೋ ತೋರಿಸ್ತೋಯೇ ಹೇಳಿಸುವ”

“ಹೊತ್ತೂಡಿಕ ಮುಂಚೆ ಬಂದೋ ನಾವು....”

“ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ರಾಗವ ಯಾರು ಕೇಳಾರು?”

ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಧ್ವನಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಾತಾವರಣ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೋ ಅಥವಾ ತನಗಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತುವಳು ಮೌನವಾಗಿ ನೋವನ್ನು, ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೋ ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ: “ನಾನು ಇದ್ದರೆಮ್ಮು, ಸತ್ತರೆಮ್ಮು ನಡಿಯವ್ವಾ ಹೋಗುವ, ಉರಿಗೆ.”

“ಮೂರೊತ್ತೂ ‘ಸಾಯ್ಯೇನಿ, ಸಾಯ್ಯೈನಿ,’ ಇದೇ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ”

“ಇದ್ದು ನಾನು ಯಾವ ರಾಜ್ಯ ಆಳಬೇಕು”-ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿದ ಅನುಭವದ ಮಾತು ಗಳು ತನ್ನ ಮಗನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು ತಾಯಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ನೋವಿನ ಮೂಸೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಹೆತ್ತು ಕರುಳು ಚುರಕ್ಕೆಂದು ಸರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೊಳಿಸಿಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಯಿಲೆಯ ನೋವನ್ನು, ತಾಯಿಯ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು, ತಮಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಇನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ ಧಡಕ್ಕನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಮುಂದುವರಿದ-

“ಎಲ್ಲಿಗೋ ಮಗ?”

“ಡಾಕ್ಟರ್ ನೋಡೋಕೆ...”

“ಲೋ; ಮೊದಲೇ ತೂರಾಡಿ. ಬಿದ್ದು ಗಿದ್ದು ಬುಟ್ಟಿಕನಪ್ಪ” ಎಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ತಾಯಿಯ ಕೈಗಳಿಂದ ಕೊಸರಿಕೊಂಡವನೆ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೊಳಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನೆರದಿದ್ದ ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ಸೀಳಿ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಮೇஜಿನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿದ: “ಸಾ ನಾನು ನಮ್ಮವ್ವ ಒತ್ತಾರೆಯಿಂದ ಕಾಯ್ಯೊಂಡಿಬಿ.”

ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಸುಮಾರು ಎತ್ತರದ, ನರಪೇತಲ, ಆಗಲ ಕಿವಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ದುಖಿಣ್ಣನ್ನೊಬ್ಬು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವ್ಯಕ್ತ ನೋವಿನ ರೋಷ ಅವನ ಮುಖಿದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ.

ಹುಡುಗನೇ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ: “ನನ್ನೊಸಿ ನೋಡಿ ಸಾ!” ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಈ ಅವರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಟ್ಟಿಷ್ಟೆ ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸಿ, ಆವನನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಹೇಳಿದ: “ವಸಿ ಏನೋ ಚೆನ್ನಾಗೇ ನೋಡ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ದಪ್ಪ ಕ್ಯಾ ಕಾಲ ಸಣ್ಣ, ಕಿವಿಗಳು ಮಾತ್ರಗಾಂಧಿ ಕಿವಿಗಳು ಇದ್ದಾಗಿವೆಯವ್ವಾ.”

ಹುಡುಗ ತನ್ನ ಬಲಗ್ಗೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಾಟಿ: “ನನಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಏನು ನೋಡಿ ಸಾ” ಎಂದು ಬೇಡಿದ.

“ನಿಮ್ಮ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಹೋಪ ಮಾಡ್ಯೋಳ್ಳೇ ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಇವನೊಬ್ಬನೇ ನನಗೆ ಗಂಡು ಮಗ ಅಂತ ಇರೋನು!” ಹಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಗೋಗೆರೆದಳು.

ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗೆ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ವೃಕ್ಷಿಗಳು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದೋ ಅಥವಾ ವೈದ್ಯರಾಗಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಅನುಕಂಬದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೃದಯ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತು ನೆನಪಾಗಿಯೋ ಏನು ಶತಯೋ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಾಯಿ-ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದ: ಇವನು ನಿನ್ನ ಮಗನೇನಮ್ಮು?"

"ಹಾ! ಸ್ವಾಮಿ, ದೇವರಾಣಿಗೂ!"

"ಇವನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮು?"

"ಗಾಂಧಿ ಸ್ವಾಮಿ!"

ಏನಮ್ಮು ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಇವನ ಕಿವಿಗಳು ಗಾಂಧಿಜಿಗೆ ಇದ್ದಂತಿವೆ ಅಂದ್ರ ಇವನ್ನು ಸಾಘಾತ್ ಗಾಂಧಿ ಅಂತ್ತೇ ತಿಳೊಂದು ಬಿಟ್ಟ?"

"ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ರೆ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕೆಗೆ ಉಳಾ ಬೀಳ್ಳಿ; ಸೇದೋಗ್ನಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಗಾಂಧಿ ಅಂತ."

"ನನ್ನ ಹೆಸರು ದೇವರ ಸತ್ಯವಾಗೂ ಸಾ ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿ ಅಂತ" ಹುಡುಗ ಧೈಯರಾಗಿ, ದೃಢ ನಿಲುವಿನಿಂದ ನುಡಿದ.

ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಬೆಷ್ಟಾಗಿಹೋದ. ಅವನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಈವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಕತಾಳ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜೀವ ನದಿದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಬಂದ ಈ ಘಟನೆ ತೀರ ಅಪರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಸಹದೋಗಿಗೆಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ತಾನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ವರ್ಣಸಿದಾಗ ಇದೊಂದು ಬಿಳಿ ಸುಳ್ಳೊಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಇಂಥಿಂಥವರು ಇದ್ದರು ಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ದಾವಿಲುಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜವಾನನನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಕರೆದು ಹೇಳಿದ.

"ನೋಡೋ ನಾಯ್ದು, ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಸರಸಮ್ಮು ಇವರನ್ನು ಬೇಗನೆ ನಾನು ಬರಹೇಳ್ಣಿ ಅಂತ ಕೂಗಯ್ಯ," ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕಬಿಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ತಾನೆ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ವಿಸ್ತರಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ತಾನು ಇದನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನವಂತೆ ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕ. ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪ ಕೇರಳಿ, "ಬೇಕಾದ್ರೆ ಅವನ್ನೇ ಕೇಳಿ" ಎಂದ.

ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕುಟುಂಬ ಮೇಲೆ ಗೋಡೆಗೆ ತೊಗು ಹಾಕಿರುವ ಪೂಜೋ ಬಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೇಳಿದ ಲೋ ಹುಡುಗ ಆ ಪೂಜೋ ಯಾರದಯ್ಯಾ

"ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಯೋರ್ದು ಸಾ, ಇದ ನಾ ಕಾಣನೆ"

"ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಯ್ಯ"

"ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿ ಸಾ"

"ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬ್ಯಾಡ"

“ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮೊ ತಾವು ನಾನು ಯಾವ ಸಾಫ್ತಾರಿ, ಈಸ್ಟ್‌ಲೂಬೀಕು.”

ಎಲ್ಲರೂ ನಾಲಿಗೆ ಸೇಡಿ ಹೋದವರಂತೆ ನಿಂತರು. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಜಿಯು ಫೋಟೋವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ; ನಂತರ ರಕ್ತಮಾಂಸ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಉಸಿರಾಯಿತ್ತಾ ಸೋಫನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ನಿಧಾರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯು ಕಡಗೊಮ್ಮೆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೀರುತ್ತ ನಿಂತರು. ವ್ಯಾಧಾರ್ಥಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಬಳಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತೀರ ಸೋಚಿಗದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಂಡವರಂತೆ ನಿಂತುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು.

“ನನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಸೋಡಿ ಸಾ! ನನ್ನ ಹಣೇಬರ ಎಂದು.”

“ನನಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಯಾರು ಕಟ್ಟಿದೋರು”

“ನಮ್ಮ ಅಯ್ಯ ಕರಿಸಿದ್ದೀಗಾಡ ಅಂತಹ್ನೆ” ವ್ಯಾಧಾರ್ಥಿಕಾರಿ, ಮೀಡ್ ವೈಫ್ ಅಷ್ಟು ನವರನ್ನು ಕರೆದು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಳತಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಲಗಾಗು ವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದಳು. ನಾಲಿಗೆ ಕೊನ್ನು, ಗಂಟಲು ಸೋಡಿ ಮೇಲೆ ಹೃದಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕೋಶಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿ, ಹೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿದ ವ್ಯಾಧಾರ್ಥಿಕಾರಿ ಗಾಂಧಿಯ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ “ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮು” ಎಂದರು.

“ನಂಗಮ್ಮು ಸ್ವಾಮಿ”

“ಸೋಡಮ್ಮು ನಿಮ್ಮುಡುಗನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ನೀರು ಸೇರ್ಲೂಂಡಿದೆ. ಚೊತ್ತೆಗೆ ಕಾಲು ಗಳೂ ಉದಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾಯಿಲೆ. ಆಗಲೇ ಕಷ್ಟ ಈಲಿಗೂ (ಲಿವರ್) ಕಾಯಿ ಹಬ್ಬಿ ಅದು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಕು ಗಾಂಧಿ ಸೋಷ್ ಅಂತ ಬಡ್ಲೂತಾನೆ” ಪನೋ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮ ಎಕ್ಕು ಮೂರು ಮೈಲಿ ನಡೀಬೇಕಾದೆ ಮೂವತ್ತು ತಾವು ಕುಂತ್ಯಂಡು, ತೆವಳ್ಳೂಂಡು ಬಂದ. ಉಳಿಸಿ ಕೊಡಿ, ನಾಳಾಕೆ ನಮ್ಮ ಘ್ರಣೆ ಕೊಂಡು ಬತ್ತಿನಿ... ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ ತಬ್ಬಿಲಿ.”

“ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಏನಾಗಿ ಸತ್ಯೋದ?”

“ಸ್ವಾಮಿ ಸೇಂದಿ ಇಳಿಸೋಕೆ ಸಾಹುತಾರು, ತಾವು ಇದು. ಒಂದು ದಿನ ಮರದ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದು ಫ್ರೆಕ್ಸನೆ ಪ್ರಾಣ ಬುಟ್ಟಿ-ಬುಟ್ಟಿ”

“ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಸೋಡಮ್ಮು ನಿಮ್ಮುಡುಗನಿಗೆ ಎಕ್ಕರೇ ಆಗಬೇಕು. ಹೃದಯದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಾಗೋ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಇದು. ಇವನ್ನು ಡಿಸ್ಪ್ರೆಕ್ಟ್ ಅಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಎಲ್ಲಾನು ಬರೆದು ಕೊಡ್ಡಿನಿ. ಹೊಟ್ಟೇಲಿರೋ ನೀರು ಕಡಿಮೆ ಆಗೋಕೆ ಈಗ ಎರಡು ಗುಳಿಗೆ ನುಂಗಿಸ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರು ತರಿಸಿ, ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರು. ಸರಸರನೆ ದೊಡ್ಡಾಸ್ತ್ರೇಗೆ ಗಾಂಧಿಯ ಕಾಯಿಲೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಾವು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ನಮೂದಿಸಿ ಕ್ಯಾಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರು.

ಮೊಮ್ಮೆಗನ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಬಸಕವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನಿಗೆ ಯಾರೂ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಸೆಯ ಕುಡಿ ತನ್ನ ಮಗಳು ನಿಂಗಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಗ್ಗಳು ಪದ್ದಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ. ಪದ್ದಿ ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಸೆರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹೆಣ್ಣು, ಗಾಂಧಿಯ ಮೇಲೆ ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿ. ತನ್ನ ಈ ಮೊಮ್ಮೆಗನಿಗೆ ಹೆಸರು ಕಟ್ಟಿಸ್ತೇ ಒಂದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಫುಟನೆ. ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹದಿನ್ನೆಂದು ವಷಣಾಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತ್ರ. ಹೊಲ ಉತ್ತರ ಸಾಕಾಗಿ ತಾನೂ ಮತ್ತು ಅಳಿಯ ಬುಕ್ಕೇಗೋಡ ಹೊತ್ತು ಮುಳ್ಳಿಗಿದ ಮೇಲೆ ಬಂಡಾಗ ಮೊರತುಂಬ ರಗರಗನೆ ಉರಿಯುತ್ತಾ ಮೊಮ್ಮೆಗು ಮಲಗಿತ್ತು. ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡ ಒಗ್ಗು ಹಿರೇಕಾಯಿ ಆದ. ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗನ ಅಗಲವಾದ ಕಿಟಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಿಸುತ್ತಾ ಜೋಎಯಿಷರ ಮನೆಗೆ ಹಾರಿದ. ಜೋಎಯಿಷರು ಮಗು ಬಹು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಫುಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾ ಹಾಕಿ ಹೇಳಿ ಮಗುವಿನ ಕಿವಿ ಅಗಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡ ಬಹಳ ವಷಣಾಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಚಿಯವರನ್ನು ಖುದ್ದಾಗಿ ದರ್ಶನ ಹೆಚ್ಚು ಬಂದವನು ಈ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಗೆ ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಆದುದರಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ 'ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಬೇಕೆಂದೂ ತೀಮಾನ ಹೇಳಿದರು. ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡ ಎಷ್ಟು ಮುಗ್ಗು ಎಂದರೆ 'ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಚಿಯವರೇ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಗಭ್ರಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದರೆ ಅದನ್ನೂ ನಂಬಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸದ್ಯ ಜೋಎಯಿಷರು ಅಂಥ ಘೋರ ಅಷ್ಟರಾಧ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನಿಗೆ ಎರಡು ಎಕರೆ ಹೊಲ. ಒಂದು ಮನೆ, ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೂದು ವಿಕರೆಯನ್ನು ಬಡವರಿಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಹಂಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ವರ್ತಾದಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಅಳಿಯ ಸತ್ತುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತೀವ್ರ ಜುಂತಿಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಈ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿಗಿ ಸರ್ಕಾರ ವರ್ತಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬೂದು ವಿಕರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೋಗಸಾದ ಫಲ ನೀಡುವ ಹಲಸಿನ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತೋ ಬೇಡವೋ ಎನ್ನುವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡ್ಡ ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗಾಗ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಗ್ಗಳು ವ್ಯೇದ್ಯರು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿ ಬೀಳಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು 'ದೊಡ್ಡಾ ಗ್ರಾತ್ರೀ' ಸೇರಿಸಬೇಕಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನಿಗೆ ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೆಂದಿತು. ಮೂರನೆಯ ದಿನವೇ ಇಡೀ ಸಂಸಾರವೇ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಇದ್ದ ಪುಡಿ ಗಂಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡಾಸ್ತ್ರೆ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಬೆಳ್ಳಿಗಿತ್ತು.

ಅಗ್ನಾತ್ರ ತಲ್ಲಿಡಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಾಗಿತ್ತು. ಹೊರ ರೋಗಿಗಳನ್ನು (ಬೈಟ್ ಪೇಪೇಂಟ್) ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಏಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳ ಹೆಸರು ದಾಖಿಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೀಟ್

ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾದ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಕೆಳಿಸುವ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರರ ವ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಗುಮಾಸ್ತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿ, ರೋಗಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರಿ ಓದಿ, ಏನೋ ಅನುಮಾನ ಬಂದವನಂತೆ, ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಯಾರನ್ನು ತೋರಿಸೋಳ ಕರ್ಮಾಂಡು ಬಂದಿರೋದು ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗನನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಓಹೋ ಇವನ ಹೆಸರು ‘ಮಹಂತೇಗೂಡ’ ಅಂತ ಅಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮ ಡಾಕ್ಟರ್ ಇವನ್ನು ‘ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ’ ಅಂತ ಬರೆದು ಬುಟ್ಟಿವರಲ್ಲ! ಎಂದು ನಷ್ಟ.

ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡ “ಬರೆದಿರೋದು ಸರಿಯಾಗೆ ಅದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಇವನ ಹೇಸರು ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿ ಅಂತ್ಯೇ!” ಎಂದ. ಗುಮಾಸ್ತ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ‘ಸರಿಯಪ್ಪ ತಗೋ ಚೀಟಿ’ ಎಂದವನೆ ಹಳೆಯ ಕಾಗದ ಜೋಡಿಗೊಂದು ಹೊಸ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ: ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ತೋರಿಸಿದ.

ಅಲ್ಲಿಬ್ಬ ಇವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಗದಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಹೊರರೋಗಿಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಗದಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೇಜಿನ ಸ್ತೇಪ್ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಪುಲಿತಿದ್ದ ವ್ಯಾದ್ಯರ ಗುಂಟಿನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಬಂದ.

ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ವೈದೃರ ಗುಂಪು ಗಹಗಿಸಿತು. ಜೋರಾಗಿ ಕೊಗಿ ಕರೆದರು: ‘ಯಾರವ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ?’

“ಕರ್ಮಾಂಡು ಬಂದೇ ಸ್ವಾಮಿ ಇಲ್ಲವನೆ” ಎಂದು ಕರಿಸಿದ್ದೀಗೂಡ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗೆ ನನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೊಡ. ನಿಂಗಮ್ಮೆನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಹೊರಗಡೆಯೇ ಜವಾನ ತಡೆದ.

ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕರೆದು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ವೃಕ್ತಿಯನ್ನು ವೈದ್ಯ ಮಹಾಶಯರುಗಳಿಲ್ಲ ಬಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದಾಗಲೋ ಅಥವಾ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಬೆಷ್ಟಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದಾಗಲೋ ಆಗುವ ವಿಸ್ತೃಯದಂತೆಯೇ ನೋಡಿದರು.

‘ಮಹಾತ್ಮಾಗಂಡಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅಳಬೇಕೋ ನಗಬೇಕೋ ಅಥವಾ ನಂಬದಿರುವಂಥ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಬೋಕೋ, ಏನೂ ತೋಚದೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೊರಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಕರಿಸಿದ್ದೇ ಗಾಡನನ್ನು ಕರೆದು, “ನೋಡಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗನಿಗೆ ಹೃದಯ ಹಾಗೂ ಮೂರ್ತಿಯ ಗಳ ಕಾಯಿಲೆ, ಔಷಧಿಗಳಿಲ್ಲಾನೂ ಬರದು ಕೊಡ್ಡಿ. ತಗೋ, ಹೇಗೆ ಸೇವಿಸಬೇಕು ಅನ್ನೋದು ಹೇಳಿ. ಹಾಗೆ ಕೊಡು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಷಾರುಗುತ್ತೇ ಎಂದರು. ಕರಿಸಿದ್ದೇಗಾದ ನನ್ನ ಕತ್ತಿಡಿದು ನೀರಿಗೆ ಅದುಮಿದಂತಾಯಿತು.

“ನಿಂದಮ್ಮೆಯು, ಏನೋ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗನ್ನ ಕಾಪಾಡಿ. ಇಲ್ಲೇ ಒಸ್ಸಿ ದಿನ ಇಟ್ಟಂಡು ಉಳಿಸಿಕೊಡಿ. ನೀವು ಇವನಿಗೆ ಮಾಡೋ ಉಪಕಾರ ಈ ನನ್ನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾಡೋ ಉಪಕಾರ ಅಂತ ತಿಳ್ಳೋಂಡು ಮಾಡಿ; ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಬತ್ತದೆ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೇತು ಹಾಕಿದ್ದ ಭಾರತದ ಭಾಗ್ಯವಿಧಾತ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಚಿಯವರ ಭಾವಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟು ವ್ಯೇದ್ಯರು ಮರು ಮಾತಾಡದೆ ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಗಂಡಸರ ವಾರ್ಡನಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದೆಂದು ಬರೆದು ಒಬ್ಬ ಜವಾನನ್ನು ಕರೆದು ಜೋತೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಮುಂದಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಳಸದೆ ಮುಗಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಮೂವತ್ತು ಜನರು ಇರಬೇಕಾದ ವಾರ್ಡನಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಜನರಿರುವ ಕಡೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು. ಎಕ್ಕರೇ, ತೊಂಟೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಜೋತೆಗೆ ಡೈಪಾರ್ಫೋಪಚಾರವೂ ನಡೆಯತೋಡಿತು. ವ್ಯೇದ್ಯರು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿ ಡೈಪಾರ್ಫೋನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡನ ಪುಟ್ಟಿಗಂಟು ಕರಿಹೋಯಿತು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ತನ್ನ ಅವ್ಯಾ ನಿಂಗಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಕಿವಿಯ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಿವಿಯ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಯ್ಯನಿಗೆ ಏಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವರೆಂಬುದನ್ನು ಉಹಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಯ್ಯನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದ: “ಅಯ್ಯಾ ನನ್ನ ಉರಿಗೇ ಕಕ್ಷೋಂಡು ನಡಿ. ನನ್ನ ಹಣೇಬರಹ ಇದ್ದಾಂಗಾಯ್ತದೆ.”

“ಅಂಗೇಲ್ಲ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿಷ್ಟಿ ಕಲ ಮಗ. ನಿನ್ನ ಉಳಿಸಿ ಕೋತಿನಿ.”

ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಯ್ಯನಿಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಗಾಂಧಿಗೆ ಅಳು ಒಳಗಿಂದ ಗುದ್ದುಕೊಂಡು ಬಂತು. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಯ್ಯನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಮಡಗಿಕೊಂಡು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿದ; “ಅಯ್ಯಾ ನಾನು ಸತ್ಯೋದ್ಯ ನನ್ನ ನಮ್ಮೆ ಅಲಸಿನ ಮರದ ಬುಡ ದಲ್ಲೇ ಹಾಕಬೇಕು.” ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಬಿಟ್ಟು ನಿಂಗಕ್ಕೆ ‘ಬುಡ್ತ ಅನ್ನ’ ಎಂದು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಗದರಿಕೊಂಡಳು. ಪದ್ದಿ ಅಣ್ಣಾ ಅಣ್ಣಾ ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ ಅತ್ತಬಿಟ್ಟಳು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಂ.ಡಿ ಪಾಸು ಮಾಡಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ದಯಮಾಡಿಸಿ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಡೈಪಾರ್ಫೋನ್ನು ಬರೆದು ಆದವ್ಯಾ ಬೇಗ ತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿ ಬೇರೆ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ನೋಡತೋಡಿದರು. ಮಗಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮೆಗಳ ಓಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉರಿಗೆ ಒಂದು ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೂಡ ಗಿರವಿ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಯಶ್ವಿಸಿದ. ಎಲ್ಲಾ ಒಂದು ಪೈಸೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಅಲಸಿನಮರ ಕೊಡುವುದಾದರೆ

ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಲು, ಇನ್ನೂರ ಬವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮರವನ್ನು ಮಾರಬೇಕಾದರೆ ಎರಡು ದಿವಸಗಳು ಹಿಡಿದವು. ಹಣ ಪಡೆದು ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ ಅಸ್ಪತ್ರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂಡಾಗ ಮಗಳು ನಿಂಗವ್ವ ಬಗಿಲಲ್ಲೆ ಪದ್ದಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡ, ‘ಗಾಂಥಿ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬದಲು ಯಾವಾಗ ಜೀವ ಹೋಯ್ಯು ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ರಾತ್ರಿ ಸರೋತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಹೇಳೇನ ಮನೇಲಿ ಮಲಗಿಸವೇ” ಎಂದು ಅಳಲು ಪಾರಂಭಿಸಿದ ಮಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಸುತ್ತ ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡ ಹೇಳಿದ: “ಮನುಮ್ಮ ಸಾಯ್ಯ ಕಲ್ಲು ಸತ್ತಾದ. ಸುಮ್ಮಿರು ಮಂತೆ” ಎಂದು ಗಾಂಥಿಯ ಹೆಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಪ್ಪಣೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ರೂಪಿನ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕಿದ.

ಲೇಖಕರು

ಬೆಸೆಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ (ರಷ್ಟ್ರ-ರಷ್ಟ್ರ) ಅವರು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು. ಬಂಡಾಯ ಚೆಲುವಳಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಬದುಕನ್ನು ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಡವರು ಅಸಹಾಯಕರ ಜೀವನವನ್ನು ಬಹಳ ಟ್ರೇತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಅವರ ಕರೆಗಳ ವಿಶ್ವಾಸ್ಯಯಾಗಿದೆ. ಗಜನೆ, ಒಂದು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸು, ಹರಕೆಯ ಹಣ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು. ಗಜನೆ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕನಾಟಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ ಬಂದಿದೆ.

ಆಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರೆಯನ್ನು ‘ಒಂದು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸು’ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕರೆಯು ಬಡ ಕುಟುಂಬದ ರೋಗಿಯೊಬ್ಬನ ದಾರುಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಬಡವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಪಡೆಬೇಕಾದ ಪಾಡನ್ನು ಕರೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಂಥಿಯವರು, ಮೊಲ್ಲಾಗಳಿಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಾಗಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕರೆ ವಿಡಂಬನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಸರೋತ್ತು=ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ, ಗಿರವಿ=ಅಡ ಇಡುವುದು, ವಸಿ=ಸ್ನಾನ, ಮಂತೆ=ಮತ್ತೆ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಕರಿಸಿದ್ದೇಗೋಡನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮೆಗನಿಗೆ ಗಾಂಥಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಗಾಂಥಿ ಕರೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ವರ್ಧಮಾನದ ವಿಷಯತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ?
೩. ಗಾಂಥಿಯು ಅಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂಡಾಗ ವೈದ್ಯರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮ
 ೧. ಬೆಗರಹೆಳ್ಲಿ ರಾಮೇಶ್ವರ ಅವರ 'ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಮಾರು ಮಂಗಳು' ಕತೆ
 ೨. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ದೃಷ್ಟಿಲ ಅವರ 'ಗಾಂಧಿಸ್ತರಣ' ಕವನ ಸಂಕಲನ
 ೩. ಶಿವಾರ್ಥಿಕರ ಕರ್ತವೀಯವರ 'ಬೆಡ್ ನಂಬರ್ ಏಳು' ಕತೆ
 ೪. ಬಿಲಂಕೋರ್ ಅವರ 'ಮುಕ್ಕಿನೊಂದವನು' ಕತೆ
 ೫. ಹೃಜಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ ಅವರ 'ಕುಬಿ ಮತ್ತು ಇಂಗಾಲ' ಕತೆ
 ೬. ಶಾಖಾಪಂಚ ನಿರಂಜನ ಅವರ ಕತೆಗಳು
 ೭. ಶಿವರಾಂ ಅವರ 'ಮನೋನಂದನ' ಎಂಬ ಮನೋವ್ಯಾದ್ಯನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು
 ಆಧಿಕೀರ್ತ ಕೃತಿ

೦೦

೧೭. ಬೆಲ್ಕಿಯ ಹಾಡು

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

ದೊಡ್ಡಗೋಡರ ಬಾಗಿಲೀಗೆ
ನಮ್ಮ ಮೂಳೆಯ ತ್ವಾರಣ
ನಮ್ಮ ಜನಗಳ ಕಾಲು ಕಯ್ಯಿ
ಕಂಬ ಅವರ ಹಟ್ಟಿಗೆ

ಅವರ ಬೇಟೆಗೆ ನಾವು ಮೊಲಗಳು
ನಮ್ಮ ಬಾಳೇ ಬಂಗಲೆ
ಅವರ ಬಂಗಲೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮ ರಕ್ತದ ರಂಗಾಲೆ

ಅವರ ತೋಟದ ತೆಂಗಿನಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮ ರಕ್ತದ ಎಳನೀರು
ಅವರ ಅಮಲಿನ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ
ಕೂಲಿ ಹೆಣ್ಣೆನ ಕೆಣ್ಣೀರು

ಯಾವ ಪಾಪವ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ
ಯಾರ ತಲೆಯನು ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲ
ಕರಗಿ ನಮ್ಮಯ ಬಾಳಕತ್ತಲು
ಕಾಣಲಾರವೆ ಹಗಲನು

ಲೇಖಕರು

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು (೧೯೫೪) ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದವರು. ಅವರು ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ‘ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹಾಡು’ ಕವನ ಸಂಕಲನವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಹಳ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ನಂತರ ‘ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು’ ಹಾಗು ‘ಕವ್ವಾಡಿನ ಹಾಡು’ ಎಂಬ ಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಅವರ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳು ಚಲುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ

ಹಾಡುಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ನೋವ್ ಕೋಪ ವಿಷಾದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಕಾವ್ಯ ಬರಯುವ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆಯಾದ ‘ಉರುಕೇರಿ’ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರ ಲೇಖನಗಳಿರುವ ‘ಅವತಾರಗಳು’ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕನಾಂಟಕದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿಯುವ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಜನಪ್ರಿಯ ಭಾಷಣಕಾರರು. ಅವರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಎರಡು ಅವಧಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನವನ್ನು ಅವರ ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕವನವು ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ನೋವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಕವನ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪದಕೋಶ

ರಂಗಾಲೆ=ರಂಗೋಲೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಬೆಲ್ಲಿ=ಬಿಹಾರದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಸರು. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜೀವ ಜಮೀನುದಾರರು ಕೂಲಿ ಕಾರಾದ ದಲಿತರನ್ನು ಬರ್ಬರವಾಗಿ ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದ ಫುಟನೆ ನಡೆಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ದೊಡ್ಡಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ದಲಿತರ ಬಡವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ?
೨. ಬಡವರು ಉಳ್ಳವರ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಲಿಪಶುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ?
೩. ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಅತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?
೪. ಕವನವು ಹೇಗೆ ಅಸಹಾಯಕರ ವಿಷಾದ ಗೀತೆಯಾಗಿದೆ? ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಘೂರಕ ಒದು

೧. ಶ್ರೀವರಾಮ ಕಾರಂತರ ‘ಚೋಮನದುಡಿ’ ಕಾದಂಬರಿ
೨. ಕೊರಡ್ಡಲ್ಲಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರ ‘ದನಿಯರ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ’ ಕತೆ
೩. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ‘ಹೊಲೆಮಾಡಿಗರ ಹಾಡು’ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಕವನಗಳು
೪. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರ ‘ದ್ಯಾವನೂರು’ ಕಥಾಸಂಕಲನ ಹಾಗೂ ‘ಬಡಲಾಳ’ ಕಾದಂಬರಿ
೫. ಆರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಅವರ ‘ಗ್ರಾಮೆಂಟ್ ಬಾಹ್ಯಣ’ ಆತ್ಮಕಥೆ

□□

೧೨. ಎಲ್ಲ ಮುದುಗಿಯರ ಕನಸು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಗಭೂತಿ

ಅವ್ಯ ಕೇಳೇ ನಾನೋಂದ ಕನಸ ಕಂಡೇ...

ಅವ್ಯ ಕೇಳೇ ಕನಸೋಂದ ನಾ ಕಂಡನೆ...

ಮುಂಗೋಳಿ ಕೂಗಿತ್ತು ಮೂಡಲ್ಲಿ ಕಂಪಿತ್ತು

ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಮರಳಿತ್ತು ಹಕ್ಕಿಯೂ ಹಾಡಿತ್ತು

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಪಿಗೆ ಘಮೈಂದು ಬಿರಿದಿತ್ತು

ಹಾಡೀಲಿ ಇಬ್ಬನಿಯು ಮುತ್ತಾಗಿ ಸುರಿದಿತ್ತು

||ಅವ್ಯ||

ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆ ಬಿಗಿಯೆ ಕದ ತಟ್ಟಿ ಒಳಬಂದ

ಕಾರಿರುಳ ಕೆಂಡೆಡೆಗೆ ಚಂದಿರನ ಮುಡಿದಿದ್ದು

ಕಾಲ್ಲಿಜ್ಞ ಕುಣಿಸುತ್ತು ಶರಣು ಶರಣು ಅಂದ

ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ತಾನೆಂದು ಮುಂಗೇಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಿ

ಕೀಟಲೆ ನಗೆ ನಕ್ಕು ಕವ್ವರವ ಮುಂದಿಟ್ಟಿ

ಒಲ್ಲೆ ಎಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಒಲವು ಬೇಡಿದನವ್ಯ

ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಮರುಳು ಮಾಡಿದನವ್ಯ

||ಅವ್ಯ||

ತುಂಬೆಯ ಹೂ ಬಿಡಿಸಿ ತುರುಬಿಗೆ ಮುಡಿಸಿದ

ಒಂದೊಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಾ ದುಂಬಿಯ ಇರಿಸಿದ

ಮಿಂಚಿನ ಹುಳುವಲ್ಲೇ ಮೂಗುತಿಯ ಮಾಡಿದ

ನೇರಳೆ ಹಣ್ಣೆನ ಹಾರವ ತೊಡಿಸಿದ

ಕೀಟಲೆ ನಗೆ ನಕ್ಕು ಕವ್ವರವ ಮುಂದಿಟ್ಟಿ

ಒಲ್ಲೆ ಎಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಒಲವು ಬೇಡಿದನವ್ಯ...

ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಮರುಳು ಮಾಡಿದನವ್ಯ

||ಅವ್ಯ||

ಹುಲಿಚೆಮ್ಮೆ ಹೊದ್ದರೂ ಹಾಲು ಮನಸಿನ ಹುಡುಗೆ

ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸಿ, ಧಕ್ಕೆಯ ಬಡಿದು, ಡಮರುಗ ನುಡಿಸಿದ

ನವಿಲ ಹಾಗೆ ಕುಣೀದು ಮಿಂಚು ಮಳೆ ಕರೆದ
 ಹಕ್ಕಿಪಿಹ್ಕಿಯಂಗೆ ಕೂಗಿ ನಕ್ಕಾನಗಿಸಿದ
 ಕೀಟಲೆ ನಗೆ ನಕ್ಕು ಕಪ್ಪರವ ಮುಂದಿಟ್ಟು
 ಒಲ್ಲೆ ಎಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಒಲವು ಬೇಡಿದನವ್ವಾ...
 ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಮರುಳು ಮಾಡಿದನವ್ವಾ ||ಅವ್ಯಾ||

ಚಪ್ಪರ ತೋರಣ ಒಡವೆ ಓಲಗವಿಲ್ಲ
 ಮಂಟಪ ಮಂಡಿಗೆ ಧಾರೆ ದಿಭ್ಯಾವಿಲ್ಲ
 ಆರತಿ ಎತ್ತಲು ಮುತ್ತೆದೆಯರಿಲ್ಲ
 ಮಂತ್ರಗಳಿಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲ....
 ಮಸಣದೊಳಗೆ ಮದುವಣಿತ್ತಿ ನಾನಾದನವ್ವಾ...
 ಒಂದಿಬಡುಕನ ಬಾಳ ಬೆಳಗಿದನವ್ವಾ.... ||ಅವ್ಯಾ||

ಕದಳಿಯ ಬನದೊಳಗೆ ಕಾದಿಹನವ್ವಾ...
 ಕಣಗಿಲೆ ಹೂ ಹಾಸಿ ಕಾದಿಹನವ್ವಾ...
 ಕಣ್ಣ ಬತ್ತಿಯ ಉರಿಸಿ ಕಾದಿಹನವ್ವಾ...
 ಜನುಮ ಜನುಮದ ಒಲವು ಫಲಗೂಡಿತವ್ವಾ....
 ಹುಟ್ಟು-ಸಾವಿನಾಚೆಯ ದಡದಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಹನವ್ವಾ...
 ತಪ್ಪೋ ಒಪ್ಪೋ ಮನ್ನಿಸಿ ಹರಸವ್ವ
 ತಪ್ಪೋ ಒಪ್ಪೋ ಹರಸಿ ನೀ ಕಳಿಸವ್ವ ||ಅವ್ಯಾ||

ಲೇಖಕರು

ಸೆವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ (೧೯೬೮) ಅವರು ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಲೋಕ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿ. ನಾ ಬರುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ ಭೂಮಿಗೆ, ಹೋಳಿಮುಗಳು ಅವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಅಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನವನ್ನು ಅವರ ‘ನಾ ಬರುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು’ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕವನದ ನಾಯಕಿಯ ತನ್ನ ಅವ್ಯಾನ ಮುಂದೆ ತನಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬಿದ್ದ ಕನಸನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕವನವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಿರುವ ಗಂಡು ತನ್ನ ಒಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾಡಿದ ನಾನಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಆಪ್ತವಾಗಿ ಆಕೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜತೆಗೆ ತಾನು ಅವನ ಜತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಪದಕೋಶ

ಕಾರಿರುಳು=ಕಪ್ಪಾದ ರಾತ್ರಿ, ಕಪ್ಪರ=ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರ,

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಬೆಳ್ಳಿ=ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಶುಕ್ರಗ್ರಹ, ಕದಳಿಯ ಒನ್ನ=ಶ್ರೀಶ್ಲೇಂದ್ರ

ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳ,

ಮುಂಡಿಗೆ=ಮುದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುವ ಒಗಟಿನಂತಹ ಹಾಡು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಕವನದ ನಾಯಕಿ ತನ್ನ ಕನಸನ್ನು ಅವ್ವನ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ?
೨. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದ ನಲ್ಲಿನು ಒಲವು ಬೇಡಿದ ನಾನಾ ಪರಿಗಳು ಎಂಥವು?
೩. ತನ್ನ ಮುದುವೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕವನದ ನಿರೂಪಕ ಹೇಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ?

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಇನ್ನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಯಿತ್ರಿ ‘ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳು’
೨. ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್ ಅವರ ‘ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ’ ಕವಿತೆ
೩. ಎಚ್ ಎಲ್ ಪುಪ್ಪೆ ಅವರ ‘ಗಾಜುಗೋಳ’ ಕವನ ಸಂಕಲನ
೪. ಏಣಾ ಅವರ ‘ಗಂಡಸರು’ ಕಾದಂಬರಿ
೫. ವ್ಯಾದೇಹಿ ಅವರ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳು

೦೦

‘ನಿನವ್ವು ಈ ದಗೆ ಈ ಉಬ್ಬ, ಉಸ್ತು. ಈ ಆಣಾದ ಮಳೆಗಳೂ ಉಯ್ಯಲ್ಲಿ. ಅಸುನಿ ಬತ್ತು ಹೊಯ್ಯು. ರೇವತಿ, ಭರಣಿ, ಉಬ್ಬಿ, ಎಲ್ಲಾ ಮಳೆಗಳೂ ಬಂದೋ ಹೋದೋ. ಬಂದೂ ಈ ಬುಟ್ಟು ನೋಡ್ಡಿಲ್ಪುಲ್? ದಗೆ ಕತ್ತಗಿ ಬೇಯತದೆಲ್ಲಿ. ಪರಮಾತ್ಮ. ನಮಗೇ ಇಂಗಾದೆ, ಇನ್ನು ಮುದುಕರು, ಹೋಟ್ಟು, ಎಂಗೆ ತಡಕಂಡರಷ್ಟು? ಉಂರಾದ ಉರೆ ಬ್ಯಾಸಗೆ ಜಳಕ್ಕೂ ಅದಕೂ ಬಿಗುಟದೆ, ಬೇಂವ ಹೋಗಂಗದೆ. ಜನಗಳು ಎಂಗೋ ಅಂಗೇ ಮಳೆಗಳೂ ಆದೋ ತಕ್ಕೂ. ಇನ್ನೊಂದದೆ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಬಂದ್ದು ಮಾಡೋ ರೋಣ ಮಳೆ. ಅದೂ ಕದೆ, ಜನಾದನಾ ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಉರು ಕೇರಂ ಬುಡದೇ’ ಎಂದು ಸೇಕೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಹನುಮಣಿ ತನ್ನ ಮೈ ಮೇಲಿದ್ದ ಶರಟನ್ನ ತೆಗೆದು ಬಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಎಸೆದು ತನ್ನ ಮನೆಯೋಳಿಗೆ ಆತುಕೊಂಡು ಬಿಡ್ಡಿದ್ದ.

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳಸು ಕಾಣಿದೆ ಉರಿಗೆ ಕವಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಬರದ ಬವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನ್ನಮಾರ್ಗ ಕಾಣಾದ ಜನರು ಮಳೆ ತರುವ ಸಿಳ್ಳಪ್ಪನ ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉರೂರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತು. ಜನ ಹೌದು ಹೌದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರು. ಮೂರಕ್ಕೂರ ಕಂಡಿರುವ ಹುಡುಗರು ಮಾತ್ರ, ಈ ಹಬ್ಬಿದ ಹಿಂದಿರುವ ಮೂರಧನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೀಗಳಿದರು. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮಳೆ ಬರುವಂತಿದ್ದರೆ ಕತ್ತೆ ಮೇರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉರುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮಳೆ ಬರಬೇಕಿತ್ತೆಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉರ ಹಿರಿಯರು ಮುಖಿಂಡರು ಇದು ಉರು ಹಾಳುಮಾಡುವ ಕೂಳಿ ಹುಡುಗರ ಬುದ್ದಿ ಎಂದು ಲೇಕ್ಕಿಸದೆ, ಹಬ್ಬಿದ ದಿನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿದರು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಉರುಗಳಿಂದಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮ್ಮಾತಿ ಸೂಚಿಸಿ, ಉರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಶಿಂಡಾಗಿ ಬಂದು ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಜಾತ್ರೆಯ ರೂಪರೇಖೆ ಚಚ್ಚಿಸಿ ತೀಮಾನ ಕ್ಯೂಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಹೋದರು.

ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಸಿಳ್ಳಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ ಬಂತು. ಸುತ್ತಲ್ಲಾ ಉರುಗಳ ಜನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿದರು. ಅಂದು ದೂಪ ದೀಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿದು ಮಂಗಳಾರತಿ ಎತ್ತುವ ಸಮಯ. ಇನ್ನೇನು ಮುಗಿಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಡ

ಅಡುವುದಕ್ಕೆ ಸುರುವಾಯಿತು. ಇಸಾನಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತಜಾರ್ದೆ ಮಿಂಚೇರಿತು. ಸಿಳ್ಳಿಗ್ಗಡೆ ಗುಡುಗುತ್ತಾ ಮಳೆ ಬಂತು. ಜನ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳು ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ‘ನೋಡು, ಸಿಳ್ಳಿಪ್ಪನ ಮಹಿಮೆ, ಕಣ್ಣಾಕಾಣಿದ ಜನ ಅಂತದಲ್ಲ’! ಎಂದು ಅವನ ಮಹಿಮೆಯ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೆರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದ ಮಳೆ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂದಿದ್ದ ಜನ ಎಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲ ತಂಗಿದರು. ಉರಾದ ಉರೆ ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಮಳ ನಿಂತರೂ ಸರಿಯೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನೇಗಲಿಗೆ ಲಾಟೀನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊಲ ಉಳುವುದಾಗಲಿ ಎಂದು ತಣ್ಣಾಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳೆ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಉರಿನ ಕೆರೆ ಸುತ್ತೆಲ್ಲಾ ಉರಿಗೂ ದಾತನಾಗಿದ್ದ ದೂಡ್ಡಕರೆ. ಇದರ ಸುತ್ತಾ ಎದೆಯ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವುದು ಪನ್ನೀರು. ಅದು ಕೋಡಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿದರೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದವು ಮರಳಿ ಮೀನುಗಳು. ಅವ ಆತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಲಾಗಿರುವ ಹೊಂಗೆ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದವು ಕೊಕ್ಕರೆಗಳು. ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಳ ಸುತ್ತೆಂಟು ತಿಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಹೊಳ್ಳಿಗಳಾಗಿ ಸದು ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆಯಲ್ಲಾ ಹರಿದು ನೀರು ನುಗ್ಗಿ ಬಂದು ಕೆರೆಯ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು.

ನೀರು ಸೇರಿದಂತೆ ಕೆರೆಯ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆರೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ವಜನ್ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯು ಕಿತ್ತು ಗಾಡವಾದ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೌನವ ಸೀಳಿ ಕೆರೆಯು ಬಯಲಾಯ್ತು. ಮೌನವಾಗಿದ್ದ ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಎದ್ದ ಸದ್ದಿಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿ ಪೆಕ್ಕಿ ಗಳಿಗೆ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಯ್ತು. ದನಕರುಗಳು ಎದ್ದು ಮೈ ಮುರಿದವು. ಬಾಲ ಮುಲಿದವು. ಕೋಳಿಗಳು ಕೊರಗೆರದವು. ಕೊತ್ತಿಗಳು ಮೋಗ್ಗಲು ಬದಲಿಸಿದವು. ಜನ ನಿದ್ರೆ ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜನರ ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಂಬಿ ತುಳುಕು ತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲದಂತಾಯ್ತು. ಅದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಹೋದ ಸದ್ದು ಜನರ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋರಗರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಗುಡಿಸಲು ಗಿಡಗಳ ಮೇಲೆ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ಗೊಜಲಕ್ಕಿಗೆ ಗೆಜ್ಜಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂಲು ಎರಡಾಗಿ ಎರಡು ನಾಕಾಗಿ ಸೂಲಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಆಗಾದ ಶಕ್ತಿಯ ಗಂಗವ್ವ ಕರುಣೆ ತೋರದೆ ಭೋಗ್ರರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದವಳೆ ತನಗೆ ಸರಿಸಬೇ ಯಲ್ಲದ ಈ ಗುಡಿಸಿಲನ್ನು ಸೆಳೆದು ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿಯ ಮಾಡಿದಳು. ಅದು ಸೆತ್ತೆ ಸಿದಕೆಲು ಸೂಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜವರಣ್ಣನ ಜೀವವು ಇದರ ರಭಸಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗೊಬ್ಬಿ ಸೂಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜವರಣ್ಣನ ಜೀವವು ಇದರ ರಭಸಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಹೋತ್ತು ಗೊಬ್ಬಿ ಮರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಯಾಕಿಕೊಂಡು ನರಳಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನ ಮುಂದೆಯೇ ಕಾಡೆಗಳಿಗೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿದ್ದ ದ್ಯುತ್ಯಾಕಾರದ ಆಲದಮರ ಕ್ಕೆ ಬೀಸಿ ಕರೆವಂತೆ ಸುಂಯ್ಯೆಂದು ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತ್ತು. ಅದರ ಪಕ್ಕವೇ ಸುಂಟರಗಾಳಿ ಎದ್ದು ಗಿರಿಯಮ್ಮೆನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯಿತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಡೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದ ಸೀಗೆ ಬೇಲಿ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದು ಹುಣಸೆ

ಮರಗಳ ಒತ್ತುಸೆಯಿಂದ ೧೯ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ದಿವಾನರ ಮಾವಿನ ತೋಟಿನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ತಗುಲಿಕೊಂಡಂತೆ ತಂಪಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮೆ, ಸಿದ್ಧಾಶ್ಯಾಮೇಯ ಸಿದ್ಧಪ್ರಾಜಿ, ಸಿದಿ ಮಾರಮ್ಮನವರು, ಸಿಳ್ಳೆಉಡೆವ ಸಿಳ್ಳೆಪ್ಪನವರು ಈ ದೇವಮಾನವರು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹಟ ತೋಟ್ಯಂತೆ ಜಾಗ ಬದಲಿಸದೆ ಧೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟು ನಿಂತೇ ಇದ್ದರು.

ಬೆಳಕು ಕಂಡ ಜನರು ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ಓಡುತ್ತಾ ಜಾತ್ರೆಗೋಗಿದ್ದ ಜನರ ಎದುರು ಗೊಂಡರು. ಗುಂಪಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಜನಗಳ ಹುಡುಕಾಡಿದರು. ಜಾತ್ರೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜನ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಏನೋ ಅಚಾತುಯ್ಯ ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಗಾಬರಿಯಾಯ್ತು. ದೊಡ್ಡಕೆರೆ ಒಡೆದು, ಸಿಕ್ಕಿದ ಜನ ದನಗಳ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದಾಗ, ಇತ್ತುಕಡೆಯಿಂದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜನಗಳ ನೆನೆದು ಓಡಲು ಸುರು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕಡೆಗೆ ಜನ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆರೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲದೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜನ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ಜನ ನೆನೆದು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳ ಕಾಣಾಡಿದರು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳ ಕಾಣಾರಾದರು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮೆದೆಗಳ ಕಾಣಾಡಿದರು. ಅವುಗಳ ನೆನಪೂ ಆಳಿಸುವಂತೆ ನೀರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊರೆದು ಗೋರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೋಗಿತ್ತು. ಜನರು ಮೂಕಸ್ಸಿತರಾಗಿ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಕಡೆಸದೆ ಗಂಭೀರ ವಾಗಿದ್ದರು. ಮೂಡಳ್ಳಿ ಸಾಹುಕಾರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಜವರಣ್ಣನ ಗುಡಿಸಲೂ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವುದ ಕಂಡು ಚಲಿಸತೋಡಗಿದರು. ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದರು ಜವರಣ್ಣನ ಗುಡಿಸಲೂ ಚಿಂದಿಚಿಂದಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೊಂಡಿದ್ದು ಅದರ ಕುರುಹು ದೊರೆಯಿತು. ಜವರಣ್ಣನನ್ನು ಎತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗೊಬ್ಬಳಿ ಮರಕ್ಕೆ ತುರುಕಿದ್ದುದ ಕಂಡರು.

ಇವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೂ ಇದೇ ಗತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜವರಣ್ಣ ಅವರನ್ನು ನೆನ್ನೆಯೆ ಸಿಳ್ಳೆಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು. ಅಂಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಿಳ್ಳೆಪ್ಪನೇ ಕಾಬಾಡಿದ್ದು. ಆದರೂ ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ ಅಂದು ಸಂಜೆಯೆ ಬರುವ ವಳಿದ್ದಳು ಹೆಂಡತಿ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಅನ್ನವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ‘ಅನ್ನ ಉಣಬೇಕು’ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದವು. ಆಗ ಇವಳು ‘ತಾಡು ಬರವಳು ಬಂದಿವ್ವಿ ಪಕಳು ಅನ್ನ ಅನ್ನ ಅಂತ ಆಗಿರತವೆ ಉಣಬ್ಬಿ’ ಎಂದು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಫಣಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಮಳೆಯೂ ಸಂಜೆಗೆ ಸುರುವಾದಾಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಾರದೆ ಅಲ್ಲೇ ತಂಗಿದ್ದಳು.

ಮರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಕಡಿದ್ದ ಜವರಣ್ಣನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಾನವಾಗಿ ಇಳಿಸುತ್ತಾ; ಅವನ ಚೆಮ್ಮಕ್ಕೆ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಅವನ ಮಾಂಸವಿಂಡಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಗೊಬ್ಬಳಿ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಹಿಂಡಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಅವನನ್ನು ತಂದು ಮಾಳದಲ್ಲಿ ಮಲೆಗಿಸಿದರು. ಅವನ

ಮೈಯಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬಳಿ ಮುಳ್ಳಾಡಿದುದರಿಂದಲೂ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ದೇಹ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದುದ ರಿಂದಲೂ ಜವರಣ್ಣನ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕಣ್ಣ ಕಾಲು ತೇಲಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲಿನ ಉಸಿರನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ಇವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿ ಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದ ಜನ ತನ್ನ ಉರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂತು. ಜವರಣ್ಣನನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜನ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿವ ಬುಗುರಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಉರು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಬಸ್ಸಿನ ಮುಖಿವನ್ನೆ ಕಾಣಿದ್ದು ಈ ಉರಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕು ಕೆಟ್ಟಿದಕ್ಕು ಕಾಲು, ಕಾಲುದಾರಿ ಎರಡೇ ನೆನಪು. ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪ್ರಧಾನರು, ಸೆಕೆಟಿ, ಅವರು, ಇವರು ಎಂದು ಎದ್ದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದೂ ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಉರಿಗೆ ಸಿಟಿ ಬಸ್‌ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅದೋ ಬರ್ ಎಂದು ಬಂದರೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಉಸಿರಾಡುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕುಂತು ನಿಂತದ್ದವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಏರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವೆ ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಯಾಕೋ ಇಂದು ಹೊತ್ತು ಮೂಡಿ ಮಾರುದ್ದ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ.

ಜವರಣ್ಣನ ಫುಟ ಗೊಟಕ ಗೊಟಕ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ ಸೀರಿಯಸ್ ಅಗಿದ್ದರು. ಇವನು ಸಾಯುವುದು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಎಂದರು. ಉರಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಬಿದ್ದರೆ ಮನೆಗೆ ನೀರು ತರುವುದು ಹ್ಯಾಗೆಂದು ಹೆಂಗಸರು ಮೋದಲೇ ಬಾವಿಗೂ ಮನೆಗೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗರು ಇನ್ನೂ ಬಾರದಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಸಂಜೆಯ ತನಕ ಎಷ್ಟು ಹೆಣ ಬರುತ್ತವೋ ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಜವರಣ್ಣನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ಕಂಡ ಕಂಡ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಕಿಡಿ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಾಳಾದ ಬಸ್‌ಗೆ ಮೂರು ದಿಸಕೆ ಸಾಕಾಯ್ತೇನೋ? ಕಷ್ಟ ಸುಖಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೆ ವೋದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಬಂದರೆಷ್ಟು ಬರದೆ ಇದ್ದರೆಷ್ಟು ತಕೋ? ಇಷ್ಟೋತ್ತಾಗಲೇ ತಿರ್ಯಾಕತಿನಿಂದ್ಲ್ಯಾ? ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾದು ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದ ಗಂಡಸರು ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿಸಿದವನನ್ನು ತೆಗಳುತ್ತಾ; “ಆ ಪುಣ್ಯತ್ವ ಪಕ್ಕದ ಉರನವರು ತೆಂಡು, ತಕಂಡು ರಸ್ತೆ ಮಾಡಸ್ತಿನಿ ಅಂತ ಮಾಡಸದ, ಕಲ್ಲಾಗಳ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಾಟ್ಟು ಬುಟ್ಟು ಹೋದ. ಒಂದು ಸರ್ತು ಮಳೆ ಹುಯ್ಯು. ರಸ್ತೀಯಾದ ರಸ್ತೇಯಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರಕತ್ತು. ಆ ಪಿಕಪ್ಪನ ತಾವು ಅದೇನು ರಸ್ತೆ ಕುಲವಯ್ಯಾ? ಈಸಿಪಾಟಿ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಹಲ್ಲು ಮೆಡರಕ ನಿಂತಿವೆ. ಬಸ್ಸಿ ಹೊಯ್ದರೆ ದಡಗುಡತವೆ. ಒಳಗೆ ಕುಂತಿರವರ ಎತ್ತತ್ತಿ ಎಸಿತದೆ. ಇಂಥಾ ದಾರೀಲಿ ಎಂಥಾ ಬಸಾದು, ಕೆಟ್ಟೋಗದೆ ಪುರುವಾರವಾದ್ದ ತಕ್ಕಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉರಿನ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಉರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಾಡಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಾರದೆ ಚಿಂತೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಬುಗುರಿ ಮರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಇವನು

ಪಾಟೆ ಕಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಿಲೀಟಿನ ಪಾಟೆ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಜನಕ್ಕೆ ಹಿಂಚಣಿ ಹೊಡಿಸುವುದು, ಹಸು, ಕುರಿ, ಸಾಲ ತರಿಸುವುದು ಜನತಾ ಮನೆ, ಈಗ ಒಡಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಸಾಮಿ.

ಬಂದವನೆ; ‘ಇ ಇದ್ದಾಕ್ರಯ ಇನ್ನೂ ಅಂಗೆ ಕುಂತಿದಿರಿ; ಇವತ್ತು ಬಸ್ಸೆಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಬೇರೆ ಏನಾರು ಏಫಾಟು ಮಾಡಂವ ಹೆ ಗಾಡಿನಾದ್ರು ಕಟ್ಟಿ’ ಎಂದ.

‘ಇತ್ತಿಂದ ಗಾಡೀಲಿ ತಕ ವೋದರೆ ಅತ್ತಿಂದ ಗಾಡೀಲಿ ಹೆಣ ತರಬೇಕಾಯ್ತೆ ಅಷ್ಟೆ’ ಎಂದ ಅದಕೊಬ್ಬು.

‘ಮಂತೆ ಬಸ್ ಬರಲ್ಪುಲ್ಲ ಏನ್ ಮಾಡಿರಿ’

‘ಬಸ್ ಬರದೆ ಎಲ್ಲಾಗೋಡ್ದು; ವಸಿ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಬತ್ತುದೆ’ ಎಂದ ಅದಕೊಬ್ಬು.

‘ಇ ಇವತ್ತು ಬಸ್ಗಳು ಬಸ್ ಸ್ಕ್ಯಾಂಡ್‌ನಿಂದ ಬಂದು ಯಜ್ಞ ಕಿತ್ತರೆ ವ್ಯಳಕಳಂಗಿದ್ದ ದ್ರಯ್ಯಾ ಆತರವಾಗಿ ಆಡ, ಮಾಡಿ ಮೈಸೂರಾದ ಮೈಸೂರೆ ಕೂಗತಾ ಕುಂತದೆ’!

‘ಅದ್ದಾಕ್ ಸಿದ್ದು’?

‘ಇ ಕಟ್ಟೆ, ನೀರಗೆ ತಗರಾಲಾಗಿ ಕುಂತಿಲ್ಲವಾ’?

‘ಅಂಗಂದರೆ’?

ಅಂಗಂದರೆ, ‘ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಕಟ್ಟೆ ನೀರ ನಮಗೂ ಬುಟ್ಟುಕೊಡಿ ನಮ್ಮ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಗಳೂ ನೀರಿಲ್ಲ ಒಣಹೋಗಿ ನಿಂತವೆ ಅಂತ ತಮಿಳ್ಳಾಡನವರು ಕೊಯಿ, ಆಕಂಡು ಕುಂತಲ್ಪು?’ ಸಾಲದದಕೆ ಇಲ್ಲಿಯಿಂದಲೇ ಆಡ, ಮಾಡ್ದವೇ?

‘ಅದಕೆ?’

‘ಅದಕೇ ನಮ್ಮ ಮಿನಿಮ್ಮು, ಎಂಲ್ಲೆ, ಎಂಪಿಗಳು ನಮಗೆ ತಿಕ ತೊಳಕಳಕ್ಕೆ ನೀರಿದೆ ಮೊಬಿ ತೊಳಕಳಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮೊಬಿ ತೊಳಕಂಡೆ ತಿಕ ತೊಳಕೊಳಕ್ಕಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ... ನೀವು ವಲಕ್ಕೂಡಿ! ಇರದ್ದು ಏನಾರು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣೇ. ಸಾಲದದಕೆ ಜನ ನಮ್ಮನ ಸುಮ್ಮನೆ ಬುಟ್ಟಿದಾ? ಅಂತ ತಗರಾಲ್ಗಿಳ್ಳ ಏಡ್ ಕಡೆಯವರೂ ಕುಣೀತಾ ಕುಂತವೇ.’

‘ಅದಕೆ?’

‘ಅದಕೇ ಇವತ್ತು ಅತ್ತಲ ಗುಲಬಗಾ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಇಡ್ದೂ ಇಡೀ ಸೈಟನಲ್ಲೆ (ಸೈಟ್) ಎಲ್ಲೂ ಬಂದು ಬಸ್ಸು ರೈಲು ತಿರುಗಾಡದಂಗೆ ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳು ಸುದಾ ಬಾಗಲ ಬಿಂಭುದಂಗೆ ಬಂದ್ರ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ನೀರು ನಮಗೆ ಬ್ಯಾರಿಯವರಿಗೆ ಬಂದು ಅನಿ ಮುಣ್ಣ ಕೊಡಕ್ಕಾಗಲ್ಲ ಅಂತಿಲ್ಪು?’

‘ತಗಿಯಯ್ಯ ಇದ್ದಾವ ಮಾತು ಅಂತ ಆಡಯಿ. ಚಿನ್ನಲ್ಲ, ಚಿಗ್ರಲ್ಲ ಕುಡಿಯ ನೀರೆ ತಗ್ಗಾಲಾ?’

‘ಚಿನ್ನಾದೂ ಮಡಿಕಕ ಆದ್ದಯ್ಯ? ಅದೂವೆ ಸರಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಿ ಸೇರದದಲ್ಪು? ಈ ಚಿನ್ನ, ಚೆಳ್ಳ, ಕಬ್ಬಿಣ ನೀರು ಇವು ಯಾರೊಬ್ಬರ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ’

ಅಂಗಾದ್‍ರ ದಾವಾರದವು ಮನೆ ಬಾಗ್ನಿಗೆ ಬಂದು ಬಂದು ಗಳಾಸ್ ನೀರ್ ಕೊಡು
ಅಂದರೆ ಅದ್ಯಾವ ಜಲ್ಲವಯ್ಯೆ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನದು.

‘ಕುಡಿಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗಳಾಸ್ ಇಲ್ಲಾದಿದ್ದೆ ಬಂದು ಚೊಂಬನೆ ಕೊಡಂವ ಆದಕಲ್ಲು? ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾವು ಇರದು ಬಂದು ಮಡಕೆ ನೀರು. ನೀನು ಬಂದು ಬಂದು ಅಳಗೆ ನೀರ್ ಕೊಡು ಅಂದ್ರೆ ಎಂಗ್ನಷ್ಟು

ಕ್ಷಾಣಾಧ ಜನ ‘ನಮ್ಮ ನೀರ ನಾವು ಇಷ್ಟು ಬಂದಂಗೆ ಬಳಸ್ತುಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅದೆಂತಾ ಕೊಯಿಲಾ ಸಿದ್ಧಾ. ನಮಗೇ ಕುಡಿಯ ನೀರ್ಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ. ನಮ್ಮ ಬಾವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸುಂಡೋಗಿ ನೀರಿಲ್ಲೆ ನೀ ಕಂಡಂಗೆ ಎಷ್ಟು ಅನವಾಸ ಪಡತಾ ಇವಿ. ಮೂರು ಗಂಟೆ ರಾತ್ರಿಗೇ ಹೋಗಿ ಬಾಂವಿಗಿಳಿದು ಜಲ ಬಂದಿದಾ ಸೋಡಕಂಡು ಇದ್ದ ನೀರ ಬಟ್ಟೇಲಿ ವಂಟಗ ಬಂದು ಸೋಸ್ತ ಕುಡಿತೀವಲ್ಲ ಅದ್ದ ಯಾರೂ ಕೇಳಿಕ್ಕಾಗಲ್ಪು?’

‘ಭೇ... ಭೇ... ಅಂಗಲ್ಲ ಕಣಾಳ್ ಇದು. ಇದರ ಯವಾರನೇ ಬ್ಯಾರೆ. ನಿಮ್ಮನೇಲಿ ನೀವು ನೆಲಬಾವಿ ತೋಡಸ್ತಂಡು ನೀರ ಕುಡದ್ರೆ ನೀ ಹೇಳತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಸರಿ. ಅದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ನಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸರಕಾರದವರು ಬಂದು ಬೋರಿಂಗ್ ಹಾಕಸ್ತರೆ; ಅದು ನಿನ್ನಾಬಿನಿಗ್ಯಾ ಅಥವಾ ಸರ್ವೇಂಟು ಜನಕ್ಕೊ?’

ವರಸೆಗೆ ವರಸೆ ಕೊಡಲು ಇಡೀ ಅಂಗಾಂಗಳನ್ನು ರೆಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನೊಬ್ಬ ಪಾಠಾ ದಿಂದ ಮಾತೊಂದು ಎಳಿದು ವರೆದ.

‘ಅಲ್ಪಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಾ; ಸರಿ ಕಣಾಯ್ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಿನ್ನ ಮಾತನಂತೆ ಆ ಬೋರಿಂಗ್ ಸರ್ವೇಂಟು ಜನಕ್ಕೊ ಸೇರಬೇಕು! ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗದು ಬ್ಯಾಡ. ನಮ್ಮೂರ್ಲೆ ನಡಿಯ ಇವಯನೆ ತಕಳಂವೆ. ಇದೇ ಗೌಮೇರಂಟನವರು ಬಂದು ಇದು ಇಡೀ ಉರವರಿಗೆ ಅಂತ ಬಂದು ಬೋರಿಂಗ್ ಹಾಕಸ್ತು. ಅದು ಲಿಂಗಾಯಿತರ ಕೇರಿ ಸೇರಕತ್ತು. ನಿನ್ನ ಮಾತನ ಸರಕಾರ, ಅದು ಸರ್ವೇಂಟು ಜನಕ್ಕೊ ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕೇರಿಯವರ್ದು ಯಾಕೆ ನೀರ್ ತಕಳಕ್ಕೆ ಸೇರಗೊಡಲ್ಪುಲ್ಲ?’

ಸಿದ್ಧಾ ‘ಅದು ಬ್ಯಾರೆ’ ಎಂದ.

‘ಅದೆಂಗ್ ಅದು ಬ್ಯಾರಿಯಾದದು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕದು, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದೆ. ಈಗ ನಡಿತಾ ಇರದು ದೊಡ್ಡದು ಅಷ್ಟೆ. ಅದಕಾಗಿ ನಮ್ಮೂರ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ ಕಲಿಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಜನರ ಬುಂಡೆ ಹೊಡೆದೋಗಿ ಹೆಣಗಳೂ ಬಿದ್ದ್ವಾ. ಇದನ ನೀನು ಯಾಕಯ್ ಕೇಳಿ ಬಾರದು. ಇವತ್ತೂ ಈಗ ಮುಕ್ಕ ನಾವು ಏಡು ಪಲಾಂಗು ದೂರದಿದಲೇ ನೀರೋರತಾವಿ ಯಲ್ಲ?’

‘ಅಂಗಾರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದು ಇದನಾ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನಷ್ಟು?’
ಭೇ... ಭೇ... ನಾ ಹೇಳಿದು ಅಂಗಲ್ಲ ಕಣಾಯ್. ನಮ್ಮ ಇವ್ವ ಹೇಳಿದಂಗೆ ದಾವಾರ
ದವರು ಬಾಗ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಂದು ಗಳಾಸ್ ನೀರ್ ಕೊಡುಯ್ಯೆ ಅಂದರೆ ಎಂಥಾ ಜಲ್ಲನೊ

ಇಲ್ಲ. ಹೊಚ್ಚೇ ಕೂಡತದೆ. ಆದರೆ ಈ ನೀರಿನ ತಗರಾಲು ಒಳಗೂ ಅದೆ. ಹೊರಗೂ ಅದೆ. ಇದು ಅಮೃತ. ಸರ್ವೇಂಣು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನಪೂರ್ವಿಗಂಡು ಒಳ್ಳೆ, ತರದಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮ ತೂಕ ಮಾಡಿ, ನಾವು ನಾವೇ ಸರಪೋಗ ಸ್ಯಂಣು ಅಂಟಗ ಕುಡಿಬೇಕು ಅನ್ನದಷ್ಟೇ.

ಜನ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ದೈವಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜವರಣ್ಣನ ಸುದರಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಉಪ್ಪಿನ ಶಾಶ್ವತ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಶಾಶ್ವತ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಡುವೆ ಯಾಕೊ ಹೊಚ್ಚೆ ಉಬ್ಬಾಣಗೆ ಎಂದು ಹೆಗ್ಗಣಿದ ಪಿಕ್ಕೆ ಕಲಸಿ ಹೊಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಜ್ಜರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನ ಬಂದೂ, ಬಂದೂ, ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚೌಕಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೇ ಬಿಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮುದುಗರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಘೂ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣಕ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ರಾಲ ಬುಡಸಿದ್ದೇಲ್ಲೋ’ ಎಂದು ಮುದುಗರ ಜೊತೆ ಹೋಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡವನೊಬ್ಬಿನಿಗೆ ಜನವೆಲ್ಲಾ ತಗುಳಿಕೊಂಡರು. ‘ಅಲ್ಲ ಕಣಾಯ್ ನೆನ್ನೆಯ ಜಾತ್ರೆ ಬುಟ್ಟಂತಲ್ಲ, “ಅರಿದ ಇಕಳ ಕಟಗಂಡು ಎಲಗೋಗಿದ್ದೆ” ಎಂದರು.

ಅವನು ‘ಕಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ಬಂದದೆ ಅಂದು. ನಡಿಲ್ ಅಲ್ಲಾ ನೋಡಕ ಬರಂವಾ ಅಂತ ನಡಕಾ ಹೋಳಿಕೊಡೋ ಎಂದ.’ ಜನ ಬಯ್ಯಾವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ‘ಸದ್ಯ ಬಂದುಲ್ಲ’ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟರು. ಅದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾಗಿದ್ದವನು ಬೆರಳ ಕಡಿಯುತ್ತಾ ‘ಅಂಗಾರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ಬಂದಿದ್ದಾ’ ಎಂದ.

ಹೊಡ್ಡಿದ್ದೆ ‘ನೀರು ಬಂದಿದ್ದು!’ ಈ ನಿಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಗೇ ಇಮ್ಮೆ ನೀರು ಬಂದು ತಡಕ ನಾರದೆ ಕತ್ತುಗ ಹೋಗಿರಾಗ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ? ಬಂದು ತುಂಬಿ ಮದನಾಡಿದಂತೆ.

ಕೆಲವರು ‘ನಾವು ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕು ಕಣ್ಣಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಸಂಭಾವನೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜವರಣ್ಣ ನಳ್ಳಿಡತಾ ‘ನೀರು’ ಎಂದ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣೀರು ಜನರು ತಂದು ಮಯ್ಯ ತಣ್ಣೀರು, ಜವರಣ್ಣನ ಬಾಯಿನಿಂದ ಮಾತು ತಂದವು.

ಜನ ‘ಜಿಂಬ ವ್ಯಾಸದೂ ನೀರೆ; ಕಳಿಯದೂ ನೀರೆ ಬಡ್ಡೀ ಮಗನ ದೇವರು ಎರಡನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟವನಲ್ಲ? ತಿಳಿದ ಬಡ್ಡತ್ತವು ಇದ ಕಾಣಿದ ಕತ್ತುಗ ಉರಿತವೆ’ ಎಂದರು.

ಆಶಿಕರು

ಬಸವರಾಜ ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿ (ಗಳಿಗೆ) ಅವರು ಈಗ ಮರಿಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕಿರಿಯ ಕಾಲೇಚಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೀಪಿತ ಲೋಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕತ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವನೂರ ಮಹದೇವ, ಗ್ರಂಥಾಲಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ ಲೋಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕತ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವನೂರ ಮಹದೇವ, ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಮೋಗಳ್ಳಿ, ಗಣೇಶ ಮನ ಜವರಿಯ್ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಕಟಿಸು ಶ್ರೀರಂಗರಾಜ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈಚೆನ ಕಥೆ ಸಂಕಲನದ ಹೆಸರು ಪುನುಗ.

ଶତମା

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರೆಯನ್ನು ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿಯವರು 'ಮೊಕಾರ' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕರೆಯು ಮಾನವ ಬದುಕಿಗೆ ನೀರಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನೀರು ಹೇಗೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಸಾವಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಬಳಸದಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಕಲಹಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕರೆ ಸೂಚಿಸಬಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕರೆಯು ನದಿನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳು ಮನಸ್ಸಾಪದ ವಾತಾವರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಪದಕೋಶ

ಆಳಾದ=ಹಾಳಾದ, ಉಯ್ಯಲೋನ್ನೇ=ಹುಯ್ಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಮೋಟು=ವಯಸ್ಸಾದವರು,
 ಮೋಗಂಗದೆ=ಹೋಗುವಹಾಗಿದೆ, ರೋಣೆ=ರೋಹಿಣೆ, ಕದೆ=ಕೈಕೊಟ್ಟರೆ, ಇಸಾನಿ=
 ಈಶಾನ್ಯ, ತಳಾರ್ಥ=ಫಳಾರನೆ, ತಿಟ್ಟು=ದಿಬ್ಬು, ಸದು=ಚಾಗ, ವಜನ್=ಒತ್ತಡ, ಕೊತ್ತಿ=
 ಚೆಕ್ಕು, ಮೂರಗರಿ=ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸು, ಗೊಜಕ್ಕೆ=....ಗೆಜ್ಜಲು=....=ಸೂಲು =..., ಸೆತ್ತೆಸೆದಕಲು
 =ಕಸಕಡ್ಡಿ, ಗೋರಿ=ಬಾಚಿಕೊಂಡು, ಗೊಬ್ಬಳಿಮರ=ಚಾಲಿಮರ, ತಾಡು=ತಾಳು, ಬಕಳು
 =ಮುಕ್ಕಳು, ಆಗರಿತವೆ=ಗೋಗರಿಯುತ್ತವೆ, ವೂಳ=ಮೃದಾನ, ಘಟ=ದೇಹ,
 ತಿರ್ಯಕತಿನಿಂಲ್ಪು=ತಿರುಗಿಹೋಗಿರುತ್ತತಲ್ಲವೇ. ತೆಂಡ್ರ=ಕಂಟಾರ್ಕು, ಶಿರಕತ್ತು=
 ಶಿರಿದುಕೊಂಡಿತು, ಪಿಕಪ್ಪನತಾವು=ಪಿಕ್ಕಾಲಪ್ಪ ಮಾಡುವ ಚಾಗ, ಈಟಿಪಾಟಿ=ಇಟ್ಟಿಮ್ಮು
 ಗಾತ್ರದ, ಹಿಟ್ಟಲ್=ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಮೃದುಕಲ್ಲು, ಮೆಡರಕ=ನಿಗುರಿ, ಪುರವಾರವಾದ್ದ=
 ಉದ್ದಾರವಾದೀತೇ, ಮಂತೆ=ಮತ್ತೆ, ವಸಿ=ಸ್ತುಲ್ಪು, ಆಡ್ರ=ಅಡ್ರೆರ್, ಕಟ್ಟೆ=ಅಣೆಕಟ್ಟು
 ತಕರಾಲ, ತಗ್ಗಲ=ತಕರಾರು, ಕೊಯಿ=ವಿಚಾರಣೆ, ಕೇಸು, ಏಡ್=ಎರಡೂ, ಮುಕ್ಕೊ
 .. ಮಡಿಕಕೆ=ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ದಾವಾರ=ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಅಳಗೆ=ಮಣಿನ ಗುಡಣ,
 ಕ್ಯಾಣ=ಕೋಪ, ಸುಂಡೋಗಿ=ಒಣಗಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅನವಾಸ=ಕವ್ವೆ, ಇವಿ=ಇದ್ದಿಇಂ
 ಕಲಿಯಾಗಿ=.. ಬುಂಡೆ=ಬುರುಡೆ, ಅಂಚಗೆ=ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಉಬ್ಬರ್=
 ಉಬ್ಬರ. ಪಿಕ್ಕೆ=ಹಕ್ಕೆ, ಬೆಜ್ಜರ=ಲೇಪನ, ಚೊಕ ಕರವಸ್ತು, ಕ್ಕೆಕಾಲಬುಡಿಸು=ಗಾಬರಿಯಿಂದ
 ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದಂತೆ ನಿಷ್ಟುಯವಾಗುವದು, ಅರಿದ=ಅರಿಯದ, ಜಿಂವ=ಜೀವ, ಕತ್ತಗೆ
 =ಹತ್ತಿಕೊಂಡು

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಸುನಿ=ಒಂದು ಮಳೆಯ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹೆಸರು, ಅಶ್ವನಿ
 ಸಿಳ್ಳಪ್ಪ=ಮಳೆ ಬರಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಜನ ನಂಬಿರುವ ದ್ಯೇವದ ಹೆಸರು
 ತಂಪಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮೆ, ಸಿದ್ರಾಶ್ಯಾಮೆಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಸಿದ್ರಿಮಾರಮ್ಮೆನವರು, ಸಿಳ್ಳೋಡೆವ
 ಸಿಳ್ಳಪ್ಪನವರು=ಉರಿನ ಗಾರುಮದೇವತೆಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಹನುಮಣ್ಣ ಮಳಿಬಾರದೆ ಇದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದ ಉದ್ದಾರ ಎಂತಹುದು?
೨. ಮಳೆ ಬರಿಸಲು ಉರಿನ ಜನರು ಕೃಗೋಂಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಯಾವುವು?
೩. ಕೆರೆ ಒಡೆದುದರಿಂದ ಉರಿನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಯಾವುವು?
೪. ಜವರಣ್ಣನನ್ನು ಮೈಸೂರು ಅಸ್ತ್ರತ್ರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ?
೫. ನದಿನೀರಿನ ತಕರಾರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಜನರ ಮಾತು ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ?
೬. ಜವರಣ್ಣನು ನೀರು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಜನ ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು ಗಳೇನು?

ಪೂರಕ ಓದು

೭. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣ ಅವರ 'ನೀರು ತಂದವರು' ಕತೆ
 ೮. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ 'ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ'
- ## ಪ್ರಬಂಧ
೯. ಏ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾವ್ ಅವರ 'ಅಕ್ಕಹೆಬ್ಬಳು' ಪ್ರಬಂಧ
 ೧೦. ಮಳೆರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು

೦೦

೧೫. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕृತಿಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರ

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಯಾಕೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ?

ಕರ್ತವ್ಯಾರ್ಥಿ ಡಾ. ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವೊಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಾದ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಅಂಧ್ರದ ವ್ಯಾದ್ಯಕೇಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜತೆ ಚಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪೋಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು ಎಂಬುವರ ವಿಷಯ ತೆಗೆದರಂತೆ. ಆಗ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರು ಯಾರು, ತಮಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಗ್ಗಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರಂತೆ. ರಾಮಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅಶ್ವಯ್ಯಾವಾಗಿ ‘ಅಲ್ಲಯ್ಯಾ’, ತೆಲುಗು ಮಾತಾಡೋ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವಾಗಬೇಕು ಅಂತ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟೊನು. ಅವನಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಈಗಿನ ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಆಗಿದ್ದು. ನಮ್ಮ ಕನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೂ ಅವನ ಪ್ರಾಣತ್ವಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತು. ಅಂತಹವನ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತೇದೀರಲ್ಲ, ಏನು ಹೇಳೋಣ’ ಅಂತ ವಿಷಾದಿಸಿರಂತೆ.

ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಅಷ್ಟೇ. ಇಂತಹವು ಇನ್ನೂ ಸಿಗಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ, ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಸ್ಕृತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಏನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಆಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಮನೆಕಟ್ಟುವ, ಬಟ್ಟೆಧರಿಸುವ ವಿಧಾನ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ಸಣ್ಣ ಕುತ್ತಾಹಲಪೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ದೋಷ ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಲಿತು ಬದುಕುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಿದೆ.

ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿರಬೇಕು ಎಂದರೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಖ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಾ ನಾಲೇಜ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದಧ್ರ್ಯವಲ್ಲ. ಕನಾಟಕದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಎಷ್ಟು ಎಂದರೆ ಪಟಾರನೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಜತೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಬರಿ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಜಡವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಂವೇದನೆಯ ಭಾಗವಾದರೆ, ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ತ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಜನರ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಜತೆ ಮಿಡಿಯಲು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕृತಿಯನ್ನು ತಿಳಿವ ಆಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ವಂದರೇನು ?

‘ಇ! ಅವರಿಗೆ ಕಲ್ಲಿರ್ಮೆ ಇಲ್ಲಷ್ಟು’ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹಾವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಹೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸುಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂದರೆ ವಿನಿಧನವಿದೆ? ಅದೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣತೆ, ತಾವು ಬೈಯುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ತಾನೇ? ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು, ನಡತೆಗೆ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಹೋದು, ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿರುವ ಜನಸ್ತಿಯು ಶಾಧ್ಯ. ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಹಿಂಡಿಕೆನೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತದೆ. ಯಾರೋ ಕೆಲವು ಸಂಬಿರುವುದೇ ಯಾಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಗಬೇಕು? ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಅವರದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರುವುದು ದಲ್ಲಿವೇ? ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಸಮಾಜೀಯೆಲ್ಲ. ಅವರು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಆಹಾರ ತಿಂತಾರೆ, ಅವರು ಕೊಳಳಾಗಿದಾರೆ, ಅವರ ಭಾಷೆ ಬರಿಸು, ಅದ್ದುರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ. ಒಂದು ವಾರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಣಿವ ಉಡುವ ಚಿಂತಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ಕಡ್ಡಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿವೆ. ಹಲವು ಧರ್ಮ ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇವೆ. ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ, ಸಿರಿವಂತರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಭಿನ್ನ ಜನ ಉಡುವ ಉಣಿವ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಕೆಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಸಂಬಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುದ್ದು? ನೊರಾಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬದುಕುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ವಿಧಾರಿಸಿಸುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಪು ಕೆನಿಷ್ಟು ಅನ್ನವುದನ್ನು ತೀರುತ್ತಾನೆ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಪಿತ್ತರು. ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮ, ಕೆಲಸಗಾರರು ತನಗೆ ನಿಷ್ಟುರಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನ್ನಬಹುದು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬುಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಭ್ಯತೆ ಕಲಿಸಿ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದೂ ನಂಬಿದ್ದರು. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ವರ್ಗದ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಈ ಉರಂಮ್ಮೆ ನಿಂತೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ ಅಚೆರಣೆಗಳನ್ನು, ಮತ್ತೊಬ್ಬಿರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಿಡಲಿ, ಅನುಸರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಅವರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತೊಬ್ಬಿರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಿರುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ ಮೀನು ತಿನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಎಂದಾಗ, ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನುತ್ತೇ ಅಚೆರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದಾಗ ಅದು ಇನ್ನೊಬ್ಬಿರನ್ನು ಕೋಗಿ ಸೂಡುವ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ನಂಬಿಕೆಗಳಾದರೂ ಅವಗಳಲ್ಲಿ ವಹೆಂಬಿದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ! ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯಾಗದಂತೆ ಜನ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅದು ಕೆಡುಕಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ದಲ್ಲಿ ಪರರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದೇ ಬಂಗಾರ ಎಂಬ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವು

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕಾದ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಸಹನೆಯನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂದರೇನು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ನಮ್ಮಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲ, ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಸೇರಿಯೆ ನಾಡಿನ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಒಬ್ಬರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಗೌರವಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ತತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಒಂದಲ್ಲ ಹಲವು

ಈ ತತ್ವ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಬೀದರ್ ಸೀಮೆಯ ಉದ್ದ್ರೋಷ ಸೋಗಡಿನ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಜಾಪುರದ ಕನ್ನಡ ಉಡುಪಿಯವರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರವಾಡವರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಸಿಗದೆ ಯಾವುದೋ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದೇವಲ್ಲ ಎಂದು ಪರದಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾಡೆ ಮೀನು ತಿನ್ನುವ ಕರಾವಳಿಯವರು, ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹೀಗೇ ಅನಿಸಬಹುದು. ಕನಾಟಕದ ಪ್ರತಿ ಭಾಗದ ಜನ ಆಡುವ ಮಾತ್ರ, ಮಾಡುವ ಉಟ, ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಫೋಂದು ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ! ಇಲ್ಲಿನ ಸೋಲಿಗ ಸಿದ್ದಿ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತೂ ಮತ್ತೂ ವಿಶಿಷ್ಟ. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಒಹುರೂಪಿಯಾಗಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವುದು ‘ಕನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’? ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒದುಕುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೊತ್ತವೇ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದಾಗಲೂ ಇದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಸಚೇತ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ

‘ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂದಂತೆ, ‘ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಮಾತ್ರೂ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾಷೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದಾಗ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದೋಡನೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಜನ, ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು ನೆನಪಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನೆಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡವಾಗಿರದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿವೆ. ತುಳುವರಿದ್ದಾರೆ, ಕೊಡವರಿದ್ದಾರೆ. ಲಂಬಣ ಉದ್ದ್ರೋಷ ಕೊಂಕಣ ಮಲೆಯಾಳ ತಮಿಳು ತೆಲುಗು, ಮರಾಠಿ ಮಾತಾಡುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ?

ಒಂದು ಭಾಷೆ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಜನ ಆ ಭಾಷೆ ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬೇಗನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರ ಉದ್ದೇಶ. ಅದರಂತೆ, ಗಣರಾಜ್ಯ ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೂಡಿತು. ಈ ಲೆಕ್ಕಾದಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿ ರುಪುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾವು ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ತುಳು ಉದ್ದು ಕೊಡವ ಭಾಷಿಕರು, ತಂತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಜತೆಗೆ, ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಗಳಿ ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗಾಗೆ ‘ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ‘ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಯಂತಿಲ್ಲ. ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳುಳ್ಳ ಮರದಂತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜತೆಗೆ ತುಳು ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದೆ. ದಖನಿ ಉದ್ದು ವಿನಲ್ಲಿ ಗುಲಬಗ್ರಾದ ಬಂದೇನವಾಜನೂ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕೈವಾರದ ತಾತಯ್ಯನೂ ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದೆ. ಧರ್ಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹಿಂದುಗಳು ಕ್ರೀಸ್ತರು ಜೈನರು ಮುಸ್ಲಿಂರು ಎಲ್ಲ ಸೇರಿಯೇ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಜತೆ ಕನ್ನಡೇತರ ಮನೆಮಾತಿನ ಜನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್, ಭೀಮಸೇನಜೋತಿ ಹಾಡುವ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಹಂಗೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹಾಡುವ ಅಭಂಗಗಳಂತೂ ಮರಾಠಿಯವು. ಡೈಜಿ, ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದೆ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್, ನಾ ಡಿಸೋಜ, ಲಲಿತನಾಯಕ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು. ಆದರೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಮಾತೂ ಕನ್ನಡವಲ್ಲ! ಬದಲಾಗಿ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಉದ್ದು, ಕೊಂಕಣೆ, ಲಂಬಾಣಿ. ನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂಂದು ಅಪರೂಪದ ನಿಘಂಟನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಿಟ್ಟೆಲನಂತೂ ಈ ದೇಶದವನೇ ಅಲ್ಲ, ಜಮನಿಯವನು!

ವಿಚಿತ್ರವಾದರೂ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಮನೆಮಾತು ಕನ್ನಡವಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದ, ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡಲು ಕೀಳರಿಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ನಮ್ಮೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ! ಬಹುತ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ. ವ್ಯೇದ್ಯಕೀಯ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು, ೨೦೦೦ ವರ್ಷದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಲಿಸಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ? ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ ಒಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡಸತ್ಯಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಯನ್ನ ಹುತಾರಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಿಜವೈರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳು

ಬಿಜಿವಲ್ ಸ್ವಾಮಿ ‘ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಮೇಣಸಿನಕಾಯಿ ಗೋಡಂಬಿ ಕಡಲೆ ಪಪ್ಪಾಯಿ ಹೇಗೆ ಪರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವ ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ನಮಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುರುತುಗಳಿರುವ ಸಂಗತಿ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜ. ಹಾಗೆಂದು ಅದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಯಾವುದರ ಜತೆಗೂ ಬೆರೆಯದೆ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ ಎಂದಧರ್ಥವಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭೂಗಭ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿರುವ ಬಂಡೆಯಂತಲ್ಲ. ಅದು ನದಿಯಂತೆ. ನೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಜಲಧಾರೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಎಂತಲೇ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ದ್ವೀಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪೋಚುರ್ಗಿಸು ಫಾರಸಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಅವು ಎಪ್ಪು ನಮ್ಮ ವಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ, ಉಗಿಬಂಡಿ ಆರಕ್ಷಕ ವ್ಯಾದ್ಯ ಅಭಿಯಂತರ ಮುಂತಾದವು ‘ನಮ್ಮ’ ಪದಗಳಾದರೂ ವಿದೇಶಿ ಅನಿಸುತ್ತವೆ. ರೈಲು ಪೋಲಿಸು ಇಂಜಿನಿಯರು ಡಾಕ್ಟರು ಇವು ವಿದೇಶಿ ಪದಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮವು ಅನಿಸುತ್ತವೆ.

ಜೀವಂತವಾದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೊಡುಕೊಳ್ಳು ಮಾಡುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕೊಡುಕೊಳೆ ಮಾಡುವಾಗ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಬಿಜಾಪುರದ ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ ಗಮನಿಸಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರ್ವಿಯನ್ ವಾಸ್ತುಶೈಲಿಯ ಭಾರತೀಯ ಶೈಲಿಯ ಜತೆ ಅದ್ವಾತವಾಗಿ ಮಿಲನಗೊಂಡಿದೆ. ಹಂಪಿಯ ಕಮಲಮಹಲ್ ಇಡಿಯಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಿಂಟಿಕ್ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಯೂರೋಪಿನ ಪರ್ವಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ವಾಸ್ತುಶೈಲಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಿಲನವಾಗಿವೆ.

ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕನಾಟಕಕ್ಕೆ ಲಗತ್ತಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕಾಣಕೆ ಸೇರಿಸಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಟ್ಟಿಗೆ ದ್ಯುವಗಳು ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬಗಳು, ಕೇರಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಉತ್ತರ ಕನಾಟಕದ ಉಟ್ಟಿ ನಾಟಕ ಉಡುಪ್ಪ ವ್ಯಾಪಾರ ಇವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ, ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ, ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣೀಯ ನೆರಳು ಇದೆ.

ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳೆಗೆ ಎಪ್ಪೋಂದು ಕಡೆಯ ಮೋಡಗಳು ಮಳೆಸುರಿಸಿವೆ! ಎಪ್ಪು ದಿಸೆಯಿಂದ ಬಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದೆ! ನಮ್ಮೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೆರಿಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೂಪ

ತಳದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ, ಕನಾಂಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದ ಹಬ್ಬ ಮುಸ್ಸಿಮರಿಲ್ಲದ ಹಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸೂಫಿಸಂತರ ದರ್ಗಾಗಳಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಜನ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಘಟೀರೇಶ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗ, ತಿಂಕಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪೆ, ಮುಂತಾದ ಸಂತರ ಜಾಗಗಳು, ಸೂಫಿಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಹಿರೀಕರ ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವೇ ?

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗೈದ ಸಾಧನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದೊಡನೆ ಗತಾಲವೆ ನೇನುಷಾಗುವುದು. ಗತಾಲದ ಮೂಲಕ ನೋಡುತ್ತ ಹೋದರೆ, ಆದರಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನದ ಪಾತ್ರವೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೇವಲ ಗತಾಲದ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಜರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ವರ್ತಮಾನದವರ ಸಾಧನೆ ಸೋಲ್ಯಾಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನಾಂಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ ಹಳೇಬೀಡು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಬಿಜಾಪುರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ವಾಸ್ತುಕಲೆಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಈಗ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ವಿಧಾನಸೌಧದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಜನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನದಿಯೊಳಗೆ ನೆಲ್ದಾಳದಿಂದ ಉಪ್ಪುವ ಒರತೆ ನೀರೂ ಉಂಟು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆನೀರೂ ಉಂಟು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಸ್ತಿದ್ದ ರಾಜರಾಣೆಯರಲ್ಲಿ, ಅವರ ಅರಮನೆ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಅರಮನೆ ಕೋಟೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿದವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೇ. ಆದರೆ ಹೆಸರು ಉಳಿದಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿಸಿದವರದು! ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಸ್ತರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ, ಕೆಲವರ ಸುಖಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವರು ಕಷ್ಟಪಡುವುದು ಸರಿ ಅನಿಸತ್ತೊಡಗುತ್ತದೆ; ಜನರ ದುಡಿಮೆ ಸೇವೆ ನಿಷ್ಪೆಗಳು ತ್ಯಾಗದಂತೆಯೂ, ಜನ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ದ್ರೋಹವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಪಾಯ.

ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ‘ತ್ಯಾಗ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ- ಇದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ‘ವೀರಗಲ್ಲು’ ಹಾಗೂ ‘ಸಿಡಿತಲೆ ಕಲ್ಲು’ಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ. ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉರಿಗೆ ಕಳ್ಳರು ಮುತ್ತಿದಾಗ, ಉರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊರಗಿಸಿದವರು ಆಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಉರ ದನಗಳನ್ನು ಪರಉರಿಸಿದವರು ಕದ್ದು ಒಯ್ಯಿವಾಗ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಹೋರಾಡಿ ಜೀವತೆತ್ತ ವೀರರಿಗೆ ಜನ, ವೀರಗಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜನ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಿಡಿತಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದರೆ, ರಾಜನಿಗೆ ಸೇವಕರು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಯೆಯ ಸ್ವಾರಕಗಳು. ರಾಜನಿಗೆ ಮತ್ತುಖಾಗ ಲೆಂದು ಅಥವಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಸಿಗಲೆಂದು ಹರಸಿಕೊಂಡವರು, ತಮ್ಮ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹರಕೆ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ರೀತಿಯೂ ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು.

ಎರಗಲ್ಲಿನದು ಸಮುದ್ರಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪೂರ್ಣಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಶಾಂತಿವಾದರೆ, ಸ್ವಿತಲೆಯಿಂದ ಧೃತಿಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚಿದ ತೋರಿದ ನಿಷ್ಠೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮುಖಿಗಳು ಕನ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಚಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನಾವು, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು 'ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮಂಡಿಸಬೇಕು? ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಧೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಜನರ ಮೂಲಕ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಎಜ್ಞಾರ್ಥ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಇಲ್ಲೇ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೆಗಳ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನ

ಕನ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗತವೇಭವದ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿ ತೋರಿಸುವ ರೂಪಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಶೂರರೂ ಚೆಲುವರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ವಿಚೇಷಣೆಗಳೂ ರಸಿಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದು 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದಯ್ದನೆಂಬ ಕವಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಂಗು ಅಡಕೆ ಮಾವು ಸಂಪಿಗೆಯ ಮರಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಳಿ ಕೇಳಿಗಿಲೇ ನವಿಲುಗಳು ಮಾತ್ರ, ಇದ್ದವಂತೆ. ತಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಭಾವುಕವಾಗಿ ಉತ್ಸೋಧಿಸಿ ಯಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರಮು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತೋರಿಸಿದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ನೋಟ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಯೇ? ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನದ ಜಡೆಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯ ಅಂಶಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುಣವಂತರು ಶೂರರು ಇದ್ದರು, ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರ ಜತೆ, ಕಳ್ಳರೂ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕರೂ ದುಷ್ಪರೂ ಇದ್ದರು. ಟಿಪ್ಪುವಿನಂತಹ ಕನಸುಗಾರನೂ ಸ್ವಭಾಮಾನಿಯೂ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೀರ್ಜಾಫಿಕನಂತಹ ಸಮಯಸಾಧಕನೂ ಇದ್ದನಲ್ಲವೇ! ಪೂರ್ಚಿನ ಕನ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೀತೆಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೂ, ಅಸ್ಪೃಶತೆಯಲ್ಲೂ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾರಾಟವಿಲ್ಲ, ಬಡತನವಿಲ್ಲ. ಬಡವರು ಸತ್ತರೆ ಸುದಲಿಕ್ಕೆ ಸೌದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವಿನ ಬೆಂಕಿ ಅವರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಜ್ಞಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾವು ಕೊಡಬ್ಬಾಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನು ನೇರು ಬೇಕು. ಬರಗಾಲ ಬಂಡಾಗ ಜನ, ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು 'ಮಕ್ಕಳ ಮಾರ್ಯಾರ ಮಳೆರಾಯ' ಎಂಬ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕುರುಪಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರ ಸಿಕ್ಕುವುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಿಮತ್ತಿ

ಹಾಗಾದರೆ ವರ್ತಮಾನದ ನಮಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸುಂದರವಾದ ಅಭಿಮಾನ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನೆನ್ನಾರ್ಥಿಗಳು ಬೇಡವೇ? ಅವು ಬೇಕು. ಅವುಗಳ ನೆನಷಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿದುರಿನ ಕೇಳಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಚ್ಯಾಟನ್ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಭಿಮಾನದ

ಮುಖಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಅದರೆ ಅಭಿಮಾನವು ಕೊಂಡ ಜಾರಿದರೂ ವೈಭವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರಿ ವೈಭವಗಳ ಕಥನವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಲಾಗದ ನೂರಾರು ಕಪ್ಪುಕಲೆಗಳಿವೆ. ಮತಗಳು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ತಿವಿದಾಡಿರುವ ಗಾಯಗಳಿವೆ. ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಧನಗಳು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ನೋವು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ದೇಶವೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಗಲೇ ವರ್ತಮಾನವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಕೇಡು ನೋವು ಸೋಲುಗಳ ಸಮೀತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಅದನ್ನು ತೊಡೆಯಲು ಯಶ್ವಿಸಬಹುದು, ನೋವಿರದ ಸುಂದರ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ತಾನೆ?

ಸಂಘರ್ಷದ ನೆನಪುಗಳು

ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ತ್ವಾಗ ನಿಷ್ಪ್ರಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ವ ಬದಲಾವಣೆ ಸಂಭವಿಸುವುದೇ ಪ್ರಶ್ನಾಸುವಿಕೆಯಿಂದ, ಪ್ರತಿರೋಧದಿಂದ. ನಮ್ಮ ಜನ ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರೆ ಅಭಿಮಾನ ಹೀನರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣಸೆ ಜಟ್ಟೆ ಎಂಬುವನ ಕತೆ ನೆನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಗೋಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೇಣರ್ಯೆತರು ಉಳುವವನಿಗೆ ಭೂಮಿ ಎಂದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಣಸೆ ಜಟ್ಟೆನೂ ಒಬ್ಬ. ಕಾಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟ ನಡೆವಾಗ ಜಮೀನುದಾರರೊಬ್ಬರೇ ಕುಚಿಕಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತು. ಉಳಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರೆ ಜಟ್ಟೆ ‘ನಮಗೆ ಭೂಮಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಧಣಿಯ ಮುಂದೆ ಯಾಕೆ ತಗ್ಗಬೇಕು’ ಎಂದು, ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಬಂದು ಕುಚಿಕಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಂದು ಕೂರುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಪಕ್ಕದ ಉರಳಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟ ನಡೆದರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೂ ಕುಚಿಕಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಇದು ನೋಡಲು ಸಣ್ಣ ಫುಟನೆಯಂತೆ ತಮಾಶೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಅಳಿದಲ್ಲಿ ಉಳಿವರಿಗೆ ಬಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನ ಮಾಡುವ ಸೌಸಾಂಪನ್ಮೂಲ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಜನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೂ ದಿಟ್ಟು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ‘ಹೋರಾಟ’ವೆಂದರೆ ರಾಜನಿಗಾಗಿ ಸೈನಿಕರು ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇಡೀ ನಾಡಿನ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವಿಶಾಲ ಯುದ್ಧಗಳೂ ಹೌದು. ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣೀಅಬ್ಬಕ್ಕೆ, ನರಗುಂದದ ಬಾಬಾನಾಹೇಬಿ, ಮುಂದರಿಗಿ ಭೀಮರಾಯ, ಕಿತ್ತೂರಚೆನ್ನಮ್ಮೆ, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ ಇವರೆಲ್ಲ ವಿದೇಶಿ ಆಕ್ರಮಣಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧಗಳು ಇಂತಹವು. ರೈತರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತರಿಗೆ ಕಟ್ಟುದೆ ಹೋರಿದ ಅಸಹಕಾರವೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಯುದ್ಧವೆ. ಅಂಕೋಲಾದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕರನಿರಾಕರಣ

ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯಿತು. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಲ್ಕಾಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಸುಮಣಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿರುದ್ಧ ಇ ಜನ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂದಿ ಹಳ್ಳಿಪನರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಜನರನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತಗಳು ನಾಯಕರಷ್ಟು ದಾಖಲಿಸದೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರ ಧೀರಷಾಷ್ಟು ನಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥಾನನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಉಖ್ಯಾಲ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಕಿತ್ತಳ್ಲೂರು, ಸಂಗೋಳ್ಳ, ಹಳಗೆಲ್ಲಿ, ಪರಗುಂಡಿ ಇವೆಲ್ಲ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಘರ್ಷದ ಭಾಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ತಾಣಗಳು. ಇಂದ್ರ ಶತಮಾನವಂತೂ ಜನರ ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿ, ರ್ಯಾತಚಳುವಳಿ, ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ, ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿ, ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟ, ಪದಿ ಉಳಿಸುಣಿ ಚಳುವಳಿ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಆಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಶಿಶಿರಗಳ ಕೆಳಗೆ ನೆಲ

ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಾದೇವಿ, ಕುಮಾರರಾಮ, ಮಂಟಸ್ಯಾಮಿ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕನಕದಾಸ, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ, ಸರ್ವಾಂಗಿ, ಕುಮಣಿ, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಗುಬ್ಬಿವೀರಣ್ಣ, ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಜಾಲಗಾಡ, ದೇವರಾಜ ಅರಸು, ರಾಜಕುಮಾರ್, ಪಿ ಲಂಕೇಶ್ ಇವರೆಲ್ಲ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಯಕರೆ. ಆದರೆ ನಾಯಕರ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೋಡುವಾಗ ಮರೆತುಹೋಗುವ ಒಂದು ಅಂಶವಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಈ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆ ತ್ವಾಗ ದುಡಿಮೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ದೂಡ್ಯುವರಾದು ರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಬುಲದಿಂದಲೂ ದೂಡ್ಯುವರಾದವರು. ಬಸವಣ್ಣವನ್ನು ಅವನ ಜತೆಗಿದ್ದ ನೂರಾರು ಸಂಗಾತಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ನೋಡುವುದು? ಶಿಶಿರಗಳ ಗಗನಚುಂಬಿ ಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ತಾನೇ? ನಾಯಕರು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರಲ್ಲದ ಲಕ್ಷ್ಯಾಂತರ ಜನ ರಂಗದ ಹೀಡೆ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸುಂದರವಾದ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಿ ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಕಾಡಿದ್ದಂತೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಆಜಾದೆತ್ತ ರಕ್ಕಿ ಬೆಳೆದ ಮರಗಳೂ ಇವೆ. ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಸಣ್ಣಪ್ರಟ್ಟಿಗಿಡಗಳೂ ಇವೆ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಯಬಹುದ್ದು ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿತಾನೆ ಒಂದು ಕಾಡು?

ಸಮುದ್ರಾಯದ ಸ್ವಜನತೀಲತೆ

ಸಮುದ್ರಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡತೊಡಗಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಳಾಗಿಸಿ ತ್ತುದೆ. ಆಗ ಅದು ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಕೋಟಿ ಮಾನವರ ಕಥನವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿ ಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಧೀಮೂತ ಮಹಿಳೆಯರಾದ ಅತ್ಯಿಮಂಜ್ಞೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಾದೇವಿ ಅಂತಹ

ಕಿತ್ತೂರಚೆನ್ನಮ್ಮೆ, ಬಾದಂಬೀಬಿಯರ ಜತೆ, ಸಾಲುಮರದ ತಿಮ್ಮೆಕ್ಕನೂ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಾದಿಹೋಕರಿಗೆ ನೆರಳನ್ನು ನೀಡುವ ನೂರಾರು ಮರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಡಕುಟುಂಬ ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಮನಸ್ಸು, ಕನಾಂಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಪೂರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಎಂದರೆ, ಜನ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಜೀವಂತಿಕೆ; ತಮ್ಮ ಸುಖಿಸಂಭವಮುದುಃಖಿಗುಡಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿಸುವ ಮಾನವೀಯತೆ. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಳಗುಂದದ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬ ರೈತ, ಬೆಚ್ಚಪ್ಪನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದಷ್ಟು ತಾಗದಿರಲಿ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಬೆದರುಚೊಂಬೆಗೆ ಬೆಚ್ಚಪ್ಪ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೈತ ಬೆಚ್ಚಪ್ಪನನ್ನು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಅಂಗಿಯೋಳಗೆ ಹುಲ್ಲುತುಂಬಿ ಮಡಕೆಯ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಇಲ್ಲ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ಚಿಂದಿಬಟ್ಟೆ ಆರಿಸಿತಂದು ಮಾನವಾಕೃತಿಯ ಗೊಂಬೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು. ಅವು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರ ಗೊಂಬೆಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದರೆ, ಅವನ್ನು ನೋಡಲು ದೂರದಿಂದ ಜನ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತ ಇವನ್ನು ಕಲೆ ಎಂದು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆಚ್ಚಪ್ಪ ಎಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಕಲೆಯೂ ಆಯಿತು. ಇದೇ ರೀತಿ, ನಮ್ಮ ಕಸುಬುದಾರರು ಮಡಕೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಬುಟ್ಟಿಹೆಣೆಯುವಾಗ ಕಾದಿಹೋಲೆಯುವಾಗ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಮೇರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿವೆ. ಇವು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯಿಂದ ಇಡೀ ಪರಿಸರವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಡುತ್ತುವೆ. ರೈತರು ಬೆಳೆ ತಿನ್ನಲು ಬರುವ ಪಾರಿಷಢಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಅಥವಾ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನೂರಾರು ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾರಂಪರಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಮದ್ದು, ಕಾಡಿನ ಜನ ನೂರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಫಲವಾದರೆ, ನಮ್ಮ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳು ಅಡುಗೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಫಲವಾಗಿವೆ.

ದುಡಿವ ಜನರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಅಸಲಿ ಮುಖ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ, ಜನಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕುಣಿತ, ನಾಟಕ, ಅಡುಗೆ, ವ್ಯಾದ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಲೋಕವೇ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಮಂಟಸ್ಯಾಮಿ, ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಬೀರಪ್ಪ, ಎಲ್ಲಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದ ದ್ಯೇವಗಳ ಮೇಲೆ, ಜನಪದರು ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ಹಾಡಬಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತಲೇ ಗಣ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲೇಖಿಕರು ಸಂಗೀತಗಾರರು ಚಿತ್ರಗಾರರು, ನಟರು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ ಮೂಲಕವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿತ್ರ, ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಬರೆದರೆ, ನಾಡಿನ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ದುಡಿವ ಜನ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಲೋಕ ಹೊರಗುಳಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ರೈತರು ನೇರಾರರು ಕಮ್ಮಾರರು ಕೂಲಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಶ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥವೆ ಕುಬ್ಜವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡುವ ಚಿತ್ರ, ಎಂತಹದು? ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ, ರೈತರು, ಕೂಲಿಕಾರರು, ಕಸುಬುದಾರರು, ಕವಿಗಳು, ಸಂತರು, ದೊರೆಗಳು, ಆಡಳಿತಗಾರರು, ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಜನ ಸುಳಿಯತೋಡಗುತ್ತಾರೆ; ಪಂಪ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಶರಣರ ವಚನಗಳು, ಶಂಕು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಬೇಂದೆ ಕವನಗಳು, ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿವೆ; ಬಂಗಾದೇವಿನು, ಜೋಳದರೊಟ್ಟಿ, ರಾಗಿಮುದ್ದೆ ಯಶ್ವಿಗಾನ, ದೊಡ್ಡಾಟ, ಶೃಷ್ಟಿಪಾರಿಸ್ತಾತ್, ಮೈಲಾರದ ಜಾತೆ, ಗೋಳಗುಮ್ಮಾಟ, ಹಂಪಿಯ ಗುಡಿ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಿದ ಬಾಹುಬಲಿ, ವೀರಗಲ್ಲು, ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿವೆ; ಜತೆಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಡತನ, ಕಡಿತಲೆಯಾದ ಕಾಡು, ಜರಂಡಿಯಾಗಿರುವ ನದಿಗಳು, ಪರದೇಶಿಗರಿಗೆ ಸೂರೇಹೋಗೃಹಿಯವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಕನ್ನಡದ ದುಸ್ಸಿತಿ, ರೈತರ ಆತ್ಮಹತೆ - ಇವೆಲ್ಲ ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿದರೆ ಅದೆಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ! ಹೌದು, ಒಂದು ನಾಡಿನ ಜನಸೇವನದ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ, ಇಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರವೇ ಮೂಡಬೇಕು.

ಹೇಗೆ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿದೆ, ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿದೆ. ಉದರಲ್ಲಿ, ಸಂಘರ್ಷವೂ ಇವೆ, ಸಾಮರಸ್ಯವೂ ಇದೆ. ಹಳತು ಹೊಸತು ಎರಡೂ ಇವೆ. ಸಂಘರ್ಷ ನೋವುಗಳಿರುವೂ ಇವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ, ಜಲನಶೀಲ ವಾಗಿದೆ. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಡೆದ ಅಪರೂಪದ ವೃತ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳಿವಂತೆ, 'ಸ್ವಾವರ ಕ್ಷುಳಿವುಂಟು, ಜಂಗಮಕ್ಷುಳಿವಿಲ್ಲ'! ಅಂದರೆ ಜಲನಶೀಲವಾಗಿರುವ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನಾಶದ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ: ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸುಂದರ ದಿನಗಳು ಗತಾಲದ್ದಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ರೂಪಗೊಳಿಬೇಕಾಗಿವೆ. ಅವು ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾಲಗಭ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಲೇಖಕರು

ರಹಮತ್ತಾ ತರೀಕೆರೆ (ರೇಜೆ) ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೂಟಿಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ', 'ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಬ್ಬು', 'ಕನಾಟಕದ ಸೂಳಿಗಳು', 'ಅಂಡಮಾನ್ ಕನಸು' ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಆಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಯಶ್ವಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರು ಒಂದು ಭಾಷೆ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಯಿಂದಿ ಮಾತ್ರ, ನೋಡಿದರೆ, ಅದರ ನಿಜರೂಪ ಸಿಗಲಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಯಾಗ್ರಹಿ

ಅವಮಾನದ ವರಡೂ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವೇರಡನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿಯೇ ನೋಡಬೇಕು ಎಂದು ಲೇಖನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತೇದೆ.

೨೫೬

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ=ಕೊಳ್ಳಿಗಾಲ ತಾಲೂಕು ಮಹಡೆಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೇವ, ಕುಮಾರ
ರಾಮ=ಇನೇ ಶತಮಾನದ ಕಂಪಿಲಿ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕುಮಾರ, ಸಂಗೋಳ್ಜಿರಾಯಣ್ಣ=ಕತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮೈನ ಅನುಯಾಯಿ, ಬಿಟೀ ಸರಕಾರದ ನಿದ್ದೆ ಕೆಡಿಸಿದ್ದ ಹೋರಾಟಗಾರ,
ನರಗುಂದದ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬಿ=ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ ನರಗುಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಪತಿ
ಯಾಗಿದ್ದವನು, ಬಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದವನು. ಅವನನ್ನು ಗ್ರಾಮರಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು ತಿಂತಿಂಮೋನಪ್ಪ=ಗುಲಬಗ್ರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂತ, ಇನೇ
ಇಷ್ಟಾಪ್ಪಂ=ಬಿಜಾಪುರವನ್ನಾಳಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆದಿಲಶಾಹಿ ದೊರೆ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಆರಾಧಕನೂ
ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಈತ ಕಿತಾಬೆ ನವರಸ್ ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದನು, ಕೈವಾರದ
ತತ್ಯ=ಇನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂತ, ಅಭಂಗ=ಮರಾಠಿ ಸಂತರ
ತತ್ಯ, ಬಂದೇನವಾಜ್=ಇನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗುಲಬಗ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಪ್ರಿಯ
ಸೂಫಿಸಂತ, ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ=ಇನೇ ಶತಮಾನದ ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥ, ಇದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ
ನಾಡು, ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಕುರಿತ ವಣನೆಗಳಿವೆ, ಮಂಟಸ್ವಾಮಿ=
ಮೈಸೂರು ಮಂಡ್ಯ ಸೀಮೆಯ ಕೆಳವಗ್ರದ ಸಮುದ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವ ಸಂತ,
ಇವನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುವ ಸುದೀಫೂ ಕಥೆಯೇ ಮಂಟಸ್ವಾಮಿಕಾವ್, ಪೆರ್ರಿಯನ್
=ಈಗಿನ ಇರಾನಾದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಶಿಶುನಾಳ=ಇನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ
ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂತ, ಸೂಫಿ=ಅನುಭಾವಿ ಪಂಥದ ಯೋಗಿ, ಉರುಸು=ಸೂಫಿಸಂತನ ಪುಣಿ
ತಿಧಿಯ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಣಕೊಂಡು ನಡೆಯುವ ಉತ್ಪನ್ನ, ಮೋಹರಂ=ಇನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ
ಅರಬ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹತರಾದ ಹಸೇನ ಮಸೇನ ಎಂಬ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ
ನೆನಪಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಆಚರಣೆ, ದಗ್ರಾ=ಸಮಾಧಿ, ಗುಬ್ಬಿವೀರಣ್ಣ=ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ
ನಡೆಸಿದವರು, ರಾಣೀಅಭ್ಯಕ್ತ=ಪ್ರೋಚುರ್ಗೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿ,
ಹಸರಾಗಿದ್ದ ಇನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಜೈನಮಹಿಳೆ, ಮುಂಡರಗಿ ಭೀಮರಾಯ=
ಉಲ್ಲಂಬಿ=ಮೋಗಲರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಬಿಜಾಪುರದ ರಾಣಿ, ಅತ್ಯಿಮಬ್ಬಿ=ದಾನಕ್ಕೆ
ಬಾಂದಬೀಬಿ=ಮೋಗಲರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಬಿಜಾಪುರದ ರಾಣಿ, ಅತ್ಯಿಮಬ್ಬಿ=ದಾನಕ್ಕೆ
ಉಲ್ಲಂಬಿ=ಮೋಗಲರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಏರ, ಜುಂಜಪ್ಪ=ಗೊಲ್ಲ
ಗ್ರಾಮ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಏರ, ಜುಂಜಪ್ಪ=ಗೊಲ್ಲ
ಸಮುದ್ರಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ, ಬೀರಪ್ಪ=ಕುರುಬಿ ಸಮುದ್ರಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
ಸಮುದ್ರಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ, ಬೀರಪ್ಪ=ಕುರುಬಿ ಸಮುದ್ರಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
ನಾಯಕ, ಹಳಗಲಿ=ಬಾಗಲಕೋಟಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ, ಗ್ರಾಮ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬೇಡರು
ಶಸ್ತ್ರಾರ್ಥಿನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ಬಿಟೀಶರ ಕಾನೂನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟ್ಟಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದರು,
ಶಸ್ತ್ರಾರ್ಥಿನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ಬಿಟೀಶರ ಕಾನೂನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟ್ಟಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದರು,
ಇವರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಜನರನ್ನು ಬಿಟೀಶರು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದರು, ಸಾಲುಮರದ ತಿಮ್ಮಿಕ್ಕು=ತನ್ನ ಗಂಡ
ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಾಲುಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಂತೆ ಸಾಕಿದ ಮಹಿಳೆ

ಕನ್ನಡ ಮನಸ್ಸು ೧೧೧

ಪ್ರಶ್ನಗಳು

೧. ಪ್ರಾಚೀನೀರಾಮುಲು ಬಗ್ಗೆ ಚೇಸಗೆರಹೇ, ರಾಮ್ಯನವರಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ?
೨. 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಜನಪಿಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಯಾವುವು?
೩. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಆಗತ್ಯವಿದೆ?
೪. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀವಿಮರ್ತ್ಯಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸುವ ಆಗತ್ಯ ಯಾಂದೆ?
೫. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗತಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅರಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಯಾಕೆ ಸರಿಯಲ್ಲ?
೬. ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಭವೀಕರಣದ ಅಪಾಯಗಳು ಯಾವುವು?
೭. ಸಮುದಾಯದ ಸ್ವಜನರೀಲತೆ ಎಂದರೇನು?
೮. ಯಾಕೆ ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶಿವಿರಗಳಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಲ್ಲದು, ಏಷಿಂದಿಗೆ ಪೂರಕ ಓದು

೧೦. ಮಂಟಸ್ಯಾಮಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು

೧. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಕನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಹೋತ'
೨. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಕನಾಟಕ'
೩. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶರ್ಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರೀಲತೆ'
೪. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ಯಾಮಿ ಅವರ 'ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ'
೫. ಮಾಸಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ 'ಕನಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'
೬. ಎಂ ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರ 'ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'
೭. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡಿ' ಮಾಹಿತಿಹೋತ
೮. ಎಸ್ ಎಸ್ ಹಿರೇಮತ ಅವರ 'ಕನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆ ಹಣ್ಣಗಳು'
೯. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಅವರ 'ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆ'
೧೦. ಎಚ್ ಎಸ್ ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಅವರ 'ನಮ್ಮ ನಾಡು ಕನಾಟಕ'
೧೧. ಜಿ ರಾಜಶೇಖರ ಅವರ 'ಹಾಗೋಡು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ'
೧೨. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆ ಸಾಲದು' ಎಂಬ ಲೇಖನ

೧೦

ಗಳು. ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಡುವು

ಎಸ್. ಸುಂದರ್

ಎಂತಾ ಮಾಡಕಾತಿಲ್ಲೇ.” ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಭಾವಾ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ನೋಡಿ. ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ‘ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಆವೃತ್ತಾಗಿ ಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಮಣೆಕವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ನಿಜ ಬಾಯಿಗೆ ದುತ್ತಾರ್.

ಕನಾಟಕದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿಪರ ಸಂಬಂಧ ಕೋಸ್ಟ್

ಗಳಿವೆ. ಅವೆಂದರೆ, ಬಟ್ಟಿ, ಜೆಬ್ಸಿ, ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮೊದಲ

ಮೂರು ಕೋಸ್ಟ್ ಗಳಿಗೆ ಎಸ್‌ಸೆ‌ಲ್ಯಿಯಲ್ ಕಡಿಮೆ ಅಂತರಳನ್ನು ಪಡೆದ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು

ಅಂತ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ಅವಧಿಯ ಬಟ್ಟಿನ ಮತ್ತು ಜೆಟ್‌ಸಿ ಕೋಸ್‌ರ್‌ಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಸ್‌ಸೆಸ್‌ಲೀಯ್ ನಂತರ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಒದಿ, ಇಂಡಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವಿ ಪಡೆಯುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಚೈತನ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒದಿನ ನಂತರ ಕೇಲಸ ಸಿಗುವುದು ಮತ್ತು ಒದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ಮುಗಿಯುವುದು ಬೇಕಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಈ ಕೋಸ್‌ರ್‌ಗಳಿಗೆ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅಥವಾ ನಗರದ ಕೆಳಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುವುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತವರಾಗಿರುವುದು.

ಇಂಡಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕೋಸ್‌ರ್‌ಗಳಿಗೆ ಸೇರುವವರು ಪಿಯುಸಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾರ್ಧಮದ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಇತರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬೇಗನೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾರ್ಧಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಲಿಟೆಕ್‌ಸ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ಕನ್ನಡ ಮಾರ್ಧಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಬಹುತೇಕ ಮೆರಿಟ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸಹ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ ಬಟ್ಟಿನ ಮತ್ತು ಜೆಟ್‌ಸಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಮಾರ್ಧಮದಲ್ಲಿ ಒದಿ ಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಜತೆ ಹೇಣಾಡುವುದು ನಿಚ್ಚುಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ೫೦-೬೦ ಸಾವಿರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಹಂತದ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪದವಿ ತರಗತಿಗಳ ನಿರ್ಧರಿತವಾಗಿ ಪದವಿ ಸೇರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು +೨ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ೧೯೬೬ರಿಂದ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣ ಕೋಸ್‌ರ್‌ಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರುವ ಎಲ್ಲ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಡೈಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಮಾರು ೫೨ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಕಲಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಉದಾ : ಆಟೋಮೇಟಿಕ್‌ಸ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್‌, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌, ಡ್ರೈಸ್‌ನ್‌, ಸಿರಿಕಲ್‌ರ್‌, ಬ್ಯಾಟರ್‌ಕೇರ್‌, ಫೀಶ್‌ಫಾರ್ಮಿಕ್‌, ಹೊಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಸೂತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೇವನದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಒತ್ತಡವಿರುವುದರಿಂದ, ಇವರ ಗುರಿ ವೃತ್ತಿ ನೈಪುಣ್ಯತಯೇ ಹೊರತು ವಿಷಯದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೋಸ್‌ರ್‌ಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾರ್ಧಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಿದೆ. ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೋಥ್‌ನ ಬರಹ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ತನ್ನ ಸುತ್ತೂಲೇಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಇದುವರೆಗೂ ಅಂತಹ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಬೋಥ್‌ನ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಲೇ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ತಜ್ಞರಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಲೇ

ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಅಳೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಡುವುದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೆ ಉಳಿದಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗಿ ಹೂತಿದೆ.

ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯವುದು ಅಥವಾ ಮಾತನಾಡುವುದು ಹಣ್ಣು ಏಕದಿಸು
ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಬೆಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನವೊಂದನ್ನು ಏಕದಿಸು
ಲಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡದವರು ಅಂಬಾಸಿದ್ರೋ ಕಾರ್ ಇಂಟಿನೆನ್‌ಲೀ
ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸ್ನಾತಕ: ಎರಡು ವಾರಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ವರ್ಷಿಂಗ್ ಸೆಕ್ರೆನ್ ಮಾಡಲೋ
ಮಾಡಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿರು. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಥ್ ಮದ ಬಿಂಬಿಸಿ
ವಿಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣಪಟ್ಟ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೇ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಉರಳು

ಹುರಿದಂತೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತೀವ್ರಾಗಾರರು ಬಂದಾಗ ಒಹಟ ಅಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಇಂಡಿನ್ ಮಾಡೆಲ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಇಂಡಿನ್ ಮಾಡೆಲ್ ಮಾಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಅಧ್ಯಾಪಕನಿಗೂ ಹೋಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು? ಅವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ನದಿ ಡಾಟಲಾರದೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಆಟೋಮೋಬೈಲ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯಿದ ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಫೀಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಹಟ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ತಂತ್ರಜ್ಞರಾಗಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ.

ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯೇ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಣುಕಾಡಿ ತಿಣುಕಾಡಿ ಒಂದಮ್ಮೆ ಪದಗಳನ್ನು ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಶಿಬಿಂದು ಆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಂತರ್ಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕುವೆಂಪು ಹೇಳಿದ 'ಗ್ರೇಸ್' ಅಂತರ್ಗಳ ಮರಂತ ನಾಟಕ ನೇನಿಟಾಗುತ್ತದೆ. "ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವ ಹಿರಿಯರ ಇತ್ಯಾರ್ಥ ವೇನು? ಹುಡುಗರಲ್ಲ ಈಚೀಚೆಗೆ ದಡ್ಡರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸ್ವಾಂಡರ್‌ ತುಂಬಾ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದೆ! ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಇನ್ನಮ್ಮೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ! ಗ್ರಾಮರ್ ಲೇಹ್ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನಿಸಿ! ಪರಿಣಾಮ : ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ್ ಪ್ರಕಟನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ 'ಕೃಪೆ'ಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ."

ಈ ನಾಟಕ ಮರಂತ ನಾಟಕ ಇನ್ನು ಸಾಕು ಎಂದು ಕುವೆಂಪುರವರು ಇಂಡಿಯ್‌ರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವುದೇನು? ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಪ್ರಾಚೀಕರ್ಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಅಂಕ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಧಿಯರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಪಾಸಾಗುವುದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಏನಾರ್ಥ? ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ಮನದಷ್ಟು ಗಿಲ್ಲುವೆಂದೇ ಅಥವಾ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯ ತೋಡಕೇ? ಇನ್ನೂ ದುರಂತವೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಕಾಲೇಜಿನ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ವಿಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಜನ ಪಣಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೇಗೆದೆ ಹೊಂದಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಫೇಲಾದರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವೃತ್ತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಪಡೆದರೂ, ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಭಾಷೆ ಪಾಸಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಫೇಲ್ ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತು, ಅದನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಕಾಯಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಲ್ಲದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿದೇ ಹೋಗ ಬಹುದು. ಅಗ್ರಿಕಲ್ಟರ್, ಹೋಲಿಗೆ ಕಸೂತಿಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಅಂತರ್ಗಳು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಂಡುಹಿಂಡ ಸತ್ತೆ. ಅದು ನಿಜಪೂ ಹೊದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊಲ್ಯುಮ್ಯಾನ್ ಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಮಿತ್ರರು ಕನ್ನಡ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆ ಕಂಡರೆ ಉದಾಹರಣೆ

ದಿಂದಲೇ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಾಗಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಎಂದರೆ ಮಹಾ ಅಲಟ್ಟೆ.

ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಉದಿಟ್ಟು ಒಂದು ಬಲೂನು ಶಾಶಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕ ತರಗತಿಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಓದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ “ಯಾವುದೇ ಅನಿಲವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿದಾಗ ಅದು ಹಿಗ್ನುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರವನ್ನು (ಸಾರವನ್ನು) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಆಟೋಮೊಟ್ಯೂನ್ ಮೂಲ ಸೂತ್ರ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವ ಭಾವ ಬೇರೆ, ಪರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಓದುವ ಭಾವ ಬೇರೆಯಾದಾಗ ಸಂಪರ್ಹನಕ್ಕೆ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲೋ ಕಂದಕವೇರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೇಶನ್ ಅಥ್ವಾ ನಾಲೆಚ್ಚು ಇಲ್ಲ. ಇದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಪಾಠಮಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸು ಮಾಡಬಹುದೇ ಏನೇ ಫೀಲ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪದಕೋಶಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಖೆಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕು. ವಿವಿಧ ಕೋಸ್ರೆಗಳಿಗೆ ಚೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಆಗಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಿ, ಕನ್ನಡದ ಸಮರ್ಪಣೆ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಳಿಗಳು, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೋಸ್ರೆಗಳಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಪರ್ಯಾಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ.

ಪಕಮುಖೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯತ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಚೈತನ್ಯ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ಬಿಲಾತ್ತುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ನಾವು ಎಟ್ಟೆತ್ತುಕೊಂಡು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರತಿಭೆ ಹೀಗೆ ವ್ಯಧಾ ಪೋಲಾಗುವುದಲ್ಲದೇ ದೇಶವೂ ಅಧೋಗತಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾವೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟವೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವುದೆಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಜಗದೀಶಚಂದ್ರಚೋಸರಿಗೆ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ವಣೆ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಶನಕಾರ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದನಂತೆ. “ಚೋಸ್‌ಚೀ, ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಚೋಧಿಸುವುದು ಕವ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪೂರ್ಯವೇನು?” ಚೋಸ್ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಕವ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪೂರ್ಯವೇನು? “ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಯಾರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಬಂಗಾಳಿಯೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.”

ಲೇಖಕರು

ಎಸ್ ಸುಂದರ್‌ (ರೇಣು) ಅವರು ಶಿವಮೋಗ್ಯೆಯ ಡಿವಿಎಸ್ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಸ್ನಾತಂತ್ರಿಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆಟೊಮೋಬೈಲ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪರ ಚಳುವಳಿಗಾರರು. ಪಶ್ಚಿಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಆಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ದಶವಾರ್ಷಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ವಾದ ‘ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ’ ಪಶ್ಚಿಮಾಂತರದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತ್ರಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವುದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪದಕೋಶ

ಎಂತಾ ಮಾಡುಕಾಡಿಲ್ಲ=ಪಿನು ಮಾಡುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ, ಲೇಹ್=ಶಕ್ತಿಕೊಡುವ ರೀಷಧಿ, ಅಲಜ್=ಆಗದಿರುವುದು, ಒಗ್ಗದಿರುವುದು

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಪರೀಕ್ಷಾಕರಿಗೆ ಹೋದ ಲೇಖಕರ ಅನುಭವ ಎಂತಹದು?
೨. ಐಟಿಎ ಮತ್ತು ಜೆಟ್‌ಸಿ ಕೋಸ್ರೋಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇನು?
೩. ಕನಾರ್ಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗೆದೆ?
೪. ಲೇಖಕರಿಗೆ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಗುವ ಅನುಭವ ಎಂತಹದು?
೫. ತಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮೊದಲ ಒಮ್ಮೆನೇ ಗಳಿಸಿರಲು ಭಾಷೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕುರಿತು ನಿಮಗೇನನಿಸುತ್ತದೆ?
೬. ಕುವೆಂಪು ಹೇಳುವ ದುರಂತ ನಾಟಕ ಯಾವುದು?
೭. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಧಿಯರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥಕರ್ತೆ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪರೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಖ್ರೀಸ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹದ ಪ್ರತಿಭೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?
೮. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕಿಂದು ಲೇಖಕರು ಸಲಹೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?
೯. ಜಗದೀಶಚಂದ್ರ, ಚೋಸರು ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಚೋಧಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಒಳಾಧ್ಯಾವೇನು?

ಪೂರಕ ಛಿದ್ಮ

೧. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್’ ಲೇಖನ

೭. ಯು ಉರ್ಬೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ‘ಇಗ್ನಾಷ್ ಬಾಹ್ಯಣ ಕನ್ನಡಶಾಸ್ತ್ರ’ ಲೇಖನ
೮. ಕೆ ವಿ ನಾರಾಯಣ ಅವರ ‘ಭಾಷೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ’ ಪುಸ್ತಕ
೯. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ‘ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ’ ದಶವಾರ್ಷಿಕ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ (೨೦೦೧) ‘ಕನ್ನಡದ ಜತೆ ನನ್ನ ಅನುಸಂಧಾನ’ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಾರ್ಥಾಪಕರು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನಗಳು
೧೦. ಕನಾಫಿಕ ವಿಮೋಚನ ರಂಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ಕನ್ನಡ ಬದುಕಿನ ಕಂಟರ್ಗಳು’ ಕೃತಿ.
೧೧. ಅಭಿಕಾದ ಲೇಖಕ ಗೌರಿ ವಾ ಧಿಯಾಂಗೋ ಅವರ ಪುಸ್ತಕದ ಅನುವಾದ ‘ವಸಾಹತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ವಿಮೋಚನೆ’.

೨೦

೧೨. ಕೊಣವೇಗೌಡ

ಜನಪದ ಗೀತ

ಗೋವಿಂದ ಮುರಹರ ಮಾಥವ |
ಸರ್ವ ಪಾಲಿಸು ಶ್ರೀಧವ ||

ನಮ್ಮುರಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಣವೇಗೌಡ
ಜೀನನೆಂದರೆ ಹೆಸರೇಳಬೇಕು
ಜೋಳನಾದ್ರ ಬಿತ್ತೇ ಆಯ್ತು
ಮೂರು ವರ್ಷ ಮಳೆಯೇ ಹೋಯ್ತು
ಇರುವ ಕಾಳ ಹೊತ್ತೊಂಡೋದೋ
ಗಾಡನು ಇಲಿಗೆ ಸಂಕಲೆ ಹಾಕಿ
ಕಾಳನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ತುಂಬ್ಬ

ಹೊಟ್ಟಿಲ್ಲೋರು ಕೇಳಿದರವನ
ಭಿಕ್ಷುನಾದರೆ ಕೊಡಿಗಿಡಿಯೆಂದು
ಭಿಕ್ಷುದೋನ್ನಾಟ ತಡಿಲಾರ್ದೆ
ಕರೆದು ಹೆಂಡ್ರೀಗೇಳ್ಳಹಾಗೆ
ಭಿಕ್ಷುದವರು ಬಂದ್ರಿಂದಾರು
ಭಿಕ್ಷುಕಾದರೆ ಬಂದಾರೀಗ
ಸತ್ತಂತೆ ನಾನು ಬಿದ್ದೋತೀನಿ ||

ಅಳುತಾ ಬಾಕ್ಕಲ್ಲೆ ಕುಂತ್ಯೋ ಹೆಣ್ಣೆ
ದಾಸಯ್ಯನಾದ್ರ ಬತಾನಾಗೆ
ಇದ್ದಾರಮ್ಮೆ ಅನ್ನತಾನೆ
ಗಂಡ ಸತ್ಯೋದ ಅಂತ ಹೇಳು
ದೇವ್ಯ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಕೋಯ್ತೆಂದು
ದಾಸಯ್ಯನಾದ್ರ ಒಡ್ಡಾನಾಗೆ

ಹೀಗಂತ ಹೇಳಿ ಗೊಡ ಮಲಗ್ಗು
ಸತ್ಯಂಗೆ ಮೂಲೇಲಿ ಬಿದ್ವಾಂಡ ||

ಕೊಡಗಿನ ಮಾರಿ ತಂಟಲ ಮಾರಿ
ಗೊಡಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಾಲೆಂತ
ದಾಸಯ್ಯ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು
ತುಳಸೀ ಮಣಿಯ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ
ಕೈಲಿ ಜಾಗಟೆ ಕಂಕ್ಕಲ್ಪಂಶು
ಹಣೀಲ್ವಾಮು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಗೋವಿಂದ ತಿಮ್ಮಿಷ್ಟ ಎಂದೆನ್ನತ್ತು
ಗೊಡ್ಡ ಹಟ್ಟಿ ಬಾಗ್ನಿಗೆ ಬಂದ್ಲು
ನೋಡಿದಳಲ್ಲಿ ಗೊಡ್ಡ ಹೆಂಡಿ
ಅಳುತ ಬಾಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕುಂತಿರೋದ
ಇದ್ದಾಕಮ್ಮೆ ಅಳ್ಳಿ ಎಂದ್ಲು
ಗೊಡ ಸತ್ಯೋದ ಕೆಟ್ಟೆ ಕಾಣಷ್ಟು
ಹೋರೋರು ಹೆಣವ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಪಲ್ಲೋ
ನನಗೆ ಮುಂದಕೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ತಂದ
ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲಪ್ಪೆ ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲಪ್ಪೆ
ಅಂತ ಹೇಳಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತು
ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ನೀರೇ ಇಲ್ಲ ||

ಅಯ್ಯೋ ಕೊಣಾವಷ್ಟ ಸತ್ಯಾ ನೀನು
ಚಿನ್ನದಂತ ಮನುಷ್ಯನು ನೀನು
ನಿನ್ನಂಥಾ ದಾನಿ ಸತ್ಯಾ ಮೇಲೆ
ನಮ್ಮೆ ಹೊಟ್ಟಾರೋ ಕೊಡಾರಷ್ಟು
ಅಂತಾ ತುಂಬಾ ಬಗೇಲಿ ದಾಸಯ್ಯಾ
ತಲೆಯಾ ತಲೆಯಾ ಹೊಡಕೊಂಡತ್ತು ||

ಏಟೊತ್ತು ಬಡ್ವಾಂಡು ಇದ್ದೆ ಅದೆ
ಹೆಣವ ಹೋರೋರು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಪಂತೆ
ಅಂತ ಹೇಳಿ ದಾಸಯ್ಯನಾಗ
ಶಂಕು ಜಾಗಟೆ ತೆಗೆದು ಮಡಗಿ
ಉಟ್ಟಿದೊದ್ದಿದ್ದಿಟ್ಟೆ ತೆಗೆದು

ಒಂದು ಕಡೀಕೆ ಗಂಟ್ಯಾಟ್ಯಿಷ್ಟ್ಯಾ
ಗೊಡ ಮೋಕವಾ ಸೋಡಾಚೋದ ||

ಹೊರಗಡೆ ನಡೆಯೋ ಪರಸಂಗ ಶೇಳಿ
ದಾಸಯ್ಯ ಬರುವಾ ಗುತ್ತಾನತ್ತು
ಗೊಡ ಬಿಗೀಲಿ ಉಸಿರಾ ಕಟ್ಟಿ
ಕೆಣ್ಣಿದ್ದೆ ಮೇಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು
ಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ತಾನು ಮುದುರಿಕೊಂಡು
ಸತ್ತಂಗ ತಾನು ಬಿದ್ಮೋಂಡಿದ್ದು ||

ಗೊಡ ರೂಪ ತೀರ್ಮೋನೆವದಿ
ದಾಸಯ್ಯ ಒಂದಿಡಿ ಅಕ್ಕೀ ತಂದು
ಮೋಕ್ಕಾ ಮುಸ್ಕಾ ಒಕ್ಕಡಿಕೆಳ್ಳು
ಕಿಸಿದಿದ್ದಾಯ್ಗೆ ಅಕ್ಕೀ ತುಂಬಿ
ಅಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಾ ಸತ್ತ್ಯ ಗೊಡ
ನಿನ್ನಂತಾ ಗೊಡ ಹುಟ್ಟಾನೆನೋ
ಅಂತಾ ಅಕ್ಕಾ ಹೊರೀಕೆ ಬಂದಾ ||

ಬಿದಿರಾ ಹಿಂಡ್ಲ್ಲಲ್ಲಿದಿರಾ ತಂದು
ಚಟ್ಟಿವನಾದ್ರೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಹೆಣವ ತಂದು ಅದರ ಮೇಲಿಡಲು
ಹಣೇನ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು ಸೋಡಿದೆ
ಅಕ್ಕೆ ಒಂದ್ಧಾಳಿರಲೇಯಿಲ್ಲ
ತೆಗೆದಿದ್ದ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚೋಂಡಿತ್ತು
ಮುದುರಿದ್ದ ಕಾಲು ನೀಡೋಂಡಿತ್ತು ||

ದೆವ್ಯ ಬಂದದೆ ಹೆಣದ ಮ್ಯಾಲೆ
ಅದನ್ನ ಈಗ ಓಡ್ಲೆಲೇಬೇಕು
ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ಬರಗುಳಾವಾ
ಬೆಂಕೇಲಾಕಿ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಾಸಿ
ಓಡೋಡ್ಲೇ ಹಾಳು ದೆವ್ಯೇ ನೀನು
ಹೆಣನ ಯಾಕೆ ಹಿಡಕೊಂಡಿದ್ದಿ
ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ಗೊಡ್ಡು ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ
ಬರಗುಳ ಉಳ್ಳ ಚೋರ ಚೋರ ಅಂತು ||

ಅಯ್ಯಾಯ್ಯಾಪ್ಪೆ ಎಂದಾ ಗೌಡ
 ಉರೀಗೆ ಬಾಯ್ಯಾಯಿ ಬಡ್ಲೋಂಡ್ಲೊಟ್ಟು
 ದಾಸಯ್ಯಾನಾದ್ರೇ ತಿಸಿಕಿಸಿ ನೆಗ್ಗಾನೆ
 ಗೌಡ್ಲು ಹೆಂಡ್ರಿ ಬೀದೀಲಿದ್ಲೋಳ್ಳು
 ಗಂಡಗೆ ರಗುಳ ಬಿದ್ದೀರೋದಾ
 ಜೀನಗಂಡ್ಲು ಗತಿಯಾ ಕಂಡು
 ಅಳುವಿನ ಜೋತೆಗೆ ನಗುಪೂ ಬಂತು ॥

ದಾಸಯ್ಯಾ ಶಂಕು ಜಾಗಟೆ ತಂದು
 ಭಿಷ್ಣು ಹಾಕಮ್ಮೆ ಅಂತ ಕೇಳಾನೆ
 ಕೊಣಾವೇ ಗೊಡ್ಲಿಗೆ ಈಟು ಹೊತ್ತೇ
 ಬಂದಿತ್ತು ಬುದ್ದಿ ಚೆನ್ನಾಗೇಯೆ
 ಹಾಕೆ ಒಂದಿಡಿ ಜೋಳ ಅವನ್ನೆ
 ಅಂತಾ ಹೆಂಡ್ರಿಗೇಳ್ಳು ಅವನು ॥

ಸತ್ಯೋದ ಗೌಡ ಬದುಕ್ಕೊಂಡವನೇ
 ಒಂದಿಡಿ ಜೋಳ ನನಗೆ ಸಾಲ್ಲು
 ಹೊಡಬೇಕು ನನಗೆ ಒಂದು ಹೇರು
 ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ಹಟವಾ ಹಿಡಿದ ॥

ಕತ್ತು

ಇದೊಂದು ಜನಪದ ರಚನೆ. ಜನಪದ ಕತೆಯನ್ನೊ ಹಾಡನ್ನೊ ಮೂಲತಃ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಚನೆಯ ಜತೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಉಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಅದನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕತೆ ಗಾದೆ ನಾಟಕ ಹಾಡು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರಿಪದಿ, ಕೋಲಾಟದ ಪದ, ಲಾವಣೆ, ಕಥನಗೀತೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಮಹ್ಯಳ ಪದ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳಿವೆ.

ಆಶಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಗೀತೆಯನ್ನು ದೇ. ಜವರೀಗೌಡ ಅವರು ಸಂಕಲಿಸಿರುವ ಜನಪದ ಗೀತಾಂಗಲಿ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕಥನಗೀತೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೆಪ್ಪಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಜೆಪ್ಪಣತನದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಮಾತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

జీన=జిప్పొ, సంకలే=సరపళి, మోక్కా=ముఖిద , ముష్టా=ముసుకన్న, ఒక్కడిక
=ఒందు కడెగే, బరగుళ=నేగిలిన తుదిగే నేల ఉళలు సిక్కిసువ కబ్బిణాద పట్ట,
హేరు=బచ్చ మనుష్య హోత్తుఁఁడు హోగువమ్ము

జిప్పొలు

దాసయ్య=హాసన మండ్య జిల్లెగళల్లి కాణబరువ శ్రీవేష్టవ పంథద ఒచ్చ పూజారి.
హణెగే మూరునామ ధరిసి ఒందు కైయల్లి జాగటే హగూ శంఖి హిడిదిరుత్తానే.
ఇన్నొందరల్లి గరుడగంబ ఎందు కరెయువ దీపద కంబ హిడిదిరుత్తానే. బగలల్లి
జోళిగే ఇరుత్తదే.

ప్రత్యేగళు

1. కొణవేగౌడన జిప్పొతన ఇరువే విషయదల్లియూ హేగే వృక్తవాగుత్తిత్తు?
2. భిక్షే బేడలు ఒందవరిగే బరిగ్యేలి కళిసలు కొణవేగౌడను మాడిద ఉపాయ
వేను ?
3. కొణవేగౌడనిగే బుద్ధికలిసలు కొడగిన మారి హూడిద ఆటవేంతహదు?
4. జిప్పొతనద మేలే జనపద గీతెయన్న యావ అభిపూయ తాళుత్తిదే ?

పూరక ఓదు

1. జిప్పొరన్న కురిత జనపద కతెగళు.
2. జిప్పొరన్న కురితు తమాషే మామువ శరణర వచనగళు.
3. జిప్పొరన్న విడంబిసువ పురందరదాసర కీతెనేగళు.

□□

ಕನ್ನಡದ ಜಗತ್ತು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಕಲಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಇದೆಯೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವ್ಯವಧಾನ ಮತ್ತು ವಿನಯವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಕ್ಕರ ಅನ್ನವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ವಾಸ್ತವಪ್ರಜ್ಞೀಯೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲಿಕೆ, ಪಠ್ಯ, ವಿಧಾನಗಳು ಬದಲಾಗಿವೆ. ಬದಲಾವಣೆಯೆಂಬುದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷಣವೂ ಹೌದು. ಈ ಹಿಂದೆ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ, ಪಠ್ಯದ ಮೂಲಕ, ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಜೀವನಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನೊಳಗಿನ ಮಗು ಕಾಣುತ್ತಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಬರಡು ನೇಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಬರಡು ನೇಲದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರೂಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಗಳ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣದುರಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ ಬಹುಶಃ ಅರಿವಿಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಮಾನವೀಯ ಶ್ರೀತಿ, ದುಡಿಮೆಯ ಮಹತ್ವ, ಸೌಹಾದರ್ತ, ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂದು ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ಕಣ್ಣರೇವುಗಾಗಿವೆ. ಯಂತ್ರಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿವೆ. ಯಂತ್ರಗಳು ಕೇಳುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಕನ್ನಡ ಮನಸು' ಎಂಬ ಪಠ್ಯವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿತ್ತು.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನೊಳಗಿನ ಭಾವಲೋಕವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಮಾನವನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿಸುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆಯ ಬದುಕಿನ ಸಾರ. ಕನ್ನಡ ಬದುಕಿನ ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಫನತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಮನುಷ್ಯಕುಲವನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿದ, ವಿಶ್ವಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞೀಯನ್ನು ಮಟ್ಟಿಹಾಕಿದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪರಿಚಯವಾಗಲೆಂಬ ಕನಸಿನೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ 'ಕನ್ನಡ ಮನಸು' ಪಠ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ.

■ ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾ. ಎಸ್. ಘಂಟ
ಕುಲಪತಿ

ಬೆಲೆ ರೂ. ೧೨೦/-

ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ